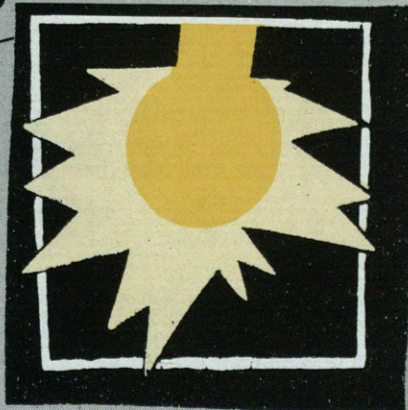

ARGIA

*Jaurlearitza
ARGIA itzali asmoz
ari ote?*

Karlos Garaikoetxea:

«Madrilgo hitzarmena PSO Eren
gobernuari eskaini zaion 'txeke
zuria' izan da»

Eñaut Etxamendi:

«Nebrosis batean eror ez nendin
nintzen musika sortzen hasi»

EKO

EKO ALTZA

Larratxo Ibilbidea, 96 zbk. ALTZA

S. Juan Bautista Koperatiba

Villas auzoa. Tel. 55 01 99 HERNANI

SUPER AMARA

Isabel II.a, 16 zbk. Tel. 46 11 77
DONOSTIA

EKO ASTEASU

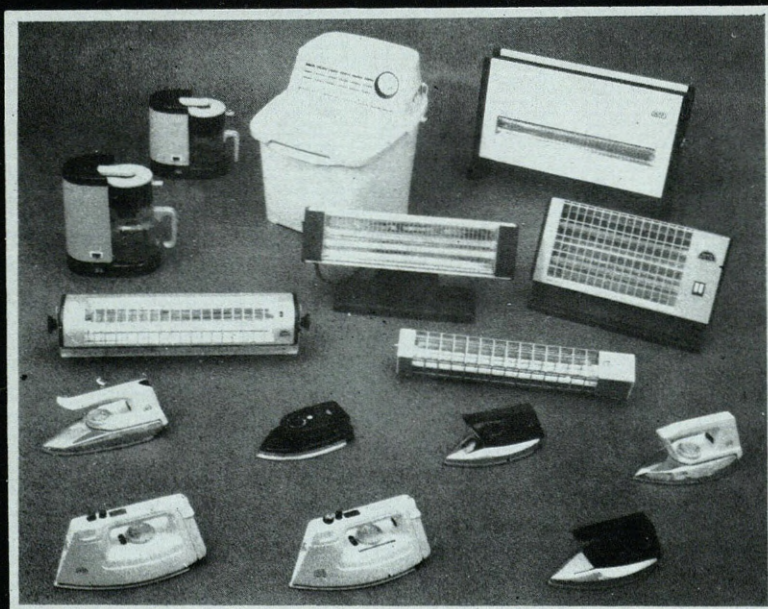
Keelavite Poligonua, z/g. Tel. 69 25 26
ASTEASU

EKO AIETE

Grupo Etxadi. Tel. 21 14 88 AIETE
(Donostia)

Vivodist

Gure elektragailuak

JATA

JATA

EIBAR ELEKTROGAILUAK L.E.A.
Telex: 38533 — Telef.: (943) 71 82 43 (3 linea)
195 Postakutxa. EIBAR (GIPUZKOA)

1.176. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

- 13.— Haserrean ordua iritsi da Izquierda Unida barrura. **A. Izarzelai.**
- 14.— C. Garaikoetxea: «PNVk jarriera abertzaleak balitu elkar-lana posible litzateke». **I. Zubiondo.**
- 16.— HBk bere ezetza emanda, hitzarmena aurrerabiderik gabe. **I.Z.**

NAZIOARTEKOA

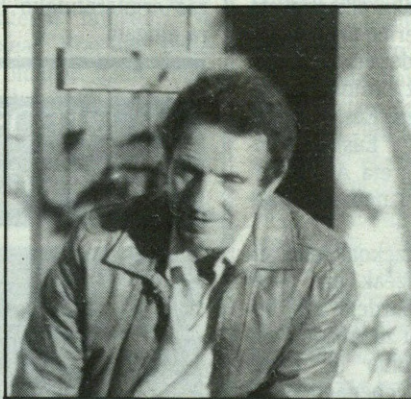
- 18.— Mendebaldeko Sahara, eskuz esku pasatako kolonia. **L. Fernandez.**

ERREPORTAIK

- 20.— Flandrian Seaska eta Euskadi ulertu eta lagundu nahi dituzte. **Agiña.**
- 23.— ONCEren maneioek utzi dute jokuz kanpo PRODECUn kupoia. **L. Aristi.**
- 35.— Eñaut Etxamendi: «Nebrosis batean eror ez nindin nintzen musika sortzen hasi». **E. Mada-riaga.**
- 40.— Bertako basoei eusten ez bazaie, muxarrarenak egin du. **N. Arrastoa.**
- 42.— Unibertsital ikasle euskaldunak instituzioen lanak betetzen. **Bartolo.**
- 44.— Irakurleak mintzo.

KULTURA

- 45.— Kulturataria.
- 46.— Aurren ere abenduan eman da literatur produkzio-rik gehiena. **D. Zuazalde.**
- 48.— Imanol: «Nire kantuak poesiarekiko sinbiosis bat nahi luke izan». **J. Landa.**
- 50.— Semifinalerako dena prest Bizkaia-Arabako Txapelketan. **Zaldubi.**
- 51.— «ARGIA eguna»: hau ere pasa zaigu!
- 52.— Kulturaren Aste Borraستا.
- 54.— Mundu zabaletik kultura. **J.M. Heritz.**

SUSTO ederra eman zigun Eusko Jaurlaritzak «ARGIA eguna»ren bezperan: AURTENGO DIRU-LAGUNTZA IAZKOTIK MILIOI BAT BAINO GEHIAGOTAN TXIKIAGOTU DIGUTE. Betidanik ezaguna izan da Administrazioaren euskal prentsarekiko zabarkeria eta laguntza-falta, baina oraingoak lotsagabekeria guztien mugak apurtu ditu. «Hemen» eta «Eguna»ren sorreratik ARGIArekin praktikatu duten diskriminazioak orain arteko marka guztiak hautsi ditu azken datu horrekin. Beste bi astekari horiei hiru eta lau aldiz diru-laguntza handiagoak luzatzen zaizkien bitartean, ARGIAri presupostuaren 15%ra ere iristen ez den 6.700.000koa eman. Horri buruz, hortxe duzue **58. orrialdeko** editoriala. Halere, ezin ahortzi era berean «ARGIA egunak» izan zuen arrakasta, zeinaren kronika 51. orrialdean topatuko duzuen.

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostia: Mikel Antza, Jon Mikel Arano, Jon Barandiaran, Txumai Iturria, Gorka Izeta, Josu Landa, Xabier Lekuona, Juan Jose Petrikorena, Pablo Sastre, Iñaki Uribe, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Jesus Artetxe, Arturo Izarzelai, Luis Fernandez, Ermife Madariaga, Laura Mintegi, Imanol Murua, Jon Sarasua, Iñaki Uriarte, Pello Urzelai.

Gasteizen: Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparaldean: Isabel Etxeberria, Tala.

Iruñean: Jon Alonso, Iñaki Camino, Marta Diez, Joxe Martin Gogortza, Imanol Haranburu, Iñaki Mendibe.

Kolaboratzaileak: Gemma Agesta, Xabier Agirre, Agus, Martxel Aizpurua, Itziar Alkor-

ta, Joseba Alvarez, Enrike Amonarritz, Mikel Arrieta, Ladix Arrosagarai, Antton Azkargorta, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, M.J. Barandiaran, Amaia Elozegi, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Mielanjel Harana, Mikel Hernandez, Ostaiska Irastortza, Iñaki Irazabalbeitia, Mikel Iribarren, Gure Irratikoak, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagurre, Kanko Izpizua, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Asun Larrañaga, Lurdes Larrañaga, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Bel-tza', Alfontso Martinez, Xabier Mendiguren, Mikel Mendizabal, Bego Montorio, Morau eta Txeroki, Josean Oiz, Eneko Olasagasti, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarriñandia, Allande Sokarros, J.L. Alvarez 'Txillardegui', Urederra, Aitor Zabalgo-beaskoa.

Diseinu eta montajea: Jon, Eneko.

Azala: Joxe.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

Ardura teknikoak: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos.

D.L.: 80—1963.

Helbideak: ARGIA, Ametzagaña 19 Behea. 20012 Donostia./ Diputazio kalea, 3, 1-ek. Bilbo. 48009 Bilbo.

Telefonoak: (943)283399, (94)4248012.

Inprimategia: Gráficas SEMI.

1987. urterako harpidetza sariak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....	5.300 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....	360 libera.
Estatu Espainola.....	5.300 pezeta.
Beste atzerriak.....	7.200 pezeta.
Airez.....	11.000 pezeta.

AZAROA 29 ABENDUA 6

abenduaren 5ean ilargi
betea

eguzkia: (abenduaren 6an)
irten: 07.03
sartu: 18.13

mareak: (abenduaren 6an)
gora: 05.44 eta 16.07
behera: 00.25 eta 11.51

LIBURUAK

XABIER MENDIGUREN

Titulua: Euskal Kulturaren Urtekaria

Egilea: ARGIA

Ezaugarriak: 290 orri, 1300 pta.

Laugarren aldia da ARGIA-ko lankideek Urtekaria kale-ratzen dutela; benetan lan erraldoi eta eskerga, txaloga-
rri eta beharrezkoa. Hala ere ez omen da oso itxurosoa nork bere etxekoei lore bota-
ka hastea, eta apalak gare-
nez aurtengoa zer kausi dai-
tekeen kontaktuko dizuegu.

Iazkoaren aldean, urtean urteko albisteek dakarten ber-
rritasunaz gain berrikuntza
nagusi hau dugu: kronologia
aparte eman beharrean sail

bakoitzaren barruan integra-
turik doa; hartara, nork bere
arloko panorama osoa ero-
soago eskura dezake. Sail
hauek dituzu: Euskaldun-
tze-alfabetatzea, Eskola, Ikas-
tola, Unibertsitatea, Prentsa,
Telebista, Irratia, Hizkuntz
normalizazioa, Arteak, An-
tzerkia, Literatura, Bertsola-
ritza, Zinema, Liburugintza
eta Musika. Horietako bakoit-
zean, kronologia eta balan-
tze orokorrak gainera, urte
osoko antologia moduko he-
meroteka, eta Urtekarirako
propio egindako elkarrizketa
laburrak eta eritzi artikulua.

Bestalde, dossier bakarra
eskaini ordez oraingo honet-
an hiru dituzu: Euskal kultu-
ra Nafarroan, Euskal prent-
sak 100 urte, eta Arturo ar-
gazkilariaren lanen erakuske-
ta zabala.

Azpmarratzekoak dira el-
karrizketa luzeak ere. Aur-
tengoak Txillardegi eta Mi-
txelenari egin zitzaizkien, az-
ken hori Koldo hil baino
egun batzuk lehenago buru-
tua, garrantzi eta pisu bere-
zia hartzen duela. Eta bada
bestetik ere: urteko pertso-
naia nabarmenak eta Euskal
Kulturaren Agenda berri-
tu eta osatua.

Guzti horrek nahitaezko
tresna bihurtzen du Urteka-
ria euskal kulturaren nondik
norakoaren berri izan nahi
duen edonorentzat. Ez galdu
aukera.

HISTORIA ZIENTZIA SOZIALAK
ETA HEZKUNTZA
Rafael Lopez Atxurra

Titulua: Historia, Zientzia
Sozialak eta Hezkuntza

Egilea: Rafael Lopez Atxurra

Argitaletxea: EHU

Ezaugarriak: 176 orri, 585 pta.

Diziplinartekotzat jo gene-
zake liburu hau, zientzia so-
zialen mugen barnean beti
ere. Egilea, Bizkaiko magiste-
ritza eskolako irakaslea da,
eta badirudi bere ikasleentza-
ko moldatu duela liburuak,
oso era pedagogikoz burutua
baitago: gauzak pixkanaka,
argi eta poliki argiturik da-
toz, kapitulu eta azpikapitulu
laburretan banatuta. Oharrak
ere ugari dira, bai eta biblio-
grafia ere; horretan erudizio
zabala erakusten du Lopez
Atxurrak, nahiz eta espainie-
raz argitaratutako liburueta-
ra mugatu.

MITOS Y CREENCIAS

Titulua: Mitos y creencias

Egilea: José M. Satrustegui

Ezaugarriak: 177 orri,
800 pta.

4. argitaraldia du honez
gero liburu honek eta beraz
aski ezaguna duzuela pentsa-
tu behar. Hala ere, haren be-
rri laburra emango dugu,
bertan zer dagoen adieraziz.

Sarrera modukoan mitoa-
ren balioztatze bat egiten
saiazen da egungo gizarte-
an hitzak duen debaluaketa eta
desemantizazioari aurre egi-
nez. Ondoren mitoei heltzen
die sailkapen honi jarraiki:
mito kosmogonikoak, perso-
naia mitikoak eta heroi kultu-
rizatzaileak.

Kosmogonikoetan batez
ere bi solstizioei lotutako ohi-
turak kontatzen dizkigu eta
horien barruan suak eta urak
duten leku berezia, batipat
Nafarroan jasotako lekukota-
sunetan oinarri hartuta. Per-
sonaia mitikoak hainbat al-
diz entzundako Mari, Heren-

sugea, Basajauna, Jentilak,
Tartaro...ditugu; horietako
bakoitza nola ikusi izan den
esaten zaigu hemen. Heroi
kulturizatzaileak nekazaritza,
olak eta antzekoen sorrera
azaltzeko erabilitakoak dira:
San Martin famatua, kasu.
Neri aspergarri samarra egin
zait irakurketa, agian azka-
rregi aritu naizelako, baina
hala ere, hortxe du nahi due-
nak.

Titulua: Baina zein ez zaio
esperantzaren bati atxeki-
tzen

Egilea: Jose Ramon Belaki

Argitaletxea: Gipuzkoako
Kutxa

Ezaugarriak: 23 orri, 250 pta.

Sarritan irudi lezake ni beti
liburuei akatsak bilatu na-
hian nabilela, ezain liburuk
ez nauela asebetetzen, edo
gustorago nagoela kontrako
kritikak egiten aldekoak bai-
no. Irudi lezake baina ez da
hala: nik nahiago dut, asko-
zaz, bikaina eritzen diodan
lana aurkitu eta halaxe adie-
raztea, eta horren frogara,
oraingo hau: J.R. Belokiren
ipuin hau irakurri nuenean
Chapeau! esan nuen. Sarritan
sariketarik loteria baino gehia-
go itsuaren kupoia dirudite,
baina kasu honetan ez ziren
oker ibili ez, mahaikoak (eta
hoberik bazterreratu bazuten
kristorena behar zuten).

Bikaintasun horri alderdi
askotatik antzematen zaio:
lexikoaren hautaketa zeha-
tza, esaldiak josteko modua,
narrazioa aurrera eramateko
era... Dena den, ipuinak erlo-
ju baten maieria izan behar
duelako ustea dugunoi zaila

Jose Ramon

Beloki

Literatur-Sariak

Baina zein ez zaio
esperantzaren bati
atxekitzen

zaigu ipuin on batez hitzegitea, eta hobe irakurleak berak arakatu eta dastatzen bado. Gezurra dirudien arren, 3elokiren 2. ipuina omen da nau —biak ere luzaro egosi eta hausnartuak baina—; espero dezagun luze baino lehen maisu lanak tajutzen has-tea edo jarraitzea.

Gipuzkoako Kutxak estreina-tu duen diseinu berri hau ere polita da, baina ezin esango dugu den-dena ere ona denik eta 9 orritako ipui-nagatik 250 pta. kobratzea gehitxo iruditu zaigula erant-si behar.

Aldizkariaren izena: Isilik
Ezaugarriak: 8. alea, 48 orri, 300 pta.

Makal antxean somatu dut aldizkari hau. Maiztasunarekin beti asmatzen ez dutelako batetik, eta batez ere badirudielako bere inguruan ez dela interes biziagirik pizten; hala aitortzen dute arduradunek berek ere. Izan ere, aldizkari honek eskolaz, heziketaz, hezkuntzaz arduratzen diren guztien bilgune eta topaleku izan nahi luke, baina itxura denez irakasle, pedagogo eta gurasoek ez dute idazten jartzeko gogo haundiegirik.

Hala eta guztiz guk adore eta bihotz eman nahi genieke eta norbait anima dadin ale honetan zer dakarkiguten azalduko dizuet: eskolaurrea euskalduntzeaz kezkatutik horren inguruko arazo eta konponbideez idazten du Lui-xi Astiazaranek; Anjel Jimenezek arazoak dituzten haur eta gaztetxoak dituen gogoan hezkuntza okupazionala de-

fendatuz; Txillardegik herri-rik herri ematen dituen sozio-linguistikazko hitzaldietako lehena ere badator, isoglosa, teknolekto eta antzeko kontzeptu oinarritzako argituz, besteak beste; «Gizakia eta errotak» izeneko lana burutu dute Antton Agirre eta Luberrik (Ikas bide ikastolako esperientzia).

Besterik ere bada: Usurbilgo Udarregi ikastolako «Ihinta» aldizkariaren berri ematen zaiguneko, goi zikloko erreformaz eta haur ijitoen eskolatzaz zerbait (argazki bitxi batekin honetan), A. Ugartetxeak Brasildik pedagogiaz bidalia, haur liburu batzuen berri eta beste zertxobait. Gustatu zaizu? Hobe daitekeela uste baduzu zai dituzue aldizkariakoak.

Titulua: UEUko ihardunaldien bilduma

Ezaugarriak: 167 orri

UEUren aurtengo Donostiako Jardunaldiak burutzen ari zirela iritsi zitzaigun iazkoak biltzen dituen liburua. Sarrera hitzaldia Jaxinto Iturbek egin zuen, kontatuz nola azken bi mendeotan jakintza zientifikoa eta humanistikoa bereiztuz joan diren, baina euskaraz bietan urri ibili garenaz gaur egun behintzat zorionez dibortzio hori ez dela haundiegia. Tamalez ni «letretakoa» naiz eta zientziatiko artikulua irakurtzeko jakituria eta gogo faltaz, haien zerrenda emango dizuet, ondoren humanistikoak komentatzeko.

Unai Ugaldek «Mikroorganismoak eta metalen berreskurapena» idatzi du; J.M. Pitarte de la Torre «Erlatibitatearen teoria berezia eta kausalitatearen arazoa»; J.R. Etxebarriak «Kaos determinista» eta F. Plazaolak «Ziurgabetasun printzipioa».

A. Martinez Lizardukoak bi sailetarako balio dezakeen artikulua idatzi du, indukzioaz, zientziaren metodologiarako garrantzi haundiko gaia.

Besteetara pasatuz N. Monasteriok 2. errepublikako hauteskundeak eta hauen bi-

lakaera aztertutako Hego Euskal Herrian. Historiarekin aurreraxeago segituz Itziar Asuak lehen euskal gobernuaren politika du aztergai boletin ofizialaren bidez, erakutsiz nola EAJk nagusitasun osoa eta Espainiako Errepublikarekiko jokaera autono-moa haundituz joan zen.

A. Azkargortak intelektua-len kaptazio prozesua du mintzagai, Savaterrek El País-en ateratako artikuluetan zentratuz; ondo hasten da, proiektu baten barruan ez doazen disidentziak oro nola sistemak fagozitatzen dituen erakutsiz; gero berriz kartutxo guztiak Savater erreformista hutsa dela frogatzen gastatzen ditu (eta zer? ez al genekien? eta horren grabea al da? —nik dakidala gehiago dira erreformistak iraultzaileak baino, hemen eta edonon—) J.V. Idoigaren gaia, komunikazioaren kontrola gizarte kapitalistan; telebista aipatzen du batipat, eta pisu samarra ere bada.

Gai nagusia modernitateaz egindako mahai ingurua da (Belta, J. Azurmendi eta E. Osa partaide); hau lehen ere ezagutzen genuen, Larrun aldizkariak eman baitzuen plazara. F. Etxebarriak D ereduko haurrak ingurugiroaren arabera hobeto edo okerrago moldatzen direla euskaraz erakusten digu; lana halere, ximpleegia iruditu zait ere, gehiago egin zitekeen.

Bestetik esan beste liburu bat ere kaleratu berri duela UEUk: Fernando Mijangosen «Lehen kurtso kimikazko praktiken txostenak».

Titulua: Fadura

Egilea: Fadura

Argitaletxea: Gipuzkoako Kutxa

Ezaugarriak: 61 orri, 500 pta.

Badirudi Patxi Ezkiagaren poesi lehiaketetarako dohai aparta duela, eta bereziagoa Irun sarirako, bigarrenagor irabazi baitzuen honekin. *Fadura* izeneko hau «zer naiz?» galderarekin hasten da, eta nolabait ere bere erro, ezaggarri eta nortasunean arakatzeko, bilatzeko saio bat izango dela liburua, zer den eta hil ondoan zer izango den itauntzen diola egileak bere buruari. Horrekin batera naturaren agerpena azpimarratu behar.

Mikel
Lejartarentzat
aurtengo urte
bukaera oso
berezia izango da
ETBzaleentzat.

Mikel Lejartza: «gabonetan ETBren 5. urtemuga»

Gabonak badatozela eta hori telebista piztu eta segituan atzeman daiteke: iragarkietan jostailuak gora, turroiak behera, txanpaina hemendik, polborioak handik.

Euskal Telebistak ere, saio berezi batzu prestatu ohi ditu. Programen zuzendari den Mikel Lejartzaren ustetan, «aurtengo gabonak bereziak dira guretzat, Euskal telebistak bere bostgarren urtemuga betetzen du eta bereziki ospatuko dugu. Ez dugu saio handi bakar bat egiteko asmo soil, laister eguerdiko teleberriaren eta «Hitz eta Pitz» magazinaren ondoren haurtxoei zuzenduriko programazioari ekingo diogu, bertan 'Marraskil Bos eta Pantxine-

ta'eta marrazki bizidunak izango direlarik».

Urte berriari hasiera emateko egunero luzemetraia bat eskeiniko dute, batez ere, lehen esan bezala, haurtxoei zuzendua.

Giro hau alde batera utzirik ETBk gau festa sonatu bat antolatu du: «300 artista, intelektuak, politiko eta abar gonbidatu ditugu eta eta hitzaldi handiak eskeini beharrean fetsa polit batez ospatu nahi dugu gure bostgarren urtebetze hau, ETB jendeare irakiaz».

Telebista askoren antzaz, orijinala ez den saioa aurtan ere ETBrena baina urtean zehar erakutsitako martxak orijinaltasunak edota telebista moeta desberdin batek lurretakoan ez duela lekurik erakutsi dugu.

**Muga; Estatu
Batuetako muga
mexikarrekin
egiten diren
gehiagikeriez.**

«Ezbaian»: lehen planoek saioa aberastuz

Garai bateko «Mahai Ingurua»aren jarraipen xumea dela «Ezbaian» saioa deritzot. Batez ere, ikuslearen begietan aldaketa tipik batzu ematen direlako eta funtsean, izen eta aurkezle aldaketa soilak besterik ez direlako. Eztabaida hartu izan da saioaren ardatzat, eta batez ere, gaiak planteiatzen duen eztabaida horretan jakitun edota izeneko pertsonaiak ekarrit pisuzko saio bat egin nahi izan ohi da, sarritan erdietsiz.

Saio batek besteak baino erritmo arinagoa izatea, bata bestea baino hobeki irteteaz ez gara mintzatuko. Moderatzailearen lana da eztabaida kontrolatua izatea eta behar denean, gonbidatuak eroso aritzea.

Baina bete betean asmatzen dute astero kamara gizon eta erreizadoreak zenbait plano eskeintzen dutenean, hau da, gonbidatu bat hitzegiten ari denean beste gonbidatu batek ipintzen duen aurpegi, egiten dituen zeinu eta abar eskeintzen dituzten planoak oso aberatsak suertatzen direla azaldu behar.

Eskuarki bestela, saioak bere helburua betetzen duela dirudi.

Giro exotikoetan kokatuak

Estatu Batuetako Master tenis txapelketaren finala asteartez goizeko ordubetan ospatzen denez astelehen gauean «Emmanuelle» lueza eskeiniko da teniszaleek tele-hutsunea bete dezaten.

Igandez «Muga». Estatu Batuetako muga zelatan aritzen den polizia odolzale batek kamioi batean doan mexikar talde bat gelditu eta tiroka hasiko zaie. Zuzendaria: jarrold Freedman. Antzesleak: Charles Bronson, Bruno Kirby eta Bert Remsen.

Astelehenez «Emmanuelle». Siam hiriko frantses enbaxadako ofizial baten emaztegi aspertua lagun batzuk sexuren munduan murgiltzen dute. Zuzendaria: Just Jaeckin. Antzesleak: Silvia Kristel, Marika Green eta Daniel Sarky.

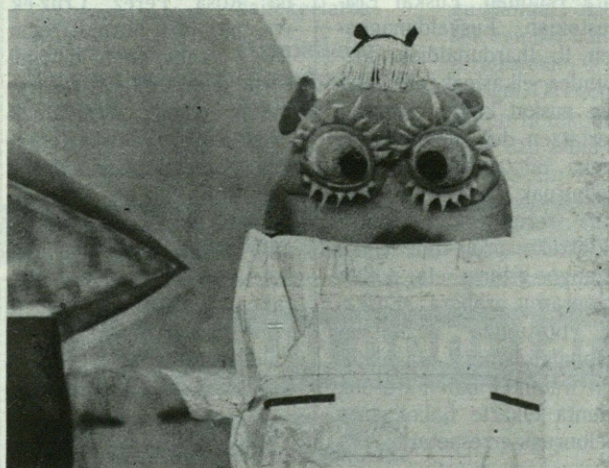
Asteazkenez «kanibalak». Militar diktadura baten pean, ulertezin egiten den hizkuntza baten hitzegiten duen haur baten historia. gerrilariak tartean arituko dira. Zuzendaria: Liliana Cavani. Antzesleak: B. Ekland, P. Clementi eta T. Milian.

Larunbatez «Zardoz». John Boorman-en zuzendaritza-pean egindako Zardoz filmean, etorkizuneko gizarte batean, intelektual talde bat mundu kutsatu batetatik aldentzen saiatzen ari da. Antzesleak: Sean Connery, Charlotte Rampling eta Sara Kestelman.

antzerkia

Azpeitiko V. Euskal Antzerki Topaketak

Azpeitiko antzerki ihardunaldiak jadanik hasiak badira ere, hona hemen datorren aste honetako egitaraua: **5an** arratsaldeko 6etan Larrabetzuko Kukubiltxok "Zokozorrimorria" deritzan lana antzestuko du eta gaueko 9,30etan Zelaitxo Antzokian Hazparneko Bordaxuri taldeak "Tupina" izeneko lana eskainiko du; **11n** Zumaiko Itzurungo Uhinak izeneko taldeak "Ameriketako osaba" obra gaueko 9,30etan Zelaitxon eskainiko du; **12rako** Donostiako Zintzilak "Pipin" estraineko aldiz Izarraitz pilotalekuan gaueko 9,30etan taularatuko du; **13an** eguerdiko 12,30etan kale antzerkia izango da nagusi Sestaoko Bihar Txontxongilo taldeak "Lantzeko bandoleroa" izeneko lana eskainiko digu.

bertsolaritza

■ Abenduaren **6an** Orion bertso saio bat eratu da. Parte hartuko dutenak: Etxeberria, Telleria, Peñagarikano, Lazkao Txiki, Lazkano eta Mendizabal. Bertso saio hau herriko plazan eguerdiko 12etan izango da.

■ Aretxabaletan, abenduaren **11ean** eta herriko zinean gaueko 10etan, Lizaso, Peñagarikano, Lazkao Txiki eta Egaña arituko dira. Gai jartzailea: Jon Sarasua.

■ Azpeitian, abenduaren **7an**, Landeta auzoan, Amuriza, Lopategi, Lazkano, Peñagarikano, Lizaso eta Murua arituko dira gaueko 10etan, gai jartzailea Lazaro Azkune izango delarik.

■ Zumarragan hilaren **12an**, Igartzabal, Murua, Mendizabal, Egaña, Lizaso eta Lazkao Txiki arituko dira. Tokia: Zelai Aristi zinea. Ordua: gaueko 10,30etan.

■ Zarautzko Zinema frontoian abenduaren **12an**, eta gaueko 10,30etan ere, Lizaso, Agirre, Garmendia, Telleria, Otamendi eta Gorrotxategi arituko dira. Gai jartzailea: Rufino Iraola.

Hogei urtez beheko bertsolariak Oreretako Reinan

Hogei urtez beheko bertsolariek parte hartuz, 'VIII Xenpelar saria' jokatu da Oreretako Reina zinetokian. Semifinala abenduaren **6an** eta finala **8an**, bietan goizeko 11,30etan izango dira. Izena eman duten bertsolariak hauek dira: Jon Maya, Joxe Joakin Aizpurua eta Felix Aizpurua zumaiaarrak; Xabier Nabarte lazkaorria; Joxe Munduate ataundarra; Juan Mari Lopez, Aitor Arbelaiz eta Aitor Etxebeste oiarzuarrak; Juan Ramon Gerriko, idiazabalarra; Manu Gomez donostiarrak; Jon Eizmendi, Aitor Lasarte, Iñaki Zelaia, Juanjo Usarraga eta Joxe Luis Urdangarin hernaniarrak; Oiarzabal andoaindarra. Oreretako Ereintza Elkarteak da antolatzailea.

Bertso jaialdia Hernanin

abendua

5 Elur-Txori elkarteak urtean zehar antolatzaren dituen ekintzen artean, aurren, euskal kultura bulatzatu nahian, Bertsolari jaialdi bat antolatu dute Hernanin. Bertan izango diren bertsolariak hauek dira: Iñaki Murua, Xabier Amuriza, Lazkao Txiki, Andoni Egaña, Sebastian Lizaso eta Mikel Mendizabal. Gai jartzailea J.M. Arrieta izango da. Larunbatean, beraz, gaueko 10etan. Lekua: Hernaniko polikiroldegiko pelotalekuan.

Bizkaia eta Arabako bertsolari txapelketa

abendua

6 Kanporaketa fasetik finalerdietara pasa da Araba eta Bizkaia Bertsolari Txapelketa 87. Abenduaren lehenengo igandean Durangon du egoitza txapelketa honek. Tokia "Ezkurdi" pilotalekua izango da, eta ordua berri, eguerdiko 12ak. Aurkezlea Bernardino Mandaluniz.

zinema

Bilboko Fas

abendua

7 Astelehenero bezala Fasekoek filme bat eskaintzen digute; aste honetan, abenduak, "Cerdo real" izeneko filmeari, bere "San Martin" ailegatu zaio. Malcolm Mowbray britainarraren filma honetan Britaina Handiko, errege-erreginaren ezkontza bat aitzakizat hartuz, berrogeigarren hamarkadako burgesiarri egingandako kritika zorrotz bat aurkeztzen da. Haren ondoren sortutako eskasia eta dirurik eza, denek ez omen zuten dastatu. Ohi denez, emanaldia San Vicente kale-

ko bigarren zenbakian. Arratsaldeko 7,30etan.

Donostiako kultur etxeetan

Aste honetan zinema arloan ez dugu mugimendurik asko somatuko kultur etxeetan. Gabonetako programazio dela eta, orain pistoia jeitsi omen dute gero oporraldian eskaintza ugari eta hobeago zabaltzeko. Hala ere, eta aste honekin jarraituz, "Urteko zine zikloa"ren barruan Alfred Hitchcock zinegile ospetsuaren "La saga" filma aurkeztuko da; pelikula ostean Pedro M. Unzuetak gidoiaz hitzaldi bat emango du; Loiolakoan, abenduak 9 arratsaldeko 7,30etan. Loiolakoarekin jarraituz, "Haur zinea" sailan hilak 11n "Txakurrak izarrak direnean" filma eskainiko da, arratsaldeko 6etan.

Zestoako zine klubaren 25. urteurrena

Zestoako zine klubak bere hogeitabostgarren urteurrena betetzen duela eta egitarau zabala antolatu du datorren aste honetarako. Hona hemen ikusi ahal izango diren filmak: hilaren 9an gaueko 9etan "Lo importante es amar"; 10ean "El beso de la mujer araña" izango da; 11n "Gernika: arbolaren izpiritua"; 12an "Ran" eta 13an arratsaldeko 5etan "Gremlins".

Zarautzko zine kluba

abendua

10 "Slam Dance" izenburupean Zarautzkoek, Wayne Wang zuzendariaren azken filma eskainiko digute. Pelikula honen haria 40. hamarkadako zine beltzean jar dezakegu baina nabardura batekin, alegia, gaur egungo istorio bat dela. Goraipamen asko hartu ditu Donostiako zinemaldian, batez ere. Antzesleen papera ere maila onean ezarri da batipat, Tom Hulse eta Virginia Madsen aldetik. Musika John Lauriren eskutik etorri zaigu. Beraz, Zarautzko Modelo zineman eta abenduaren bigarren ostegunean gaueko 10,30etan pelikula interesgarri bat ikusgai izango duzue.

Goierriko zine kluba

abendua

12 Larunbat honetan, Ordiziako herri antzokian eta arratsaldeko 4,30etan, Andrei Tarkovsky zuzendaritzapean eginiko "Solaris" filma sobietarra aurkeztuko zaigu. Filma honen mamia astronauta, planeta eta izarrez josita dago. Beraz, mundu espazialen tira-birak ikusi nahi badituzue ostegun honetan Ordizian baduzue zér ikusi.

ihardunaldiak

II. Euskal Mundu Biltzarraren barruan Bilbon abenduaren 9tik 12ra bitartean landuko den gaia 'Arteroesklerosis koronaria: Fisopatologia, Terapeutika eta Prebentzioa' izango da.

Euskaldungoaren II. Ihardunaldiak

Abenduaren 5ean hasten dira Baionan, Euskal Erakustokian, Euskaldungoaren II. Ihardunaldiak, Pizkundera elkarteak antolatutako, euskal kultur alorrean gertatzen den guztia aztertzeke. Biltzar Nagusi honen helburuak hauexek dira: ikus zertan diren kultur ekintzak; proiektua finka egungo gizarte eta politik egoeraren arabera; «Euskara hizkuntza nazionala» kanpaina antola; eta elkarlan iraunkor baten tresnak munta elkarte bakoitzaren helburuak errespetatuz.

Donostiako Loiola Kultur Etxean

Abenduaren 9 eta 10ean «Euskal lehen gizona»z hitzaldiak izango dira arratsaldeko 6etan. Hitzaldiak emango dituen Jabier Penalbert izango da.

Donostiako Gure Enean

Hilaren 11ean amaituko da Rosa Perez Cruz-ek emango duen hitzaldiarekin DVEk eratu duen hitzaldi sorta. Mendebaldeko Europaren emaitza garrantzitsuak izango ditu aztergai lehen aipatutakoak, 'Marianar Ikono'etaz ere hitzegino duelarik. Hizlaria erakusketari txiki batez ere baliatuko da bere hitzaldia ematerakoan. Hitzaldia, lehen esan bezala, Gure Enea lokaletan izango da.

Euskal literaturari buruz

abendua

10 zuten ari diren hitzaldi sortaren barruan, aste honetan, abenduaren bigarren ostegunean, 'Gerra ondorengo elaberrigintza'ri buruz mintzatuko da Gotzon Garate. Jakina den bezala, Labayru ikastegiak euskal literaturari buruzko ikastaroa eratu du ardatz gisa 'gerra osteko ilunaldia' hartuz, hau da, gerra ostean publikatzen hasi zenetik 1956. ean giro literarioan eta orokorrean aldaketa sortuko den arte.

Durangoko Azoka

Abenduaren 4etik 8ra bitartean luzatuko da aurtengo Durangoko Azoka. Hona hemen bertan izango den egitaraua. Hilaren 4ean, irakasle eta ikasleei zuzenduriko eguna da, arratsaldeko 7,30etan azokari hasera ofiziala emango zaiolarik. 5ean, argitaletxeen aurkezpenak hasiko dira Egun honetan ere Meskarada antzerki eta Oskorri musika taldeen emanaldiak izango dira. Hilaren 7an mahainguru bat izango da Txema Larrea, Federico Krutwig eta Pablo Agirrebaltzategirekin, 'Gure lehenarentzako geroa' gaiaren inguruan. Moderatzailea Aingeru Irigaray izango da. Gaueko 11etan musika emanaldiak hasiko dira. 8an, 12tan kritika literarioaz izango da mahaingurua Andolin Eguzkitza, Mikel Mendizabal eta Felipe Juaristirekin. Moderatzailea Jon Kortazar. Arratsaldean Euskal argitaletxeek parte hartuko duten bilera ireki bat izango da.

arte

Aintzinako eta okasiozko liburu azoka Bilbon

Hemezortzi standetan abenduaren 6a bitartean amaitzeaz dagoen erakusketa hau izango da. Liburu ugari Bilboko Arenallean salgai eta ikusgai, 120 metroan zehar hedatutako erakusketa honetan.

Baschet soinu tresnak

Erakusketa ibiltari gisara antolatuta-

ko emankizun hau abenduaren 4etik 18ra bitartean Le gazpin izango da. Erakusketa honetan Baschet irakaskuntza metodora-ko erabiltzen diren musika tresnak bildu dira, irakaskuntza eta musika inguruan da biltzanentzat oso interesgarria gerta daitekeelarik.

Donostiako Okendo Kultur Etxean

Donostiako Okendo Kultur Etxean

hilaren 7an Bregaña anaien erakusketa bat zabalduko da; pintura erakusketa hau arratsaldeko 5etatik 8,30etara bitartean izango da. Hilaren 9an bestalde, argazki erakusketa baten hasiera izango da, ondore bidez egina-ko argazkiak ditugu Manuel Falcesekin eginiko hauek, arratsaldeko 6etan ikusgai. Okendoko Kultur Etxekoek ohar hau zabal-tzea eskatu digute:

Negu honetarako bidai aukerak

EUSKAL HERRITIK

CUBA

15 egunetako bira
pentsio osoz..... 146.100 pzt.

CUBA HONDARTZAK

15 egunetako egonaldia..... 122.500 pzt.

MEXIKO

(Abioi-txartela + 4 gauhotel +
barne hegaldia + aukerazko barne he-
galaldietan %50eko deskontua).... 125.900 pzt.

BRASIL

Rion egonaldia (9 egun)..... 142.300 pzt.

VENEZUELA

Abioi-txartela + hotela +
joanetorriak..... 132.900 pzt.

EGIPTO

11 egun, 4 egunetako kruzeroa
barne..... 147.900 pzt.

ELURRETARA

TIGNES (Alpeak)

Urtarrilaren 1etik 10era..... 35.000 pzt.

Prezio honetan ondoren-
goak sartzen dira: busa,
apartamentua 7 gauez, 6
egunetako erremonteak
eta Europe Assistance
asegurua.

CAUTERETS (Frantziako Goi Pirinioak)

Urtarrilaren 3tik 9ra..... 36.000 pzt.

Prezio honetan ondoren-
goak sartzen dira: busa, 6
gauez Aladin Lujo*** Ho-
telean pensio erdian,
erremonteak, 20 orduta-
ko ikastaroa (aukeran)
eta Europe Assistance.

PAS DE LA CASA (Andorra)

Urtarrilaren 3/10 eta Apirilaren 3/10..... 25.250 pzt.

Prezio honetan ondoren-
goak sartzen dira: busa, 7
gauez Condor*** Aparto-
telean lo egin eta gosaria,
erremonteak eta Europe
Assistance.

(*)Oharra: Cauterets-en eski ikastarorik ez egiteak
4.000 pezetako deskontua dauka.

THINDOKI, S.A.

hilaren 9an Kultur Etxeko Euskal Batzordearen bilera arratsaldeko 7.etan ospatuko da eta auzoko euskaltzale guztiei zabalduko deia denez, ahalik eta jende gehien azaltzea komeniko litzatekeela. Aurrera txalupa!

Zarautzko erakustokietan

Zarautzko erakus-

tokietan ere izango da zer ikusi datorren aste honetan. Sanz Enean abenduaren 5etik 20a bitarterarte Secundino Zuzazo Madrilgo arkitektoaren lanak izango dira ikusgai. Torre Luzean aldiz, abenduaren 15ean hasita "Aiako eskolako" eskultura eta grabatu erakusketa bat izango da. Era-

kusketa honetarako ordutegiak: lan egunetan arratsaldeko 7etatik 9etara eta jai egunetan eguerdiko 12etatik ordubietara eta arratsaldeko 7etatik 10etara.

ikastaroak

● **Administrazio itzul-tzaile eskolaren ikastaroak.**— Herri Ardularitzaren Euskal Erakundeak itzulpengitzaren inguruan zenbait ikastaro antolatu du bere baitan sortu den Administrazio eta Lege-Arloko Itzultzaile eskolaren eskutik. Ikastaro hauek batez ere Administrazioan itzultzaile lanetan dabilenentzat dira. Gaztelera eta euskararen arteko itzulpeni eta hauetarako prestakuntzari eman zaio lehentasuna.

● **Terminologi ikastaroa.**— Ikastaro honen helburua Terminologiaren teoriari eta terminologi lanari buruzko printzipioak eta lan arlo hauetan erabiltzen diren metodoak ezagutzera ematen da. Lanbide edo jakintzagairen bateko teknikoak landu edo erabili behar dutenei zuzendua da. Bereziki bi ikaslegai motarentzat da egokia: hizkuntzalaritzako espezialistentzat eta baita hizkuntz arazoez arduratzen diren beste gai batzuetako espezialistentzat ere. Ikastaro hau abenduaren 5ean bukatuko da.

lehiaketak

□ **Ondarruko komiki lehiaketa.**— Edozein aldizkari edo egunkariaren batetan profesionalki ezer ez badu argitaratu Euskal Herrian bizi den edonork har dezake parte. Gaia eta teknikak libreak dira, lanek karakteristika hauek behar dituztelarik: bi edo lau orrialde, 18x24 zm. proportzionalak

eta errotulatuak. Orijinalak 10.101 apartatura bidali behar dira, abenduaren 25a baino lehen, egilearen datuak ere bertan direlarik. Orijinalak egileei bidaliko zaizkie bueltan, baina 'Luteral' taldeak «Globho» fanzinean argitaratzeko eskubidea gordetzen du.

□ **Bizkaiko euskarazko literatura sariak.**— Bizkaiko Foru Aldundiak antolatutako "1987. go euskarazko literatura sariaketa" honetara inongo lehiaketa, txapelketa zein literatura saritara aurkeztu gabeko lan orijinalak eta argitaragabeak aurkeztu ahal izango dira. Literatura sariko arlo guztietan lana bizkaieraz egitea kontutan hartuko da. Lehiaketa honetara lanak aurkezteko epea abenduaren 11ean bukatuko da. Helbidea berriz, Bizkaiko Foru Aldundiak duen bera da.

□ **Arabako Argazkilari Gazteen III. lehiaketa.**— 'Prisma berria' lemapean Arabako Foru Aldundiaren Kultur Sailaren Argazkigintza Zerbitzuak antolatzen duen Argazkilari Gazteen III. Lehiaketaren oinarriak kaleratuak izan dira. Lehiaketa honetan hamalau urtetatik hemeretzitara bitarteko gazteek har dezakete parte. Interesatuak abenduaren hamarra arte dute epea inskripzio orria bete eta Diputazioko Kultur Saileko Argazkigintza Zerbitzura bidaltzeko.

□ **Amurrioko VIII. mendiko argazki lehiaketa.**— Amurrioko Udaletxeak VIII. mendiko argazki lehiaketaren oinarriak plazaratu ditu Mendiko Lagunak elkarteak hamargarren urteurrena betetzen duenean. Partaide bakoitzak gehienez lau argazki aurkeztuko ditu. Onarpen epea abenduaren hamabostean bukatuko da.

kirolak

Mindegia eta Arrospide

abendua

20 Bi hauen artean aizkol desafio dotore bat egitekotan gelgitu ziren, eta eguna piskanaka-piskanaka gerturatzen ari da. Abenduaren 20an izango da apostu hau. Egin beharreko lana, hamar 60 ontzako eta beste hamar kanaerdiko izango da. Mindegia hamaka kanaerdiko ebaki beharko ditu. Egurren aukeraketa honela izango da: 60 ontzakoak Arrospidek eramango ditu, kanaerdikoak berriz Mindegia. Apostu hau Tolosako plazan jokatu da.

Ondizen idi demak

Ondizen bertan, aurki, abenduaren 12an hasita hiru egunetan zehar beste sari bat ere jokatuko da «Neguko Saria» izena daramana. Proba honetaz beste informaziorik ez dugu oraindik, eta datorrenean baldin badugu bertan izango duzue.

Azkoitiko idi probak

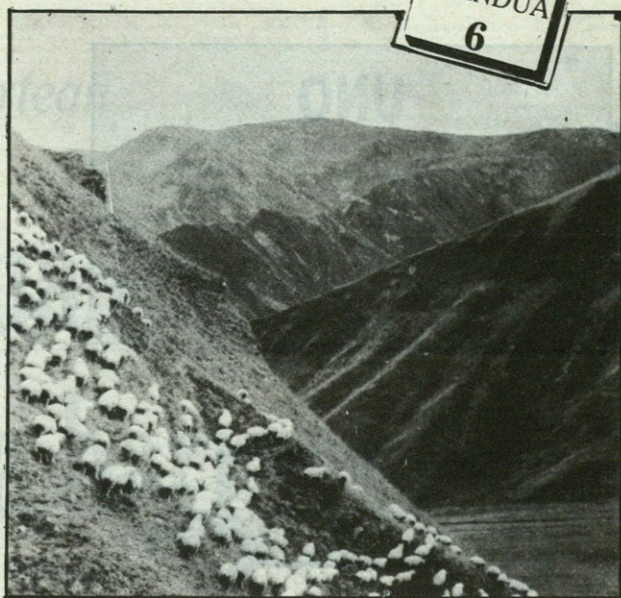
Azkoitian «San Andres» idi demak direla eta azaroaren 28an eman zitzaien hasiera lehen aipatu probei, abenduaren 5etik 9ra bitartean jarraipena eta amaiera izango dituztelarik. 5ean Arientza, Altzubarren eta Arzadun izango dira parte hartuko dutenak. 6ean, Zubitegi, Mendigoiti eta Unanue berriz. 7an, Lazkano, Belarreta, Urrutikoetxea, Argoin eta Agoitxa. 8an, Txauzon anaiak, Urrutia, Goirigoizarri, Lopenne, Egurbide eta Pedernales. Hilaren 9an azkenik, Burgo, Madariagako Ezkerra eta Jose Beitia.

jaiak

1987. go Santa Lutzi Feria

Ohizko Santa Lutzi feria dela eta, abenduak 6, 11, 12 eta 13 egunetan ospatuko diren jaialdi eta kultur ekintzen egitaraua honakoa duzue. Abenduaren 6ean, eguerdian Euskadi Enparantzan Aitor eta Joseba Zaldia trikitilarien saioa. Arratsaldeko 4,30etan Legazpi ikastetxearen aretoan, Kixka antzerki taldeak «Blanki eta negriren abenturak» obra antzerztuko du. 11ean, gaueko 10,30etan, Itzalón zineman Benito Lertxundiren kantaldia. 12an, goizeko 8tan ohizko asteroako azoka. Arratsaldeko 4etan Euskadi Enparantzan idi proba. Parte hartzaileak: Pablo Aranbarri, Migel Aranbarri, eta Jose Salegi. Gaueko 10etan bertso saioa Zelai Aristi zineman. Parte hartzaileak: Andoni Egaña, Eusebio Igarzabal, Jose Migel Iztueta «Lazkao-Txiki», Sebastian Lizaso, Iñaki Murua eta Mikel Mendizabal. 13an, goizeko 8tan hasita feria nagusiari hasiera emango zaio. Egun honetaz datorren alean izango da informazio gehiagorik.

Trianoko Mendiak

Ez da aski ezaguna izango mendizale askorentzat, seguruenik, Bizkaiko ezker aldeko eskualde industrialdu eta ketsuan agertzen diren Trianoko mendiak. Histori handiko mendiak ditugu honako hauek, beren erraietan burdinezko, eta burdinaren inguruan, kontu ugari gordezten dutelarik. Triano, Burtako, Larraineta, Zugaztieta... alde honetan sartzen garen bezain laster mearen aztarnak azaltzen zaigu edonon.

Gaur egun Larrainetatik Zugaztiatarako txangoa egiten badugu, oso tipikoa den meatz paisaia sartuko gara: mendiak ebakita, lurra urratua edonon, putzuak eta zulo-guneak, laku berdeskak, mea garraiatzeko erabilitako landabideak, zaldi eta ahuntz ugari... Zugaztiatar helduz gero badirudi beste garai batetan gaudela, denboran zehar atzera egin dugula, baina garai hartako lanketa urdurien ordez, gaur lasaitasuna nabarmentzen da leku hartan.

Bizkaiko meatze hauek beti izan dira nabarmenak eta ezagunak mea asko eta kalitateko edukitzeagatik. Bermeoko portutik itsasuntziak Europako portu guztietara iritelen ziren burdinaz kargaturik eta Balmasedako bidetik zamariak garraiatzen zuten Gaztela aldera. Baztanera ere heltzen zen Bizkaiko burdina, itsasotik Donibane Lohitzu-nera eramanez eta bertatik Askain eta Amañu aldera.

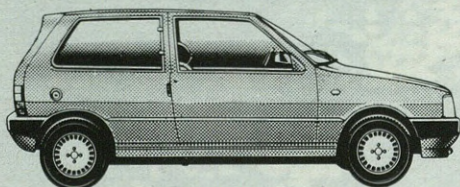
Gorritxo

□Aste honetan, eguraldi txarra dela medio, ingurune ezezagun baten historia laburra egiten saiatu gara, interesgarritzat jotzen bait dugu Euskal Herriko paraje ezezagun guztien ezagutza.

FIAT-eko AUKERA

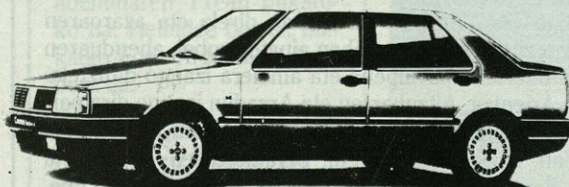
UNO

FIAT UNO 45 STING.....	997.230 pta.
FIAT UNO 45 FIRE 3 ate.....	987.255 pta.
FIAT UNO 45 FIRE 5 ate.....	1.116.930 pta.
FIAT UNO 60 S 3 ate.....	1.154.170 pta.
FIAT UNO 70 S.L. 5 ate.....	1.300.470 pta.
FIAT UNO 70 SX 3 ate.....	1.317.760 pta.
FIAT UNO TURBO I.E.....	1.590.410 pta.
FIAT UNO 60 D.S. 5 ate.....	1.369.630 pta.

CROMA

FIAT CROMA CHT.....	2.356.490 pta.
FIAT CROMA 2.0 I.E.....	2.782.090 pta.
FIAT CROMA 2.0 I.E. TURBO.....	3.315.420 pta.
FIAT CROMA TURBO DIESEL.....	3.050.750 pta.

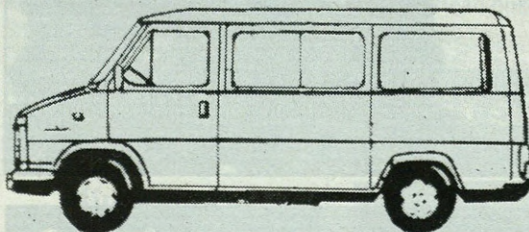
REGATA

FIAT REGATA MARE.....	1.200.000 pta.
FIAT REGATA 70 S.....	1.404.210 pta.
FIAT REGATA 100 I.E.....	1.792.570 pta.
FIAT REGATA DIESEL SUPER.....	1.751.340 pta.
FIAT REGATA WEEKEND 100 I.E.....	1.872.370 pta.
FIAT REGATA WEEKEND D.S.....	1.980.210 pta.
FIAT REGATA DIESEL SUPER TURBO.....	2.026.650 pta.

DUCATO

DUCATO F-13.....	2.281.200 ppta.
DUCATO F-13 Sapai altukoa.....	2.379.660 ppta.
DUCATO Bolumen handikoa.....	2.433.520 ppta.
DUCATO COMBI-6.....	2.330.000 ppta.
DUCATO Txasis Laburrekoa.....	2.156.880 ppta.
DUCATO F-18 Turboa.....	2.240.880 ppta.
DUCATO F-18 Turboa-GV.....	2.526.480 ppta.

AUTO ADARRA BANATZAILE OFIZIALA

Gran via, 7-Telefonoa 288983//Jose Elozegi hiribidea, 107

JOMIAL. Azpeitia-Telefonoa: 81-24-91/ALDABE. Irún-Telefonoa: 61-38-44/IZARRA. Ibarra,Tolosa-Telefonoa: 67-00-70/SAN CRISTOBAL. Beasain-Telefonoa: 88-39-08/NIETO ANAIK. Beraun-Renteria-Telefonoa: 52-52-90

MATRIKULATU ONDOKO PREZIOAK

FIAT

PUNTAKO TEKNOLOGIA

Ihesak eta tirabirak sozioen artean

Haserrearen ordua iritsi da Izquierda Unida barrura

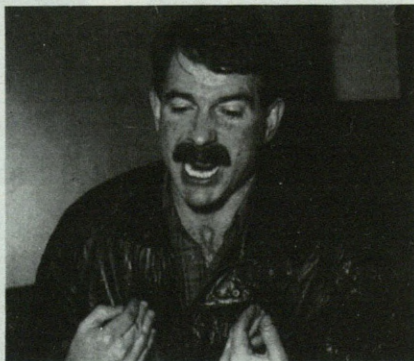
Madrilgo parlamentuan PCEk terrorismoaren aurkako hitzarmena sinatzeak astindu egin du Izquierda Unidaren politika patxadatsua. Beste bazkideei kontsulatu gabe hartutako erabaki honek krisiaren atea zabalduko duela esaten duenik ere bada. Oraingoz trapu zikinak aterata bai baina giroa epeldu nahi dela ematen du, barne funtzionamendua kritikatzan dutenen aldetik ere.

Ramon Tamamesek egin duen ihes keinuak inor ez duela ustekabea hartu ematen du. Are gehiago, badira sozial-demokratatzat hartuta, koalizioan zer egiten ote zuen galdetzen dutenak, eta PCEn sartu zeneko zabalpen estratategia gogorarazten diotenak. I.U.n gehienek ez dute uste hitzarmen antiterroristaren sinatzea aldegiteko futezko arrazoi denik, aitzakia baizik. Aldiz, koalizioiko beste bazkideek badute adostasun puntu bat harekin: erakundeak ez du behar bezala funtzionatzen, eta eztabaida eta negoziazioaren hutsunea PCEren nagusigoak betetzen du.

Eztabaida-bide falta

Gallegoren PCPEk segituan argitu zuen sinaduraren erantzunkizuna PCE-ri zegokiola soilik, eta moduarekin bat ez zetorrela ere bai. Sinatu ondoren izan zirela informatuak eta koalizio barruan ere eztabaidabideak ez direla erabiltzen kritikatu zuten. Halaber, hitzarmenak antzua gertatzen ari den errepresio eta opresio bideari darraiola esan zuten, benetako irtenbide demokratikoak ukatzen direla eta Estatu eta gobernuaren arma gisa interpretatzen zutela paktua. Ezbinkulazioa PCPEk ezezik PASOCEk ere azaldu zuen.

Egoera ezeroso honek, hitzarmena PCEren autonomiaren ikur gisa azaltzerara eramane du Iglesias, eta gauzak ho-

Bere harrokeria aurpegiratu diote Izquierda Unidan Gerardo Iglesias, PCEren kongresoaren atarian.

rrela, berehala hasi ziren, Curielen bidez, alderdi honen emendakinak agertzen, hain zuzen ere gobernuaren proiektuak, zenbait aspektutan bederen, hitzarmenaren izpirituak betetzen ez zuelakoan.

Prentsak eta analistek koalizioaren sorreraren kointura azpimarratu dute. Izan ere, OTANi buruzko erreferendumean ezetza eman zuten zortzi miloi pertsonaren potentzial politikoa bideratu nahia eta pakearen auzian bezala beste alor sozialetan estatuaren politika errefusatzan dutenen indarraren kapitalizazioa errentagarri bihurtzea, horiek izan ziren I.U.ren hasierako planteiamenduak.

Izenezko batasun bat

Carrillok alderdia legeztatu aurretik defendatzen zuen zabaltasunaren bide-tik joz, ezker politiko baino sozialaren bideraketa lortu nahi izan bada ere, gaurko istiluek bide horretan akatsak egon direla adierazten dute. Sakoneko eta azalekoak egon ere. Kontseilu politikoaren funtzionamendu eskasa eta arazo honetan PCEk, gehiengoaren indarraren ausardiaz, beste bazkideei erakutsi dien taktiko eza izan daitezke egoeraren errudun.

Ezker sozial honen gorpuzketarako ahaleginen ondorioak ikusten hasteko sasoiak heldu dela ematen du, eta oparotzat jotzeko arrazoi aski ez dago. Barne giro nahaspilatua eta Tamamesen jarredira emaitza puntual ikusgarrienak.

Barne indar korrelazio ezorekatuak funtzionamendua markatzen badu, kanpora begira, azken hauteskundetan I.U.k jaso zuen erantzuna, hasierakoetan PCEk bakarrik aurkeztuta lortutakoak baino eskasagoak izateak ere, zerbait adierazi zuen. Kanpainan bertan nabaria zen eduki politikoaren ordez herri eskakizunak primatu zirela, sektore aurreralaria, PSOEn ezkerrean kokatzen den sektore erreformazale eta instituzionalistak aglutinatzeak asmotan.

PCEk Otsailean egingo duen kongresuaren ardatz nagusi bat, bilakaera soziala eta ezkerrearen teorizazio politikoaren arteko harremana izango da, lotura egokiak eta alderdiaren zereginak bilatu nahian. Beronek koalizioan izango duen eraginak agian bermoldatuko du honen norakoa, akatsetatik ikasteko asmoa baldin badago.

Arturo IZARZELAIA

Karlos Garaikoetxearekin, hitzarmenez

«PNVk jarrera abertzaleak balitu elkar-lana posible litzateke»

Zaila da minutu bat ohostea Karlos Garaikoetxeari, zango bat Europako Parlamentuan, beste zangoa hemen non-bait. PNVko aparatoarekin haserretu zenean, bere heriotze politikoa sinatu zuela zirudien, baina —karrera luzeetako korrikalaria izaki— hemen dabil eta hirugarren bide bat irekitzeko eginahaletan segitzen du. HBk Ardantzarekiko elkarrizketak eten baino lehen egin genion elkarrizketa Eako buruari.

ARGIA.— Uste al duzu barkatuko dizutela Madrilgo hitzarmen antite-rrorista ez firmatu izana?

Karlos Garaikoetxea.— Beraiek jakin badakite abertzaleak garela, eta gure jarrera betidanik garenarekin bat datorrela. Beraz, barkatuko ez luketena geure abertzaletasuna litzateke. Ez dut uste Madrilen, ezagutzen gaituztenak, gehiegi harrituko direnik. Borondate oneko jende asko, ordea, gure aurkako propaganda eta erasoaldi informatiboaren eragin pozointsuaren pean egon daiteke.

PSOERI txeke bat zuri

A.— Madrilen proposatzen zen akordioaren mamari dagozkion arrazoinengatik ez duzula firmatu esan duzu, eta aldiz gure arteko komunikabideetan behin eta berriz esaten da arrazoin horiek formazko hutsak direla. Aurrera begira, hitzarmen horrek partidu euskaldunentzako tranparen bat ote daukan sujeritu duzu.

K.G.— Argi eta garbi, eta besterik gabe, honako hauxe esaten dugu: indarkeria gaitzetsi behar baldin bada, ezar iezaiozue baldintza honi euskaldunon gehiengoak onartu duguna onetsi egin behar dela Madrilen. Eta hauxe da

onartu ez dutena, PNVk eta EEK daki-ten moduan, engainotsua den espresio bat erabiliz: «Aho-batezko akordioetan bat etortzeko borondatea...» Nahikoa izango litzateke PSOEek edo eta APk «betoa» ezartzea, Euskadin aho-batezko hitzarmenak ezinezkoak izateko, gutartean ehuneko 70ak gauza bera onartuko balu ere. Bestalde, «bat etortzeko borondatea» eta «errespetatzeko konpromezua» ez dira gauza bera.

A.— Madrilgo akordioarekin sortu den dinamika berrian zerk kezkatzen zaitu gehien?

K.G.— Nire ustez, PSOEn gobernuari eskaini zaion «txeke zuria» izan da, nonahi erakuts dezan. Horretaz kanpo, ez dago ezer berririk.

A.— Askok poztu dira Herri Batasunak Eusko Alkartasunak akordioa ez firmatzearekin.

K.G.— Ez dakit, baina, beti bezala, gure jarreraren irakurketa arraroak egingo dituen jende bihurrik ere izango dela pentsatzen dut. Ez dugu inoiz esker onik jasotzen, ez eta espero ere. Gure uste sendoz jokutzen dugu.

Hirugarren bidea

A.— Jose Antonio Ardantzaren gidaritzapean beste alkarrizketa sail bati eman zaio hasiera. Itxaropen-

tsu al zaude horietatik atera daitekeen fruituaz?

K.G.— Orain eta hemen, bi eskenatoki bereizi behar direla uste dut. Bi hauen arteko harreman onen arabera-koak izango dira fruituak. Argi dago bestela, Gasteizen ez dela uninimitate-rik edo aho-batezko erabakirik izango.

A.— Aljerian ETA eta Madrilgo Gobernua negoziatzen edo gutxi-
nik elkarrizketan ari direla aitortzen du mundu guztiak. Desioak alde batera utzita, horietatik ezer mesedegarri eta zehatzik aterako dela iruditzen al zaizu?

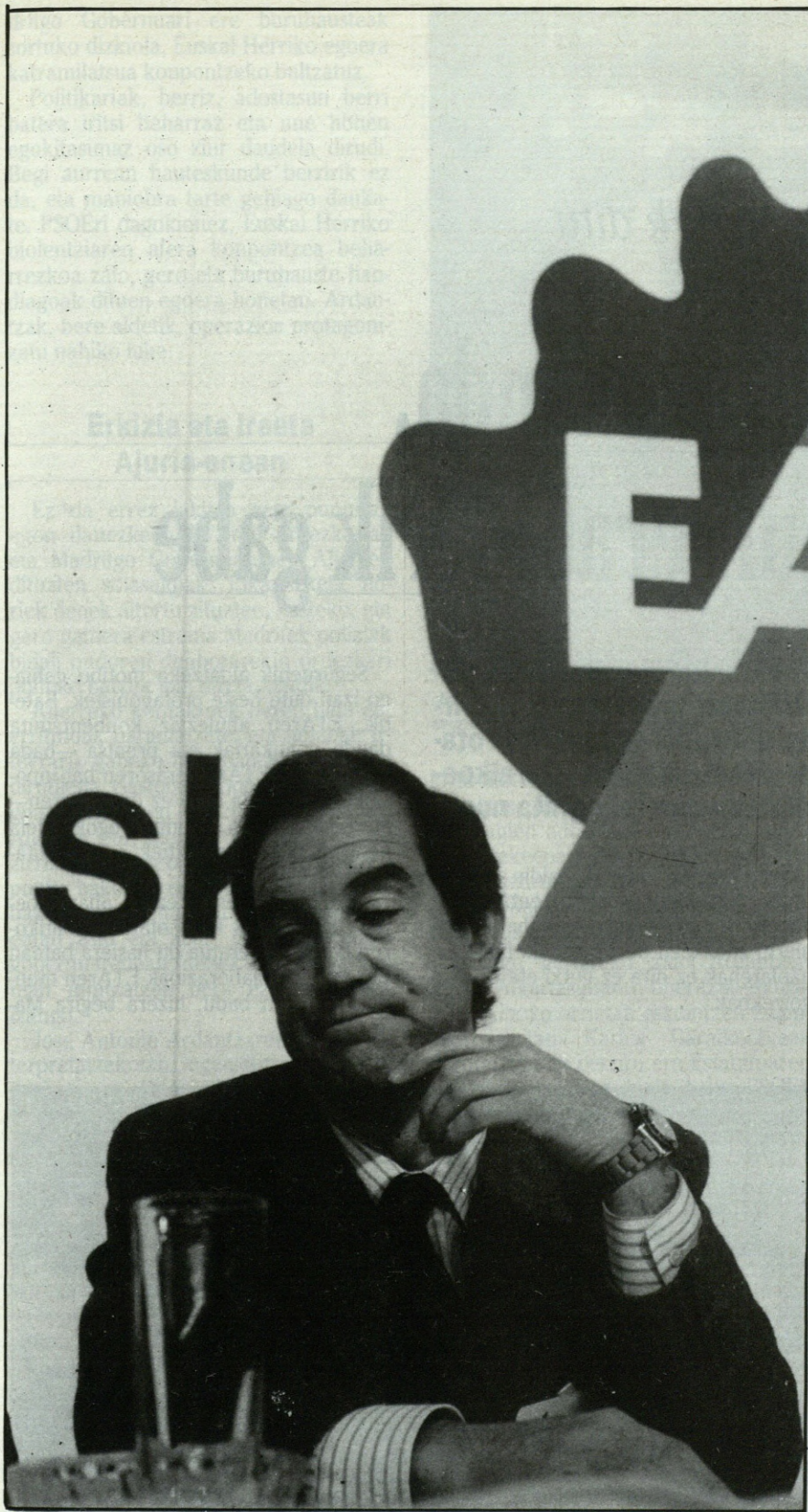
K.G.— Badirudi serio antzean ari direla hitzegiten, baina nik ez dakit zertan dabilzan han Barne Ministeritzako jaunak.

A.— Zu Gasteizen lehendakari zirela martxan jarri nahi izan zenuen Bakearen aldeko mahaia baina arrakasta handiagoa dutela dirudi oraingo saioek. Zer aldatu da? Giora, bataren edo bestearen eskaintzak, urjentzia...

K.G.— Espainiako Gobernuak berehalako garaipen polizialak emango liokeen indarrarekin negoziatzen duela uste du, eta ETAk, jaso dituen zigorraren ondoren, hitz egin beharrean dagoela ikusterazi nahi du.

A.— Eusko Alkartasunak halako hirugarren bide bat izan nahi duela entzun eta irakurri dugu. Zertan zehazten da zuen bidea, alde batetik PNVk edo bestetik HBk markatu ditzaketenetatik?

K.G.— Guk ez dugu indarkeriaren erabilpena onartzen. Ez eta, ordea, Estatuen arduradunek Euskal Herriaren borondate gehiengoko eta pakezalea ez onartzea ere. Gure jarrera, aurreko erantzunean akordioa ez sinatze honen

Erreflexio eta berrikuntzarik gabe etorkizunik ez dio ikusten Garaikoetxeak Estatutoari.

arrazoinak laburbiltzen saiatu naizenean aurkeztu dizudana da.

A.— PNVtik zenbait —Amatiño Alderdi Egunean «Deia» egunkaritik, kasu baterako— hasiak dituzue keinuak egiten: aurrera begira berriro

elkartzeko bidean, adostasun batera iritsi behar duzuela esanaz.

K.G.— Zenbaituk ez dute kontutan hartu nahi EA beste alderdi bat denik, Biltzar nagusi batetan onartutako ideario propioak ezarri dizkion berezitasun

eta diferentziak dituen alderdia. Haue-tako hainbat diferentzia, gure alderdiki-de asko PNVtik kanporatuak izatea justifikatu zuten diferentziak baino askoz ere garrantzitsuagoak dira. Beste gauza bat, bi alderdiak elkar-lanerako gauza izatea litzateke, PNVk jarrera abertzaleak izango balitu eta Euskadin orain-goz etorkizuna den hitzarmen batek hala eskatuko balu.

Gehiengo abertzalea

A.— Sekula baino konplikatuagoa ageri da Hego Euskal Herriko panorama politikoa, eta hori gutxi balitz Garaikoetxeak dio Estatutoa hon-doa jota dagoela eta orain dela egun gutxi berriz hamar urte hauetako prozesoreen errekapitulazio bat egin behar dela. Zein oinarriren gainean eraiki daiteke?

K.G.— Berrindartu edo berrikusten ez bada, Estatutoarenak egin duela esan dut. Gaur eguneko desegiteak, Estatutoaren zati bakar bat aprobetxatu dela esan nahi duela ere adierazi dut, eman dituen fruituak Euskadirentzat oso garrantzitsuak izan badira ere.

Hau argitu ondoren, hamar urteren buruan guztiok erreflexio eta autokritika saio bat egitearen beharra azpimarratu nahi izan dut, norberaren ikus-puntuak eztabaidatu eta pakeari aukera bat eman nahirik. Esana dut eztabaida horretatik kanpo ez dudala ezer uzten, eta autodeterminazioari buruz hitz egitearen aldekoa naizela (ahalbide hau Konstituzioan sartzeko moratoria antzekoren bat onartu beharko bagenu ere), Nafarroarekiko harremanetan formula «ia-konfederal» en bati buruz hitz egin beharko genukeela.... Baina hauek ideak baizik ez dira, aurre-baldintzarik jarri gabe.

A.— Zerk sortzen dizu momentu honetan aurrera begira itxaropen handiena eta zerk ematen dizu bel-durrik handiena?

K.G.— HB eta ETAk Euskal Herrian osatuko litzatekeen mahai bati buruz egin genuen proposamena ez onartzeak, kezkatu egiten nau. Sentitzen badut ere, ulertzen dut PNVren ezezkoa, PSOEek asko baldintzapetzen bait du, ez bait dute sozialistek ETA(m)rentzako ETA(pm)rentzako prestatu zen irten-bidea baizik onartzen. Teorian, Euskal Herriko negoziazio mahai batetan, ehuneko 70a abertzalea izango litzateke. Zergatik eman dute ezezkoa alderdi abertzale hauek? Herri honen gehiengo abertzalearengan daukat itxaropena jarrita, zenbait buruzagiren buru-gogorkeria edo eta epelkeriaren gainetik.

Iñaki ZUBIIONDO

Ardantzak posibilitate urriak ditu

HBk bere ezetza emanda, hitzarmena aurrerabiderik gabe

**Espektatibak jarraitzen du baina Euskal Herriko indar politikoen artean akordio batera iristeko mekanismo bat irteerarik gabeko zuloan sartu dela dirudi. Ardantza protagonista duen ildotik HB arras desmarkatuta, Garaikoe-
txeak zer egingo duen da planteiatzen den inkognita nagusia.**

Korapilo asko eta zailak ikusten zitaizkion hasieratik Jose Antonio Ardantzak Gasteiztik markatzen zuen bi-deari. Madrilén sinatu berria den hitzarmen antiterroristari lotuta, horren kalte guztiak zeramatzan berekin eta abaintailarik aldiz ez. Zeren eta nazionalismo moderatuaren alorretik Madrilgo akordioari ikusi zekiokkeen balio bat Madrilgoek Euskal Herri mailan onartutakoa ontzat ematea izan bazitekeen, hori ere aidean geratu da formula anbiguo eta huts bat dela medio, alboko orrietan Karlos Garaikoe txekak esplikatzan due-nez.

Lehenean gaudela dirudi: PNVk Autonomi Estatutoaren apostua defendatzen du irmoki, eta Herri Batasunak eskaintza berririk ez dagoela salatzearekin batera beste proposamen berri bat iragartzen du, seguruenik joan den udazkeneko Fronte Abertzale haren puntu nagusietatik bideratu nahiko due-na.

Negoziaketan saiatzeko koiuntura polita

Urte betean proposamenen gainetik aldatu dena, ordea, giroa da. Mundu guztiak dirudi orain konbentzitua kontsentsus berri batera iritsi beharraz, eta ETArekin negoziatu beharraz. Horretan seguruenik gutxien aldatu dena ETA bera izango da: Herri Batasunako

buruen esanek indarrak baldin badute, inguru horretatik aspalditik entzun dira egoera desblokeatzeko eginahal bezala ulertu zitezkeen deklarazioak. Inaki Eснаolarenak ez dira ez gutxi eta ez atzo goizekoak.

Seguruenik aldatzeko motibo gehiago izan dute beste protagonistek. Bate-tik, ETArek ahuleziaz konbentzituta daude politikariak eta prentsa —bada ez bada ere ETArek erasoren bat inposible dela sekula esan ez duten arren— eta negoziatzeko koiuntura egokia dela pentsatu bide dute guztiek, agian militarrek ere bai.

Europaren presioa ez da ahaztu behar, eta jadanik komentariasta politikoren batek aurreratua du hasiera batean Europaren kolaborazioak ETArek mundua jipoitzen badu, luzera begira Ma-

Baldintza hauetan, solasaldietatik gauza handiegirik ezin espero zen.

drilgo Gobernuari ere buruhaustek sortuko dizkiola, Euskal Herriko egoera katramilatsua konpontzeko bultzatuz.

Politikariak, berriz, adostasun berri batera iritsi beharraz eta une honen egokitasunaz oso ziur daudela dirudi. Begi aurrean hauteskunde berririk ez da, eta maniobra tarte gehiago daukate. PSOERI dagokionez, Euskal Herriko biolentziaren afera konpontzea beharrezkoa zaio, gero eta buruhauste handiagoak dituen egoera honetan. Ardantzak, bere aldetik, operazioa protagonizatu nahiko luke.

Erkizia eta Iraeta Ajuria-enean

Ez da errez jakitea zein puntutan egon daitezkeen ETaren ordezkariak eta Madrilgo Gobernuaren Aljerren dituzten solasaldiak. Elkarrikeria horiek denek aitortu zituzten, hasteko, eta gero gainera estraina Madrilek poliziak bidali ondoren denborarekin ordezkari politiko batzuk ibili direla handik.

Aljerreko kontaktoek beren bide eta erritmoak daramatzate, eta nolabait irteerarik gabeko bide batean sartu dela dirudiena Gasteizko Gobernuak protagonizatzen zuen elkarrikeria saila da. Aljerren borradoreak aspalditik daude zirriborroz beteta, KAS alternatibaren puntu bakoitzaren irtenbide eta plazo bakoitzari buelta bat baino gehiago eman zaio eta abar. Baina Gasteizko gobernuarenean denek hizkuntza batean mintzatzea bera ez da sinplea izango.

Jose Antonio Ardantzaren jarrera interperetatzekotan, legealdi tratatu hartatik hasi eta sozialistekin koalizio gobernu osoatzen zehar lehendakaritzara iritsi zenetik gaurdaino defenditu duen bideetik segitzen du. Estatutoa oinarritzat hartuko duen kontsentsu berri batera iristea, alegia.

Tasio Erkizia eta Josu Iraetak motiborik eduki dute Ajuria-enean bi alditan jaoteko. Madrilgo kontsentsuaren letra ikusita, hemen HBrekin akordio batera iristek ez zirudien oso logikoa, baina HB bezala EA ere akordiotik kanpo gelditua zen; eta ondorioz, maniobrabilitate handiagoa ematen dio HBren jarrerari Garaikoetxearenak, baina aldi berean zorrotzago jokatzera ere behartzen du, ez badu nahi Karlos Garaikoetxearen protagonismoa handitzen ikusi.

Garaikoetxeak zertan «erre»rik ez dauka

Euskadiko Ezkerra da, azken asteotan ikusi denez, Madrilgo akordioen defendatzaile sutsuena, eta hemendik aurrera ere hala izango da Gasteizen

Joan den udazkenean proposatutako eskaintzaren ildotik etorriko da seguruenik HBren eskaintza berria.

lortu daitekeen edozein hitzarmenekin. Baliatsua da Ardantzarentzako EEko buruzagien adostasuna, botoetan neurtu daitekeenaren gainetik Euskal Herriari hitzarmenak lortu dezakeen lejitimitatea neurri batean EEk biltzen duen sektoreak ere emango bait dio.

Zailago gertatuko zaio Ardantzari Eusko Alkartasunaren oneritzia eskurtzea. Alboko orrietan eskaintzen dugun elkarrikerian Karlos Garaikoetxeak garbi uzten du berriro ere Estatutoaren bidea eten nahi ez duela, baina PSOEek eta PNVk jositako jantzi horrek Garaikoetxearen taldeari buruko min gehiago ekarriko lioke mesede baino.

Zertarako «erre» behar du EA hain muga estuak eskaintzen dituen operazio batean? Autodeterminazio eskubidearen inguruan bildu du aurrera begirako bere taktika, eta akordioa abertzale guztien artean erdietsi beharra aldarrikatzen du. Oraingoz PSOEek eskaintzen duenarekin, eta Madrilgoa ezagututa, PNVren segidismo itxura bakarrik emango luke. Mesederik ez eta kalteak ugari Garaikoetxearen gizonentzako.

Gauzak horrela, Ardantzak proposatutako elkarrikeria hauek ororen buru 1985ean Gasteizko Parlamentuak hartutako akordio famatuaren neurriak ez ditu gaindituko: asmo adierazpen batean geldituko da, beraz.

Eskaintza ausartagoren baten zain

Beste bideren bat bilatu beharko da, beraz, egoera desblokeatzeko. Karlos

Garaikoetxeak abertzaleen akordio posiblea aipatzen duenean, HBrekin nola baitzeko traturen bat proposatu nahi ote du? Eta hori hola izanez gero, zer egingo luke PNVk? Eta Estatu mailako bezala Euskadi mailako indarrek —ekonomikoak barne— zer pentsatuko dute horretaz?

PSOEko jarrerak orain hasi eta datorren urtarila bitartean erabakiko dira. Sozialisten taldean ez dago afera nazionalisten sailean baino korapilo gutxiagorekin. Orain artean PNV-PSOE tratuaren aurrean kritikoenak izan direnak, Bizkaikoak, beren kongresoaren aurrean UGT bultza nahi duen jendearekin alineatu da argi eta garbi. Gipuzkoan gelditu dira nagusi ofizialistak, eta Nafarroan, zeren eta Araban ere hirugarren bide antzeko bat atera da garai-le.

Baina sozialisten artean Euskadin gertatzen direnak txikikeriak dira Estatu mailan dituzten arazo mordoen artean. Horrek euskal arazoa deitzen dena konpontzerakoan konplikazio bat gehiago sortzen du. Eskaintza koerente eta ausart bat egiteko unerik egokiena ez dateke.

Ondoko asteetarako, pronostikoak egiten hasiz gero, kalkulatu daiteke posiziotako gerran segiko dutela partidu politikoei. Ez bazaio Madrilgo despaxuren bateko norbaiti desgaste gogorragoko ekintzetara pasatzea burutzen, eta ez litzateke harritzekoa ere izango.

Madrileko akordien 12. urteurrena oraintsu bete da

Mendebaldeko Sahara, eskuz esku pasatako kolonia

Pasa den azaroaren 14ean, urteurren tristea bete zen (12.a, hain zuzen ere) Mendebaldeko Sahararentzat. 75eko azaro hartan, Madrileko akordioak sinatu ziren, eta hauen ondorioz, Sahararren lurraldea espainiar esku kolonialetatik Marokko eta Mauritaniaren eskuetara pasa zen; kolonizazioak segitu zuen. Datoren kointzidentziaz gain, beste puntu batek dakar gaurkotasunera Mendebaldeko Sahararen konpondu gabeko auzi hau, egun hauetan ONU edo Nazio Batuen Erakundearen misio «tekniko» bat dago bertan, Marokkok egiteko asmoa duen erreferendum baten baldintzak estudiatzeko.

Sahararrek beren burujabetasuna aukeratzea ala ez omen da erreferendumaren gaia, baina Marokkok kontsulta nola egiteko duen planteamenduari bere agintea finkatzea dela bere helburua bistakoa da.

Marokkoren baldintzak erreferenduma egin dadin hauek dira; orain momentuko Saharako populazioa izatea botatzeko gai eta okupazio militarrek segitzea kontsulta egiten den bitartean. Bi baldintza hauek betez gero, aurretiaz irabazia dutela erreferenduma dakite Marokkotarrek; militarren presentzia koakzio garbi bat delako alde batek, eta bestetik gaur egungo Mendebal-

deko Saharako populazioa Marokkotik oraintsu etorritako jendeak osatua delako. Bertako populazioaren %85ak ihes egin zuen espainiar okupazioa marokotarrenagatik aldatu zenean eta, egun, geihengoa Argeliako errefuxiatu kanpamenduetan bizi da.

Kanpamendu horietan, atzerrian bezar, bizi da gaur saharar herria, lurralde propiorik gabe. Halere, estatu bezala eratuak daude diasporaren hasieratik, 76ko otsailetik, eta gaur egunean Errepublikari Arabiar Saharar Demokratikoa (RASD delakoa) Afrikar Batasunerako Erakundeko (OUA) partaide osoa da, bertako nazio guztiek (lauk ezik)

errekonoizitua, beste zenbait nazioz gain. Erreferendumaren gainean, errefuxiatuek duten posturak ejertzitza erretiratzea eskatzen du eta 75eko espainolen zentsoa erabiltzea, Sahararen etorkizuna bertakoak direnen sahararrena izan behar delako, ez kanpotik nahitara ekarritakoa, bertakoak zeintzu diren jakiteko 75eko zentsoa baino modu hoberik ez dagoelarik gaur egun. RASD-a sahararren eraketaren arlo instituzionala bada, Fronte Polisarioa da arlo politiko eta militarra. Halere bi erakundeen artean bereizketa existitzen da, izan ere oinarri eta funtzionamendu zabaleko estatua bait da RASD-a.

Luzarorako desgasteko gerra

Halere, Fronte Polisarioaren eta saharar herriaren egunerokoa gerra da. Berena den lurraldea berreskuratzeko gerra. Desgaste gerra da hau, luzarorakoa; inizatiba sahararrena da, gerrilazko gerraren taktikez eragindako eraso etengabe bat, baina indarra marokkotarrena. Marokkoko ejertzitoko 144.000 efektiboetatik %90a beti da Mendebaldeko Saharan. Gainera, bata bestearen ondoren, sei hesi militar eraikitzen ari dira, puntako teknologia eta armez hornitutako basez josiak, jende mugimenduak kontrolatzeko eta eraso polisarioen aurrean barrera izateko eginak.

Ahalegin militar guzti honek egunean egunean miloi bat dolarretako gastua suposatzen diola Marokkori kalkulatu da. Sostengatu ezina berez txiroa eta subdesarrolatua den Marokko bezalako nazio batentzat. Fronte Polisarioaren desgasteko erasoak puntu horretatik eragin diezaioke porrota Marokkori; baina, Hassan II.aren errejimena dituen nazioarteko laguntzak gerrari eustea bermatzen diote. Laguntza hauek batez ere, Estatu Batuak, Frantzia eta Saudi Arabiatik datozkio, saudiana ipar-amerikarren presio zuzenagatik. Honen aurrean Polisarioaren taktika borrokarekin jarraitzea da, na-

zioarteko mailan elkartasuna eta prestijioa irabaziz joateaz gain.

Aipatutako nazio horien Marokko-renganako laguntza esplizitoaz gain, beste askoren inplizitoa hartu behar da kontutan, Estatu Espainolarena, besterik beste. Kontutan hartzekoa da puntu honetan, Estatu Espainolak Mendebaldeko Sahararen historian jokatu duen paperaz. Lehengo mendeko bukaeran kolonizaturia, hasieran arrantza faktoriai eraiki eta prestijio territoriala izateko asmoez, XX. mende honetan barrena bertako fosfato meategi garrantzitsuen esplotazioa hasi zuten kolonizatzaileek. 75ean, Franco-ren gaisotasun eta Estatu Espainolean bizi zen konfusio uneaz baliatuz, «Martxa Berdea» antolatu zuen Hassan erregeak. Arazoa gainetik nola kendu jakin ezinik, Madrilgo akordioak sinatzera heldu zen espainiar gobernuak, Mendebaldeko Sahara Marokko eta Mauritaniaren artean banatuz, eta administrazio, lurralde eta populazio guztia hiru hiletan transferituz (79an Mauritania, gerra ezin mantendurik erretiratu egin zen, lurralde hori ere Marokkok okupaturik). Guzti hau Sahararen autodeterminazio eskatzen zuten ONU eta La Haya-ko tribunalaren erabakiak kontutan hartu gabe, are gutxiago saharar herriaren borondatea, ordurako nahiko garbia, Frente Polisarioak bi urtetako ihaurduera zermalarik eta 75 bertan milaka laguneko

manifestaldiak egin zirelarik hiri nagusietan.

Madril eta Rabat: erlazio ezin hobeak

«Esku-garbitze» honen geroztik, frankismoa amaitu zenetik, Estatu Espainolaren jarrera nazioarteko foroetan beti izan da tesi progresistenen aldekoa, Mendebaldeko Sahararen autodeterminazioa ere aldarrikatuz. Baina aldarrikapen edo jarrera testimonialek ezer gutxiko erlazioa daukate errealitatearekin, gai honetan Estatu Espainola Marokkorekin alineaturia eta inplikaturia dagoelako argi eta garbi. Alde batetik, diplomazio arloan, objetiboki laguntzen zaio Hassan II.aren gobernuari, bereziki E.E.E.-rekiko harremanetan. Erlazio diplomatikoak beraz, normalak baino onak dira, eta arlo militarrean ere zabaltzen da kolaborazioa: aurtengo Apirileko Medatex 87 maniobra militar bakunak ditugu adibidetzat, «Arlo militarrean Rabat-ekin dauzkagun erlazio ezin hobeen frogak» bezala aurkeztuak izan zirenak Defentsa Ministraritzatik.

Tortura eta desagerpen ugari

Halere, Espainiatik Marokkora bidaltzen den laguntzarik garrantzitsuena, armak saltzearena da, inolako trabarik gabe egiten den tratua bat, nahiz eta le-

gez debekatua egon gerran dauden edo giza-eskubideak errespetatzen ez dituzten nazioei armak esportatzea. Bistakoa da Marokko gerran dagoena eta ezaguna giza-eskubideen balio eskasa nazio horretan. Amnesty Internationalek, adibidez, 400 desagertu zenbatzen zituen Marokkoko oposizio indarren artean. Berezi herri saharararen eragindako indarkeria izan da desagertu gehien sortu dituen. «Herri Sahararentzako Laguntza Komite Sui-za»-aren arabera 75-etik 80-ra 180 saharar desagertu dira eta 81-etik, erreferenduma egingo zela esan zenetik, atxilotze, tortura eta desagertuak sistematikoak bihurtu dira.

Marokkotarren sarraskiak okupazioaren lehen garaian izan ziren grabenak. Indarkeriatik ihesi zihoazen milaka sahararren aurka eraso zuzenak egin zituzten aidez Marokkoko eta Frantziako abazioek (frantziarrek Mauritaniaren zituzten interesengandik), populazio zibila bonbartzatuz, eta lehen momentuan existitu izan ziren zona liberatuak deusestatuz. Horren ondorioz populazio ia gehiena Argeliara, Tinduf-eko kanpamentuetara joan zen eta han daude oraindik, beren herrira noiz itzuli zain.

LUIS FERNANDEZ

ARGIA-REN HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN DEITURAK.....
HELBIDEA..... Telefonoa.....
Herria..... Probintzia.....
Banku edo Aurrezki Kutxa.....
Sukurtsala..... Zenbakia.....

SINADURA

Helbidea: ARGIA, Ametzagaña 19 - beheka, DONOSTIA 20012.

Kantaldi eta
solidaritate baten kronika

Flandrian Seaska eta Euskadi ulertu eta lagundu nahi dituzte

«Flandriatik Ikastolentzat» elkarteak biltzen ditu eta urte oroz diruz eta eskulanez laguntzen diote Ipar Euskadiko Seaska ikastolari. Flandriatik, Europako bihotzetik, Belgika izena duen estatutik. Seaskako guraso talde batekin eta Eltzegor taldearekin izan gara Antwerpen eta Brugg aldeko euskaltzaleekin ibili gara asteburu batez.

Abioiz iritsi da euskal espedizioa Miarritzetik Paris-Orlyra. Autobusa, metroa, «Gare du Nord» geltokia, eta trenetaz Frantzia eta Belgikako landa berdeetan zehar Antwerpen edo Anberrera. Trenetik jaitsi eta euskaldunek ez dute lau pauso baino eman behar zain daukaten taldearekin topo egiteko: berehala banatuko dituzte familien artean bi edo hirunaka. Agurrak, afaria, entsaioa.

Urtero gertatzen da antzeko eszena

Flandriako hiri handi horretan. Europako porturik handienetarik bat duen Antwerpen horretan bai bait da talde bat Ipar Euskadiko ikastolentzako xoxak biltzen eta nola edo hala laguntzen saiatzen dena. Dirua bidaltzeaz gain, ikastolak eraikitzen edo berriztatzen eta eliza zaharrak konpontzen uda oroz ibiltzen dira flandriar taldeak.

Euskaldunak beren etxeetan hartu dituzten familiak adin ezberdinetakoak dira, baina badute zenbait ezaugarri de-

nek ere berdina. Denak dira kristauak, denak dira abertzaleak, eta denak dira edo Ludo Docx apezaren ikasle izanak edo bere ingurukoak. Eta guztiek eskaintzen diote euskaldunari etxean duen onenetik.

Flandria Belgika osatzen duten bi nazioetako bat da. Waloiak populazioaren %40a dira, eta flandriarrak —espainolez «flamenko»ak eta frantsesez «flamand»arrak— gainerako %60a. Urte luzeetan flandriera hizkuntza zapaldua izan da, eta frantsesak bizitzeko aukera gutxi ematen zion. Euskarak ez duen abantaila badu, ordea, Flandriako hizkuntzak: bere ondoan estatu bat osatu duen Holandako nederlanderaren dialekto bat da. Esan beharrik ez dago hori ze nolako laguntza izan duen hizkuntza batu eta normalizatu, literatura garatu, mota guztietako komunikabide eta liburuak ugaltzea, eta abar lortzeko.

Urtetako borrokaren ondoren, flandriera hizkuntza osotara normalizatu bat dela esan daiteke. Autoan Paul eta Monikek beren etxera garamatzatela, publizitatea, bideko errotuloak, dena, beren hizkuntzan kausitu ditugu. Etxera iritsi gara. Joanmarik gaita ondo joko du baina ez daki frantsesez. «Babel» hori, ordea, espero ez genuen sopsresa batek konplikatu du: etxeko alaba tti-kiak —hamar urte— ez daki frantsesez,

Eltzgorrekoak Euskal Herriko leku hautatueta bezalako publiko bero batekin egin zuten topo Antwerpenen.

aurten hasi da ikasten. Mutikoak —bi urte gehiago— flandriera, frantsesa eta ingelesa dakitza. Ez al dira normalizazio berriaren lekukoak?

Mutikoak euskaraz «bat, bi, hiru, lau, bost» kontatzen badakiela erakutsi digu. Eta guk, ordainetan, bere hizkuntzan «gabon, mutiko» esaten ere jakin ez.

Unibertsitate flandriarrean euskaraz

Afaldu, etxeaz marabillatu —Europan ondo bizi dituk, arraioa, zertarako behar diate hemen iraultzarik?— eta bi-haramonean kontzertua izan behar duen unibertsitatera goaz. Ez du Euskal Herriko Unibertsitatea deitzen duten horren antzarik, ez edifizioaren kategorian eta ezta hizkuntzaren erabileran ere. Ipar Euskadin unibertsitaterik ez dela oroitu da norbait, eta Nafarroa bururatu zaio besteari.

Auditorium dotorea, zortzirehun lagunek eserita kontzertu bat mikrofono beharrik gabe mundial entzuteko apraposa. Ekipoa prest daukate eta taldeko norbaitek azpimarratu du zein txukun dauzkaten mikro eta kableak. Ekipo txukuna eta berek azkar argitzen duten bezala «amateurra». Amateurrak baina baina oso dignoak, eta euskaldunentza-

ko dena prest daukate bezperan. Unibertsitatearen dotoreziaz liluratu ondoren, are gehiago harrituko gara antolatzaileek abisatzen digutenean hurrengo urterako eguna hartuta dagoela eta lokala alokatuta.

Pulamentu bera erakutsiko dute larunbat eguerdian Anberesko katedralean eskaintzen duten kontzertuan. Orain artean urtean jaialdi bat egiten zuten eta aurtun ausartu dira eguerdian beste ekintza bat gehitzera. Phillippe Saez txistularia eta Ettienne Rousseau organista aritu dira katedralako gela zentralean. Katedrala gotikoa txistuarien hotsek betetzen duten bitartean, kanpotik sartu dira karriloi eder baten soinuak ere. Antwerpengo katedralaren dorreko karriloitik pieza osoak jotzen bait dira.

Azkenean aterako da bertako kantari taldea eta flandrieraz aritu ondoren euskaraz ariko dira «Gure Aita kantari». Euskaraz.

Etxean sarritan ez dagoen sentsibiltatea

«Flandriatik Ikastolentzat» elkarteak antolatzen duen jaialdi zentrala Antwerpengo unibertsitatean eman zen larunbatean, azaroak 21. Eltzegor taldearen emanaldia anuntziatzen zen, baina

bere aurretik bertako koru bat eta katedrallean jo zuten txistulari eta organista aritu ziren.

Aurkezpenetik hasita, dena da sospresa euskaldunarentzat. Itxura folklorikoa dauka aurkezleak, baina tipismoaren azpitik Euskadiren ezagutza ere badela ohartu ahal izango gara guztiok. Kantuen artean, esketx bat egingo dute hiru gaztek. Jendarmea —jendar-me frantsesa— atera da jende artetik, matraka eskuan, eta aurkezlearekin eta aurrean agertuko zaion fraide batekin hasiko da eztabaidan. Dena Zuberoko pastoralen doinuak! Azkenean fraidearen habito azpiak miazteraino iritsiko da, jendearen txistuen artean alde egiteko. Belokeko komentuarien miaketaz zerbait jakin dute Flandrian.

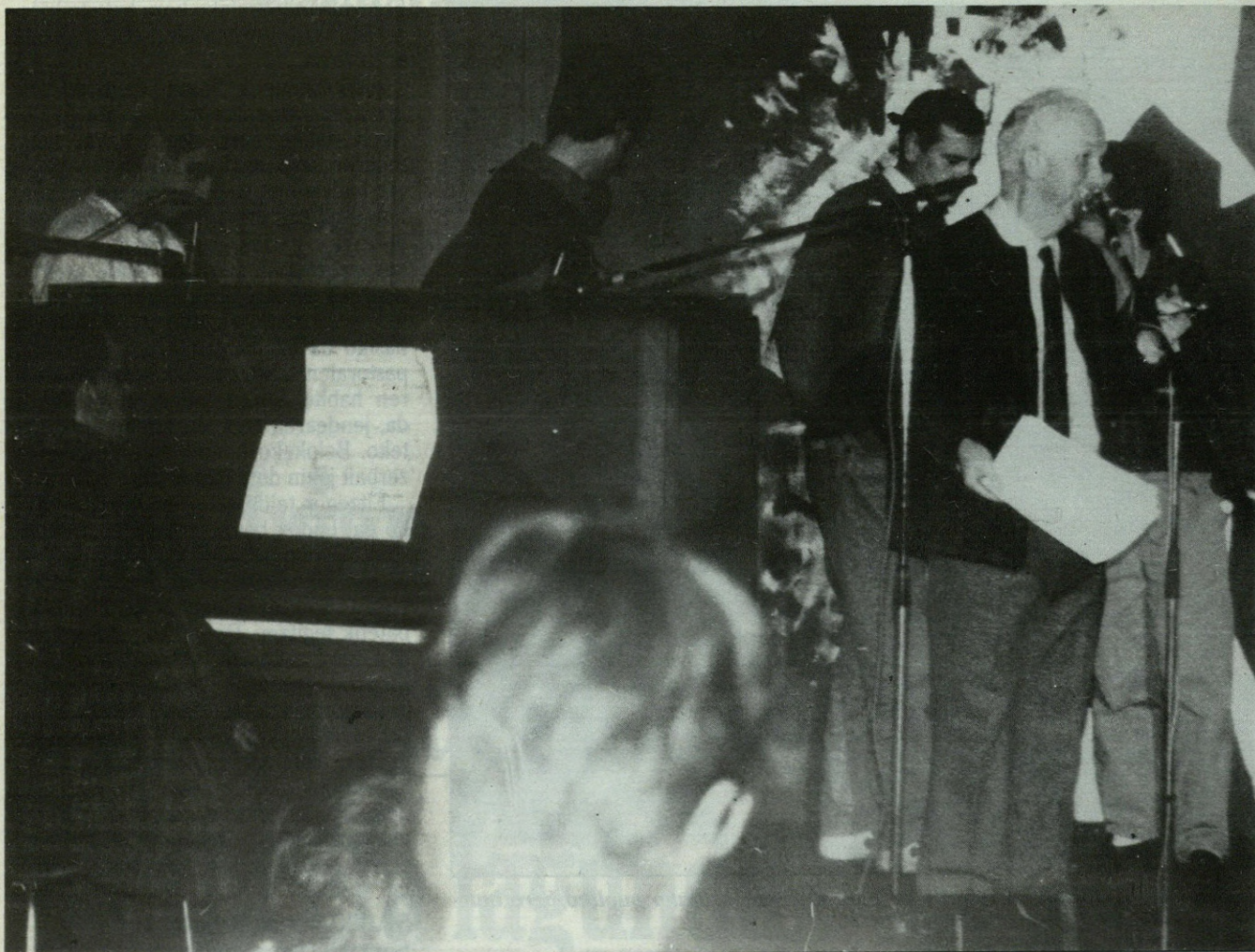
Eltzegor taldearen emankizuna hasiko da, Ludok berak sarrera egin ondoren, eta honako honek alboko guztiak ikusiko ditu «Sasitik Sasira» kantataren testua sarreran emandako koadernotxo batetik segitzen. Denetako jendea. Gazte formal asko eta informalen batzuk, hogeitamar urtetik gorakoak gehienak, eta hirurogei urteko jenderik ez da falta, horietako ainitz traje eta korbataz joanak. Kanpoan Euskadirekiko Elkartasun Batzordeak prestatutako mahaian hemengo errepresioaren berri aurkitu ahal izan zuten. Denetara zortzirehun entzule zirela zioskuten antolatzaileek.

50.000 libera urrutik hartatik Seaskari

Aspaldi honetan gutxitan ikusi dugu holako kantaldi bero bat. «Normalean askoz hotzagoa da hemengo jendea ere», esan digu antolatzaile batek. Kantatzen zena ulertzen zuten hauek, du-darik gabe, eta kantata ebakita erdian bota duten diapositiba montaiak —Gernika, Euskal Herriaren zampaketa, Flandriaren solidaritatea— asko lagundu du. Antwerpengo kantaldiaz Eltzegorrekoak luzaz gogoratuko dira.

Jende hori da Seaskarentzako milioi bat pezeta —50.000 libera berri— eman duena. Sarreran ikusten zen bat baino gehiago berea ordaindu ondoan sobre batean dirua uzten. Horietako asko dira Euskal Herritik paseak, batzuek bi eta hiru alditan. Eta ez ziren euskaldunak bakarrik «Eusko Gudariak» kantatu zutenak. «Gustatu al zaizu hauen musika?» galdetu diogu alboko neska gazteari, eta baietz, «On les avait déjà vue à Hasparren» erantzun digu. Bi alditan etorria da Ipar Euskadira.

Igandean, Bruggen euskaldunekin hango talde batek antolatzen duen festan, Walter Luyten senadorearekin ariko ginen kantari. Eta nor geldituko zen kantatu gabe? Zabaldu liburutxoia eta «Lepoan hartu ta segi aurrera» abots azkar batekin, «Euskalduna naiz eta», eta segi. Gora hau eta gora bestea.

Ludo Docx apeza da Flandriatik Seaskarentzak laguntza antolatzen duen koa-drilaren buruzagia.

Bion etsaia frantses berean mintzo

Brugg edo Brujas zinez hiri azitia da, ederra, erdiarotarra, euskaldunok txoko bakar bat ere kontserbatu ez dugun bezain goxoki kontserbatua. Bizkaiko plazatik eta «Navarre» hotelaren aldamentetik pasata, udalera. Hango gela gotikoan, Guido van Eick senadore eta alkateordea daukagu zain, Walter Luytenekin. «Lady and gentleman» ekin dio ingelesez, euskaldunok eta flandriarrak zapaldu gaituen hizkuntzaz behartuta mintzatuko dela argitzeko. Nafarroako ikurra orma batean.

Seaskako guraso eta irakasleen estradizioak eta euskal kulturak Ipar Euskadin bizi duen zapalkuntza oroitarazi dizkio euskal espedizioko batek, senadoreari eskerrak ematerakoan. Eusko Gudariak eta Flandriako himnoa Bruggeko udalaren gela nagusian ere. «Euskaldunak zarete, ezta? Gu armenioak gara eta jakin ezazue zuekin gaudela», bostekoa luzatuz heldu dira bi turista.

Afalaurretik mezatara laguntzea eskatu zaio euskaldun taldeari. Euskaldu-

nok kantu pare bat eman dugu, eta Ludoren sermoia entzuten dugun bitartean norbaitek komentatu du —euskaldunon artean— eskemak nahastu samarrik dauzkala. Flandrian ikusi eta bizitakoak ez dira errez sartzen gure buruetako apaletan.

Fededunak, nazionalistak, euskaldunon aldekoak

Flandrian Seaskaren aldeko solidartateak euskaldunon artean bitxia gertatzen den bide bat hartu du. Etengabeko gatazka batean murgildurik gauden euskaldunok nekez konprenitzen dugun sintesi bat egin dute «Flandriatik Ikastolentzat» taldekoek, baina egia esan Flandriako politikagintza bera ere —eta Belgika osokoa zer esanik ez— konprenitzea askoz errezago ez zaigu egiten.

Europaren bihotzean nazionalismo bat, non eta maioritatea diren estatu batean. Alboan duten anaia holandarrekin ez dute ezer jakin nahi, orain dela hirurehun urtetatik politikaz bezala erlijioz berezita. Brussel hiriburua —lurraldez Flandriarena baina elebiduna

dena— da gatazkagune nagusia, baina hiriburua Europako Elkartearen lurralde berezi izatera kondenatuta dago. Federalismo maila batera iritsi dira, baina kristaudemokratei eta sozialista flandarrak «zentrista bruseldarrak» eta due-la gutxi ezarritako sistemari «propinazko federalismoa» deitzen dieten nazionalistek ez dute independentziarik ez aipatzen eta ez usaintzen.

Ez da errez ulertzea. Baina elkarrengandik urrun egonik ere, elkartzen gaituen mila gauza dugu. Lehenbizikoa: Amaiurren euskalnoi erregetza suntsitu zigan errege berak zanpatu zituela flandriarrak ere. Horretaz eta orokorki Flandriaz, datorren udan izanen dugu Ludo Docxekin mintzatzeko aukera, Euskal Herrira bait dator.

Bruggetik Parisera bidean Belgika guztiak bide huts eta farol huts dirudi. Ulertzen saiatzeaz gain, loturak sendotzen ahalegintzea izanen da onena. Gurekin liluratuta daude Flandrian. Guk berriz, amestu ezin genuen adiskide sailbat aurkitu dugu han.

AGINA

Iñaki Huizik eskutara eman digun dossierrak ONCEren aurpegi zikina azaltzen du

ONCEren maneiuek utzi dute

jokuz kanpo PRODIECUren kupoia

Minusbaliatuek saltzen zuten PRODIECUren kupoia kaletik erretiratu dute dagoeneko. Hiru urtetan, 12.000 minusbaliatuen eguneroko ogia bilakatu den kupoi ez-legalaren egoera ONCEk jaso duelarik bere gain, 7.000 minusbaliaturi, itsuen organizazioaren baitan sartze-ko konpremezu publikoa hartuz. Hau honela, segidako orrialdeotan, dossier konfidentzial baten berri eman nahi dizuegu batetik, non argi eta garbi aitortzen den ONCEk PRODIECUren aurka emandako gatazka eta joku zikina.

Dossier Konfidentzial hau Iñaki Huizi PRODIECU aritutako goizuetar batek luzatu digu, bertan esaten diren guztiak frogatutako dokumentu mordoaren babesean argitaratzea erabaki dugularik gure partetik. «1986ko otsailean sar-

tu nintzen PRODIECU administrari moduan, minusbaliatuak gureganatzen eta PRODIECUren asmoak zeintzuk ziren argitzen jardun nintzela denbora batez» esan digu patxadatsu Iñakik. 1986ko ekaina edo uztailan hain zuzen

uzten du PRODIECU, berak esan digunez helburu zehatz batez: «ONCErekin harremanetan jarri behar nuen nola edo hala».

Bati baino gehiagori ileak lastuko dizkion dossierra bere horretan irakurtzeko aukera izango duzue oraingoan, hori bai, argi utziaz ez diogula PRODIECUri daukan aurpegi zikina garbitzea nahi, galtzekoak bait ditugu denak, guzti honetan Madrilgo Gobernuak, ONCEren 'aginduz', PRODIECUrekin akabatzeko eman urratsak arakatzea baizik.

ONCEren ofentsiba erabatekoa

Kupoiaren monopolioa bere gain nahi duen ONCEk, PRODIECU arrisku serioztat hartzen duenetik —hasieratik ezlegala izan arren kupoia, inongo bai-

Ez ditu itsuak ONCEren diruak ikusten

Kuponazoaren boom-a bukatu dela ziurtatu dezakegu ondorengo lerroetan. Jokuaeren merkaturak, antza denez, ez dirudi ONCEk pentsatu bezain flexiblea denik. ONCEk bere garaian minusbaliatu ez itsuei ziurtatu zizkien 7.000 lanpostuak 'txapuza' galanta bilakatuko denaren beldur latza somatzen delarik orain arteraino egunero oia PRODIECUREn kupoi 'zikina' —ezduina esango du norbaitek, hala ere etxetik aterarazi eta soldata bat ziurtatu diena—, saltzen ahoratu dutenen artean. Minusbaliatua gainera, ez da itsuaren kondizio berekin sartzen ONCEn, are gehiago, langile soila suertatzen da itsuen inperio tzarraren baitan, inongo eskubiderik gabea. Eta ez harritu, sei hilabetetako kontratuak eginez 7.000 minusbaliatu ONCEtik pasatzea. Iruñean kasu, kupoi berri bat atera du minusbaliatuen elkarteak, 40 direla eta ONCEk lau besterik bereganatu ez ditzakeelako. Honek argi

adierazten digu PRODIECU ez bada ere sortuko dela besterik eta besterik; ze Administralgoak ez bait dio beste irtenbiderik eskentzen edozein istriputan belarria, hanka edo begia galdu duenari: Kupoia, eta ONCErena gainera!

Adierazgarriak dira guztiz bestetik, ONCEk, barrura begira egin dokumentu batetan botatzen dituenak: 3.000 afiliatu erabateko pobrezian bizi dira egun (37.000 pezeta arteko soldata eta 20 metro karratutako bizilekua), eta beste 4.000 pobrezia arina jasaten (37.000 pezetatik 70.000 milara biartean). %53,8ak ez du tutik ikasi eta ez dauka EGBa ere eginga. %60,39 ez daki braille eta %2,32k besterik ez dituzte ONCEk eskeintzen dituen zerbitzuez berririk. Ikaragarria! ONCEk hainbat eta hainbat miloi mugitzen dituen sasoi honetan honelakoak entzuteak gezurra diruditen arren ez pentsa, nik asmatu ditudanik.

L.A.

menik ez bait zaie eman, eta nahiz eta jokurako tasarik ordaintzen ez duten aurrera egiten dute 86an, 12.000 minusbaliatu biltzen dituztelarik kupoiaren salmentarako, heuren Seguritate Soziala Lanerako Ministeritzak onartzen diela gainera—, ofentsiba bat prestatzen du, Bartzelonatik Migel Duran-ek eta Madridetik Fernando Arro yok hain zuzen.

Ofentsiba hori —dossierrean dioena hitzez hitz azaltzen ari naitaizue—, era diferentetan gauzatzen da:

—Administralgoari begira: Etengabe ko salaketak aireratzen dizkio Gobernuari, dossierrak bidali, Justizia Ministeritzako kargu gorenenekin bilerak egin, Lan Ministeritzarekin, Barne Ministaritzarekin, Haziendarekin, lau saila horien bitartez PRODIECU 'bonbardatu' asmoz.

—Erakunde sindikaletan: PRODIECU barruan existitzen diren indar sindikalekin kontaktuan jarri —UGTk du gehiengoa—, presiona dezaten eskatu asmoz alegia.

—Komunikabideak: ONCEk bere publizitatea eskeintzen dien komunikabideak presionatu eta mehatxatzen ditu, PRODIECUri buruzko inolako berririk agertzea galeraziz. Aipagarria guztiz

tik esanez alegia. Ez ahaztu aurten 9 mila miloi gastatu dituela publizitatean ONCEk, beste inork gastatu ez duena.

—Banku eta finantzar erakundeak: PRODIECUREkin lan egiten duten banku eta finantzar erakundeak presionatuz eta bestalde, PRODIECUREn ize nean gero aipatuko ditudan pertsona batzuren kontu korronteak arakatzeko aukera ezlegala lortuz.

—PRODIECUn: Organizazioan bertan 'topo' batzuk sartuz, zeintzuek PRODIECUREn martxa oztopatzea zuten helburutzat.

—Juridiko bidea: ONCEk PRODIECUREn gaia ikertzen 500 miloi gastatu ditu lan ekipo baten mantenuan.

—Ikerketa: Madrid, Catalunya eta hemengo Komunitate Autonomoan batipat, eta ikerketa etxe pribatu batzuri arduratuta, PRODIECU eta bere inguruan mugitzen den jende bati buruzko datu bilketa.

—Polizia: ONCEk beti mantendu izan du eta egun mantentzen du informazioa pasako dioten informatzaile sarea poliziaren baitan.

Ofentsiba zabal honen bidez eta denboraren poderioz, lortzen du ONCEk PRODIECU inguratzea maila haundi batean, azken kolpea kuponazoarena izan delarik. Horri esker, 7.000 minusbaliatu ez itsu sartu ahalko dira ONCEn, «epe luzera begira» Iñakiren hitzetan, Madriliko Gobernuak dekretu baten bidez aditzaera ematen duen lez. «Bidenabar, kupoia aurrera ateratzeko dekretuan ezarritako tope presupuestarioa —aurten 179.000 miloitakoa—, elbarritu bakoitzeko 10 miloitari gehitu ahal izango dutelarik». Iñakiren ustetan, PRODIECU jokuaeren merkatutik ezabatzeke eraba-

ONCEko erlazio publikoak daramatzan Enrique Sanz-ek behin eta birritan harrokeriaz botatakoak honetaz, komunikabideak heuren eskutan daudela altu-

PRODIECUn Donostian duen egoitzan, minusbaliatuek gobernatutako kupoi baten atzetik dabiltzala aitortu digute.

CELONA - AG. ARIBAU

Lander, 102
A. 2000311

Nos complacemos en informarle de las operaciones registradas en su cuenta hasta la fecha abajo señalada, que consideramos conformes de no recibir ninguna reclamación en el plazo de 2 meses desde la emisión de este extracto. La Dirección de la agencia queda a su disposición para cualquier información relacionada con el presente extracto.

SR./ES. D. JORDI BANUS MARCH, Y
D. JOSE BANUS MARCH
BAIXADA DE BLANES, 3
08023 BARCELONA

FECHA	CONCEPTO	DEBITO	HABER
3108	Saldo anterior		4.068,00
0109	CHEQUE 0093	5.000,00	
0209	TRASPASOS	50.000,00	
1009	CHEQUE 0031	39.240,00	
2909	CHEQUE 0032	75.000,00	
3009	TRASPASOS	183,00	90.000,00
3009	INTERESES DE CUENTA		27,00
3009	INTERESES DE CUENTA		
3009	18% A CTA. IMPUESTO S/RENTA	5,00	

SUSCRIBA 'BONOS C.A.S.A.' EN CUALQUIERA DE NUESTRAS OFICINAS.
INTERES ANUAL FIJO 10,50% . DESGRAVACION FISCAL DEL 15%.
RENTABILIDAD FINANCIERO-FISCAL 16,90% AMORTIZACION 3 0 5 AÑOS.

PTAS.	N. DE CUENTA	TOTAL SUMAS
21	14110 6 001	119.428,00
1		144.095,00

SALDO AL 30/09/86 24.667,00

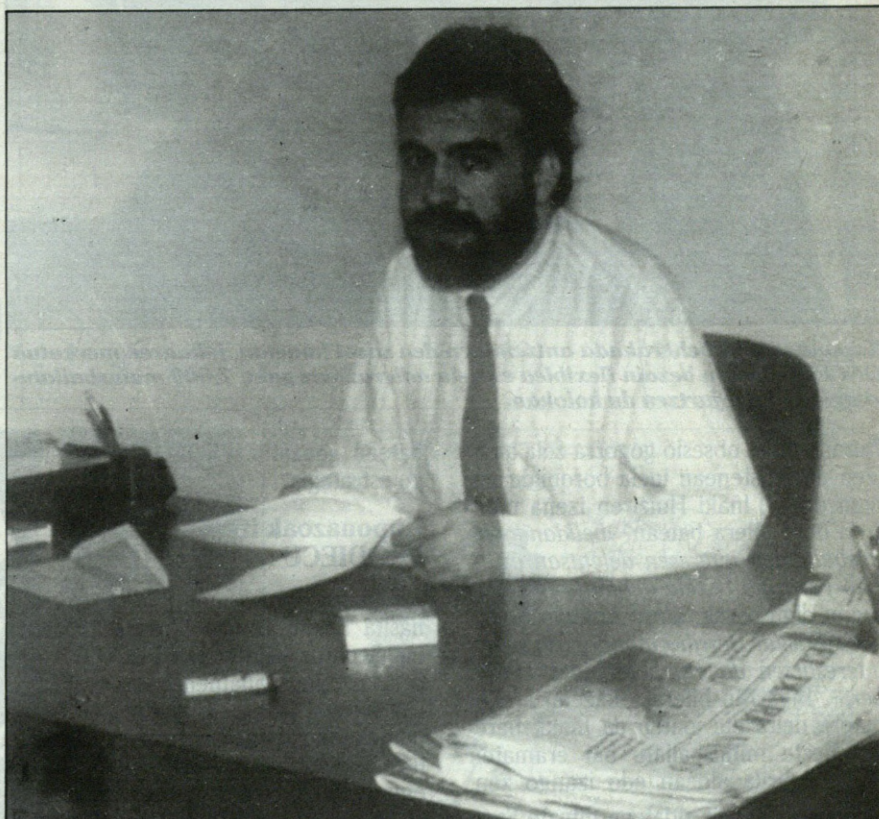
D. Jordi Banus March PRODIECUn sortzailearen ordain agiri hau ONCEn eskutatik pasa ostean iritsi da gureetara. Kontu Korronte asko eta asko miatu dute ONCEn 'espioiek'.

ki oso garrantzitsua da kuponazoarena, «ze minusbaliatuen bi kolektibo zaku berean sartzea suposatzen bait du, edo bestela esanda, ONCEn hatzaparretan uztea minusbaliatu fisiko eta siki-koen zati haundi baten etorkizuna».

Beste kupoi bat PRODIECU itotzeko

Jo dezagun atzera berriro. 1987. urte hasieran, administralgoa ez da gai —jarraitzen da dossiera—, PRODIECU urte eta piko kalean daramala jada, ezlegala den kupoiak jokuz kanpo uzteko. ONCEn agintaritzan dagoen troika urduri jartzen da: PRODIECUn kupoi indarrean antzematen den lekutan itsuenak behera egiten duela ohartzen dira. «Beste plan baten beharrean aurkitzen dira», jarraitu da Iñaki. 1986ko azaroan, ONCEko erlazio publikoak daramatzan Enrique Sanz-ek Estatu Espainoleko komunikabide guztietan PRODIECU eta bere arduradunei buruzko (Jorge Banús eta Andrés Rodríguez, zeintzuek 1986ko apirilean kartelatuak izan ziren, ONCEk kupoi ezlegala zela eta eginiko denuntzia baten ostean, gero hiru miloitako fiantza batez atera baziren ere) dossier bat kalera-tzen du, 'maulazko loteria'tzat hartzen duelarik, arduradunak berriz, 'lapur-rak', 'iruzurtzaileak'... Eta bestelako hitzez ornituz. «Ez zuen oihartzun haundirik izan salaketa hark, oztopo askore-

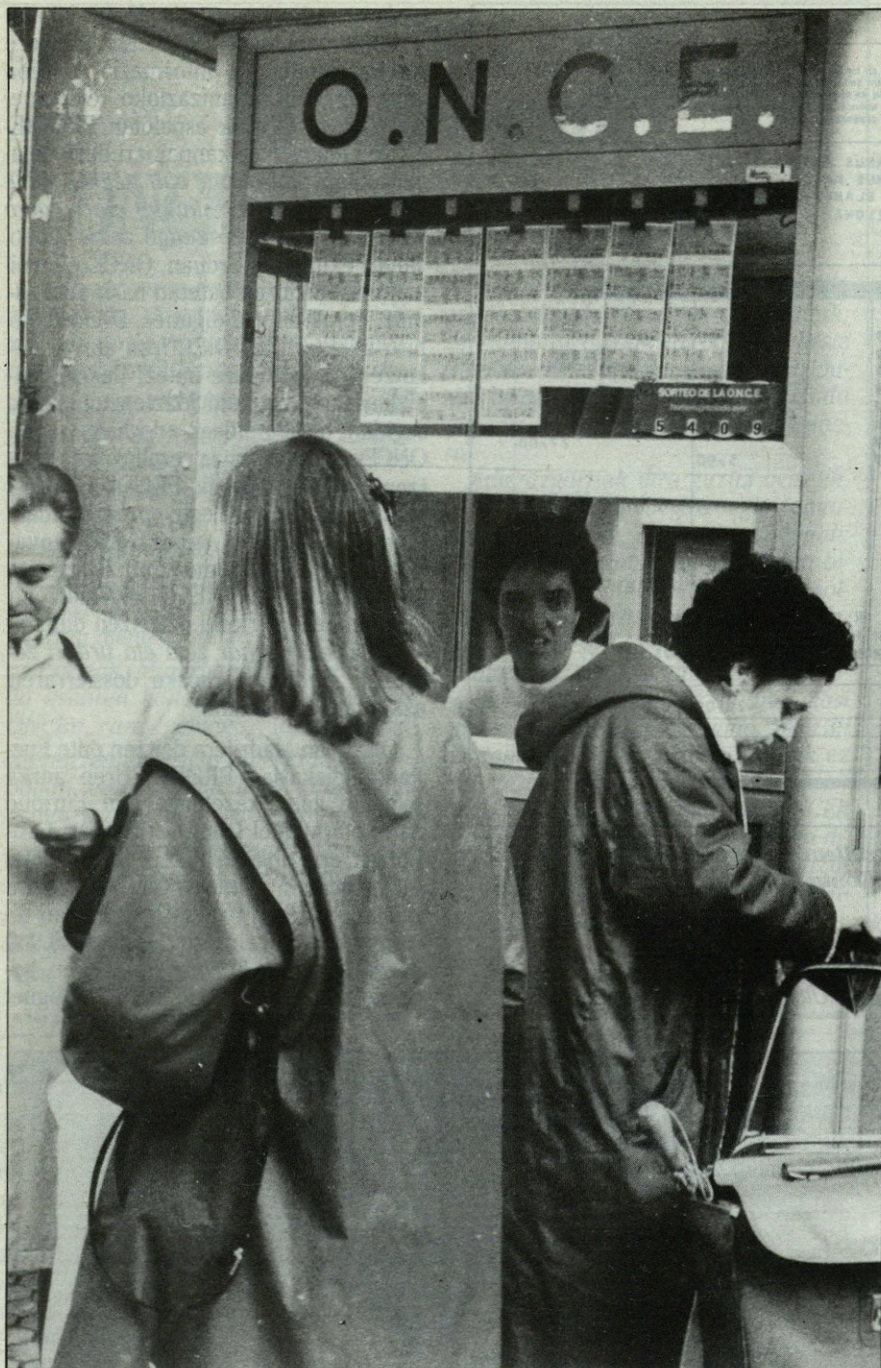
kin baino aurrera segitzen zuen PRODIECUk», dio Iñakik beste batean.

Iñaki Huizik (garai batean PRODIECUn, ONCerekin bat gero) prestatu zuen eskeini dizuegun dossiera.

Aurrerago izango da Iñaki jokuan sartuko dela, jada PRODIECUn bere kabuz iritenda eta informazio mordoa bildu duelarik organizazioko 'tejemane-je' guztiez, ONCEk aspaldian PRODIECUn aurka hasi kanpainari buru belarri ekiten diola: «bai bait nekien PRODIECU ONCEn eskutan eroriz gero kristoren 'txapuza' izango zela». 'Topo' lanari ekiten dio orduan, ONCEn troika kontradizioen batetan harrapatu asmoz, berak aitortu digunez. Donostiako hiru irratitan PRODIECUn aurka elekatzen da aste pare batez, Euzkadi al-dizkarian bi artikulatu idazten dituelarik segidan, otsaila aldean edo hain zuzen. ONCEn agintaritzaren erabat interesatzen da Iñaki Huizik PRODIECU desprestigiatu asmoz egin propagandaz. Momentu honetan gainera, Catalunya-ko Gobernu Autonomoak eta Gaiztezeko Jaurklaritzak, PRODIECU legeztatze-ko posibilitateak seriozki aztertzen dituzte. «Zerbait egin behar zela eta urduri ze-biltzan Madrilén», diosku dossieraren azken atalean Iñakik.

Otsailean Madrilera deitzen dute Euzkadi al-dizkarian PRODIECUn aurka hitzegin zuen kazetaria, non Enrique Sanz eta Miguel Durán Zuzendari Orokorak errezibitzen duten, lehen idatzi bi artikuluen funtsa jarraikiz Estatu mailan besteren batzuk idatz zitzen di-ru mordoa eskeini ziotelarik (100.000 pezeta artikulua bakoitzeko). Asmo ho-rietan ari dela ONCE jo eta ke —Miguel

Kuponazoaren beherakada antzematen den sasoi honetan, jokuauren merkatua ONCEk pentsatu bezain flexiblea ez dela adierazteaz gain, 7.000 minusbaliatutari agindu lana jartzen du kolokan.

Durán-entzat obsesio gogorra zela aipatzen da txostenean ideia borobildu nahian edo—, Iñaki Huiziren izena botatzen dute bilera batean, «betidanik minusbaliatuen interes defentsan arituko pertsona bezela definitu ninduten» argitu digu berak, «José Antonio Rodríguez Euskal Herriko mandataria nigan interesatzen da eta bere bidez Durán bera». Bigarren bilerara kazetariarekin batera deitu eta joaten da Iñaki, berekin beste minusbaliatu bat eramaten duela, apirila aldean edo izango zen. Madrilen, iritziak aldatzen dituzte Sanz eta Durán-ekin, hurrengo bilera Bilbon egiten dutelarik, Ercilla hoteleko saloi

batean gauzatuz PRODIECU suntsitzeko estrategia.

Kuponazoak itsutu du PRODIECU

Estrategiaren asmoa, Euskal Herritik hasita Estatu Espainol osora zabalduz eta hedatuz joanen zen PRODIECUn pareko minusbaliatuen beste erakunde bat sortzea litzateke, guztiz ONCEk finantziatuko zuena hain zuzen. Barnegitura osatzen has zitezen dirutza galanta ematen diete bai kazetariari (publizitate eta imaginaz arduratzeagaitik) eta Iñaki Huiziri minusbaliatuak eskuratzen jardun zedin: «750.000 pezeta eskeintzen

digute hilabeteko, martxan hasteko agindua emanez». Iñaki Pasaia aldean mugitzen hasten da bertako minusbaliatuak —45en bat aitatu digu—, erakunde berrira erakartzen, Donostian lokale bat alokatzeko lehen pausoak ematen dituen bitartean.

Bapatean alde batera uzten da proiektua, Iñakik argi dauka: «Gobernuak kuponazoari baiezkota ematen dio eta bidenabar PRODIECUn aurkako zuzeneko erasoa ziurtatu. Momentu honetan, ONCErentzat argi dago PRODIECUREkin akabatzea egun batek besterako kontua dela eta itxoitea besterik ez duela».

Egun, ONCEn sar daitezen konbidatuz Gobernadore Zibilarren gutuna jasotzen ari den PRODIECUn lan egin edozein minusbaliatuk bi aldetara jarriak ditu begiak: «ONCEn sartuz gero edozein lekutara bidali zaitzakete kupoiak saltzera, nerekin Madridera bigarren bilerara eramane nuen beste minusbaliatua Bartzelonara bidali dute kasu, neri ere Bartzelonan lan egiteko proposamenaz mintzatu zaizkidalarik». «Ez dago onartzerik ONCEk kupoiaren monopolioa mantendu nahi duela eta, minusbaliatuen kolektibo bat, 12.000 pertsoneri era honetako soluzio 'txapuz' —lehen ere esan digu—, batez engainatu nahi izatea».

ONCEn espioitza lana

Dossiera bukatzeko, ONCEk PRODIECUn baitan eman duen kontrolaren adierazgarri eta lekuko den izen zerrenda luzeaz forogatzen digu Iñaki Huizik, txostenaren lehen atalean botatako guztiak (inbestigazio etxe pribatuak ia bi urteren zehar egin lanak direla adieraziz edota erakunde ofizialen bidez lortuak): Banco Hispano Americano, Andrés Rodríguez, UPAMI S.A., Patronato de Ayuda del Minusválido, Eduardo Prieto, Margarita Antuña, Antonio Manuel Martínez Sovedia, Jorge Banus March, Dionisio Sanz Soria, Antonio José Cardona Lopez, Juan Luis Feria Gallego, SEREM, DISCASA, EMREUNO, ALBUR, PROBINTRES, PROBINDOS, TRINCATRES, RAMBING, APEM, PIANELLI, TRAVIESA ESPAÑOLA, OFESA, URBINOSA, CAIXA DE PENSIONS, ESADE, BANCO DE BILBAO, CAIXA DE CATALUNYA... Eta abar luzea izan dira ONCEn erabateko kontrola jasan dutenak, aipaturiko pertsonak PRODIECUn kontu korronteak mugitzen zituztenak zirelarik eta segidan aipatzen diren entitate banku eta enpresak, PRODIECUn itzaletan azken hauek, kupoi honen gestioan erlazio estua mantendu dutenak izan ditugularik.

LOREN ARISTI

ARGIA

"TTARTTALO" ren laguntzaz

K O M I K I A

84. zenbakia

BOKARTA

Mota
Txeroki

ARGI ZEGON NIK
KONPANDU BEHARKO
VUELA ARAZOA...
BAKARRIK

106

DENOK GELDIK

BAN

LA SA! HO R

Ai
BANE
BANE
HO!

IKUSIKO
DIOGU ELKARRI

ZINKUNEGI OPTIKA

Optikari-Optometrista

Ukipen lenteak

hernani,4

donostia

t.42 06 24

EZ UTZI IRAKURRI GABE

NEMO TXIKIAren ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

PANDORA !?/

BAINA...
NON
NAGO?

AZKENIK ESNATU ZARA...
KOLPE TXARRA HARTU DUZU...
ETA ORDUTAN EGON
ZARA LOTAN.

BAINA, NON NAGO...
ETA ZIEK NORTZU
ZARETE?

SOLDADU KUR-
DOAK GARA ETA
CHEVKET KOMANDAN-
TEARENGANA GOAZ
VAN-ERA.

NOLA AILEGATU
NAIZ ZUEN
ARTERA?

BAIAR
KOMANDANTEAK
JASOKO ZINTUEN
NONBAITEN.

ETA GURE
ARTERA BOTA
ZAITU VANERA
ERAMATEKO
AGINDUA-
REKIN.

LAGUNA
DUZU?

GIZON GARRANTZITSUA
IZAN BEHAR DUZU,
BAHIAZ TURKIAZ
TXERRI HORREK
BEGIRUNEZ TRA-
TATZEKO AGIN-
DUA EMAN
DIGU ETA.

EZ!

HOBE, TURKIAARRAK
EZ BAIT DITU GU
GOGOKO ETA BAHIAZ
BESTEAK BAINO
GUTXIAGO...

...ORDUAN
ZERGAITIK
OBEDITZEN
DUZUE?

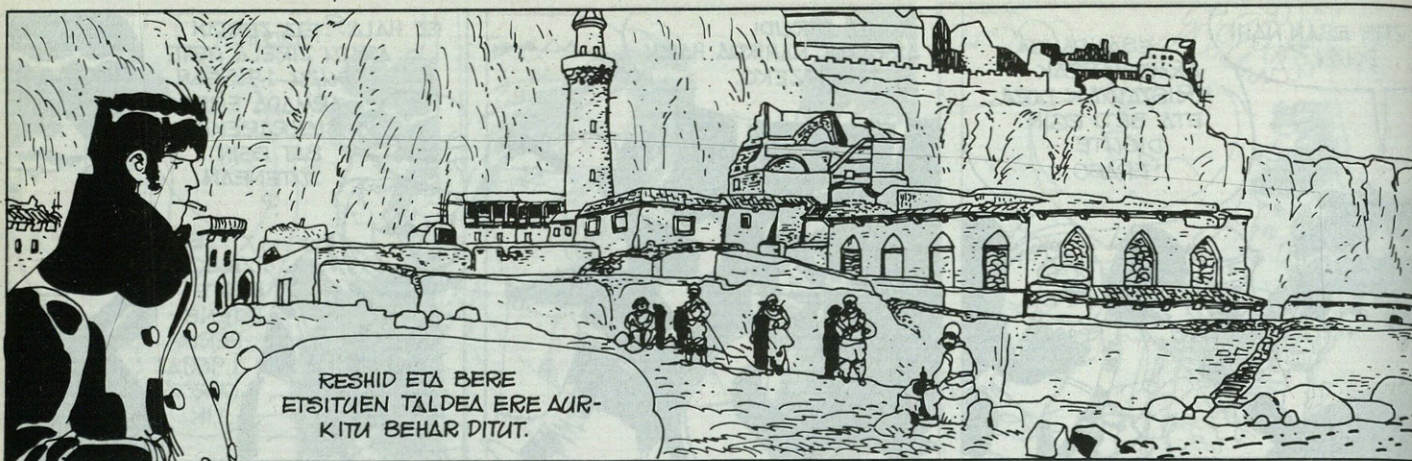
BAHIAZ HERRI
TURKOARENZAT
AUTONOMIA AGIN-
TZEN DUEN TALDE
POLITIKOKOA DELA-
KO, ENVER BEY-REN
TALDE MILITAR PAN-
TURANIARRA.

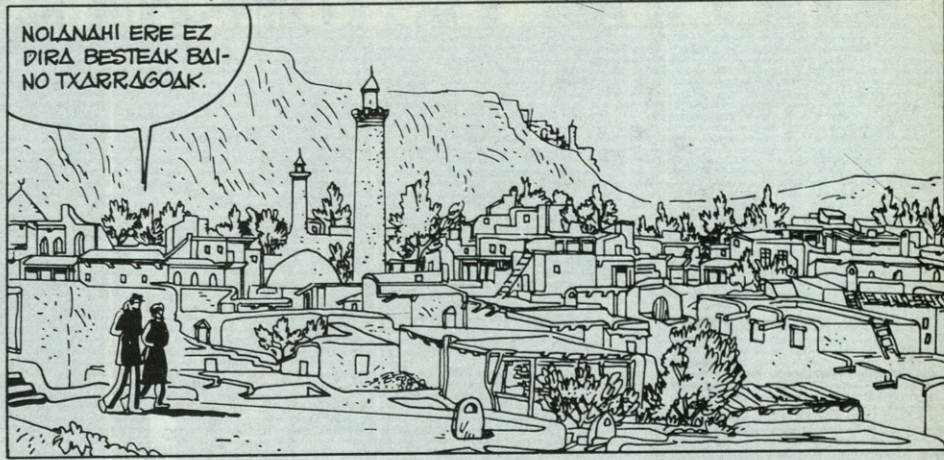

HEMENDIK TXINARAINOKO HIZKUNTZA
TURKIAARREKO HERRI GUZTIAK
BILDU NAHI DITU ERLIJIO ISLAMI-
KOKO FEDERAZIO HANDI
BAT
EGITEKO.

ORAIN
ERRESISTENTZIA
ARMENIARREKO
AZKEN SUAK ITZA-
LI BEHAR
DITU GU...

LITTLE NEMO IN SLUMBERLAND

HAIZE GUTXI DABIL KOMETAZ JOASTEKU!
BA, EKAITZA DATORKI GU!

EGIA DA? BEGI-RA!
POLITA DATOR LAGA NAZAZU!
GIB UBILE!

HAU HAIZEA!
HELDU ONGI KOMET!
GIG GUMP!

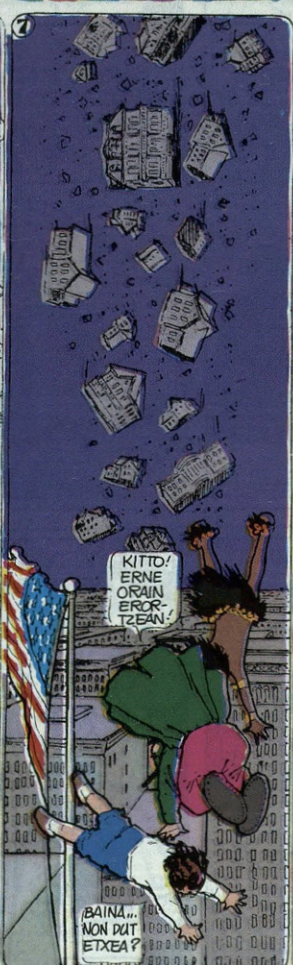
HELDU ONGI!
ETXEA HEGAN DOA!

ESKOLA ERE HEGAN DOA!
BOST AXOLA ESKOLA, BAI NA ETXEA...

ESKOLA ERE BAI!
ETXEA ZERUAN PAGO!

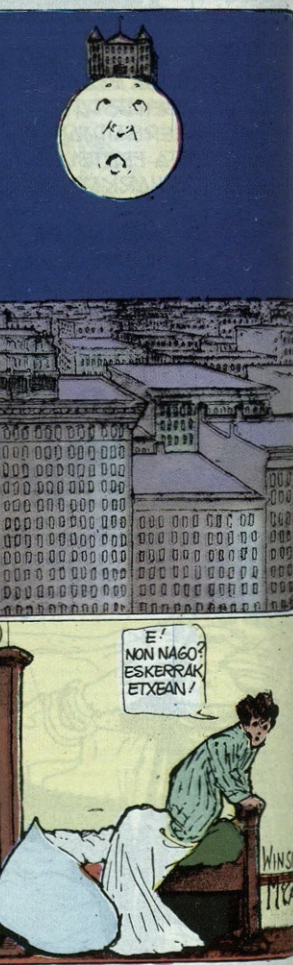
KITTO! ERNE ORAIE ESKORTZEAN!
BAINA... NON DUT ETXEA?

ESKERRAK BANDERA HEMEN ZEGOEIA!
UF! EKAITZA JOAN DA!

HORRA ZURE ETXEA! ETA ESKOLA, BERRIZ, ILARGIAN!
OSORIK DAGOELA DIRUDI!

E! NON NAGO? ESKERRAK ETXEAN!
WINSTON

Behin batean, bazen bikote bat kantuz aritzen zena, Etxamendi eta Larralde izenekoa. Etxamendi eta Larralderen abestiek bihotzak sukarrez erretzen zituzten. Eñaut Etxamendiri, Aezkoakoen odol beroa eta 52 urte, begiak zimurtu eta bizkarra konkortzen zaizkio abestiari ekiten diolarik. Lurrak higatu dizkio eskuak, iduzkiaren menpe dabil, bere erlojuan iduzkiaren ordua baitakar. Dohain aparta du kondatzeko, erritmoak dio manatzen, karisma kementsu bat dario. Hitz batez, gorabehera handiko giza-semea.

Eñaut Etxamendi: «Nebrosis batean eror ez nendin nintzen musika sortzen hasi»

GALDERA: IZ disketxearekin diska berri bat prestatzeko asmotan zabiltza...

ERANTZUNA: Nondik jakin duzu hori?

GALDERA: ...lehendabiziko aldiz orkesta batekin lan egingo duzuna, zure orain arteko elementu berria litzateke hau.

ERANTZUNA: Denbora guti ematen diogu horri. Eskatu zidaten gure diska bateko abestiak emateko, nihaurek magnetofoi zahar batekin egin nuen. Hortarik neke handia dutela notak ipintzeko uste dut. Orduan eskatu didate nihaurek notak jar ditzadan. Nik, ez dut astirik, ez eta teknikarik, ahal banu errez izango litzateke, baina ez dut teknikarik. Hamar bat kantu eman diet, eta ez dakit zertan dabilzan.

Baditugu 30 kantu ineditoak, norbait harrapatuko banu publikatzeko, gehiago egingo nuke. Badu aspaldi gelditu naizela kantu egitetik. Eskatzen gintuzten leku guztietara ezetza ematen genien. Balitz argitaratzeko ahala orkestarrekin disko hori froga bat litzateke. Gehiago egingo nuke, ezen orain akumula-doreak berriz beteak baitira, hainbeste urtetan deus egin gabe.

GALDERA: Zer funtsezko aldaketa narbaritu duzu zuk, entzulegoan, giroan eta kantariengan?

ERANTZUNA: Gu hasi ginelarik kantuz, ez zen deus ere, fitsik! Aintzinetik, ari

izanak ginen politika-mailan jendea itzar arazi nahian, meetingak eginez. «Enbata»ren lehen urteak ziren, lehendabiziko kideetarik nintzen, eta sakaitza besterik ez genuen egiten. Herriko etxera bospasei pertsona jiten zen, bata poliziakoa, bestea herriko nebrotikoa... bazterkindu horietarik.

Nik beti pentsatzen nuen, barnean neukana zerbait moduz azaltzea. Unibertsitatean irakatsi zizkidaten mintza-teknikek ez zuten hemen funtzionatzen. Euskaldunei erratea: «Zarete, gara, herri nebrotizatu bat, zapal dutako bat, desegindako bat!». Orduan biltzen dituzu aulkiak aurpegira. Jendeari erraten diozu: «Kantzerra badugu!». Eta horrelakorik jendeak ez du entzun nahi. Une hartan gertatu zen, ni nebrosis batean ez nendin eror, nihaurentzat hasi nintzen musika sortzen.

Olerkiak baino inportanteago beti izan da enetzat musika. Hori baita nigarra emateko molde bat, oso berezia. Hitzak kartzela bat dira enetzat. Hitzez erran duzuna, hori da besterik ez, nahiz metaforak erabili, hitzetan ezarritakoa gakotuta egoten da. Baina airea, musika Otxagabitik etortzen den haize hura bezala da, hor daude mila testu posible direnak, ez dago batere kartzelarik.

GALDERA: Nola hasi zinen, bada, kantatzen, Allande Larralderekin hasieratik?

«Norbait harrapatuko banu argitaratzeko, gehiago egingo nuke. Oraindik baditugu 30 kantu ineditoak».

ERANTZUNA: Nik Amikuzen lan egiten nuen ikastetxe batean. Herri horretako apezek, jauntxoek antolatu zuten arrats bat etxekoendako eta eskatu zidaten abesteko. Jakin bait zuten abesten nuela, Benediktanoetan izana nintzela, Aezkoako alaba zen Maddi Etxepare eta Peio Etxegoienekin prestatu genituen hirulau kantu eta guztiz prestatu genuen Otxagabiko Kantua, nik egindakoa. Hemengo jaun frantsesatu horien aurrean abestu genuen. Zoratuta geratu ziren. Amaitu bezain laster aditu nuen atso bat, musika irakaslea zenak, zera: «Benediktanoetan hezia izan da eta nabari zaio!». Otxagabiako kantua uste zuen gregoria-noa zela. Dena den, hola hasi ginen.

Gero nuen Larralde ezagutu. Oso gazte, etorri berria, Larralde bera ere, aurretik abeslaria zen; «Les petits chanteurs» katedraleko abeslariarekin ibilia zen.

GALDERA: Abesten hasi zinen beraz Iparraldean deus ez zegoenean. Ez kontzientzia euskaldunik, giro egokirik ez...

ERANTZUNA: Hasi ginenean abesten, ohartu nintzen gure meeting politikoe-tan baino ehun aldiz jende gehiago jiten zela, eta zoraturik egoten zen. Badakizu, gure jendea, uste dut beste jendea ere berdin izango dela, miserian, landertasunean, dagoen jendea ez duzu tratatu behar logika erretoriko batez, lirismoz baizik, afektibitate samurtasunez. Haur bati ez diozu Descartes baten logika emango, abestuz lasaituko duzu.

Ohartu nintzen, nik ene baitan nituen kontzeptuak (gure nortasun berezia) Frantziako unibertsitateko hitzekin ez nuela deus erdietsiko. Gauza berak erraten ahal zirela, elizak liturgietan egiten duen modura, musika eta olerkiak erabiliz, hitz-erdika. Handik jendea ateratzen zen 40 gradutako sukarrak. Jendea: «Jeup, dia!!!», berotuta irteten zen, eta nik ene baitako «Hori duk bidea!». Gero, urte batzuren buruan, 66 edo 67an, ohartu nintzen jendea ni bezala zela, bide beretik ulertzen zuela gauza.

GALDERA: Horiek izango ziren zure urte ederrenak, «boom» urteak.

ERANTZUNA: Urte batzuk izugarrikoak. Zazpi/zortzi urte izan ziren, Francoren garaia zen, errepresioa, ETA sortzen ari, hemen abertzalegoa sortzen piztinka. Ibiltzen ginen ibiakoz (larunbat) arrats guztiez han-hemenka abesten, jendea arras berotzen zen. Gure abesteko zera zen, kontzientzia baten lur azpitik berriz, hila zegoen tokitik, berpiztea. Berpizte bat zen. Ene bizitzan garai hura izan da «la resurrection». Esperientzia bat izugarrikoa. Orduan, musikak, hitzak, manerak, presentatzeko erak, publikoa bera, identifikatzen zen publikoa. Elgarretaratzen zen jendea.

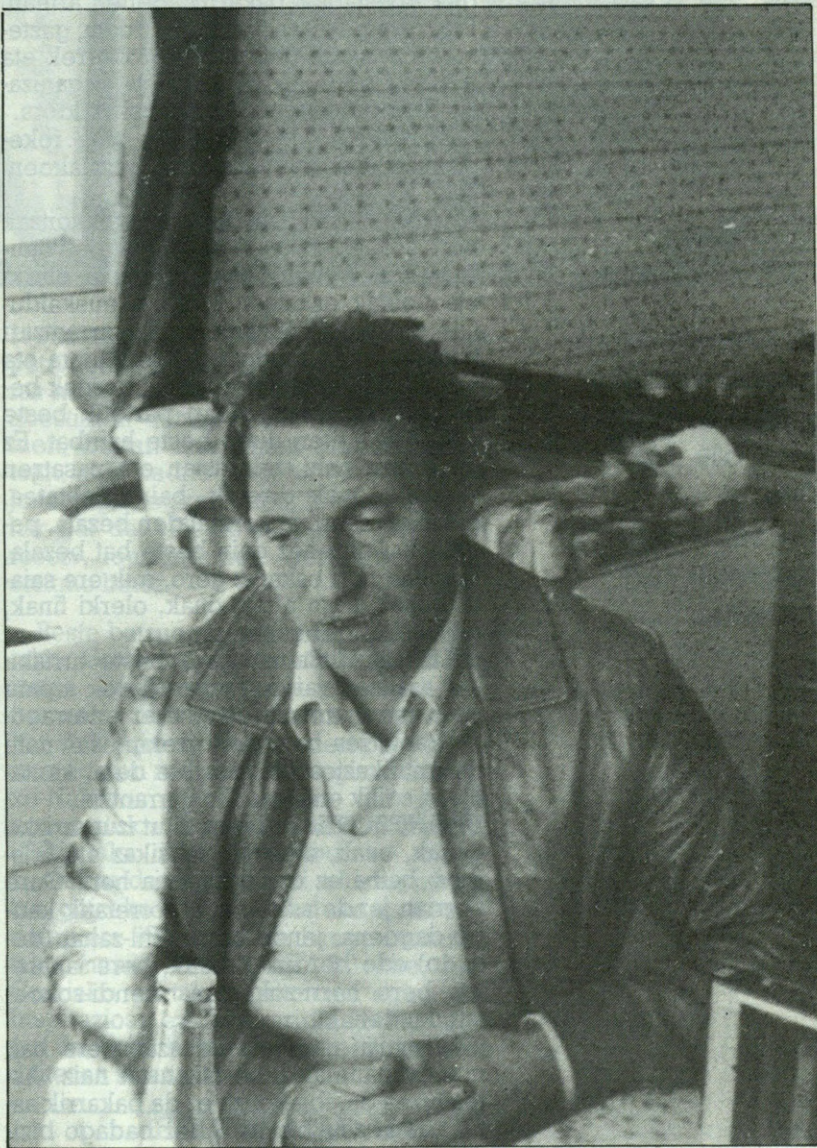
Ordurarte jendea oso berezita, hautsia, zen. Hasi ziren taldeak osatzen, elkarrikusten eta, ondoko egunetan elkarrekin mintzatzen, «horrek kantu berri bat eman dik!». Badakizu, mundu berri bat sortzen.

Oso galduta zegoen tokitik. Errateko zenbateraino galduta zen, Lekunberrin, 65a izango zen, herriko bestak, eta ostatuan jende zaharra kartetan ari, artzain batekin, umetako lagun enea, hasi egin ginen ezti-eztiki abesten: «Andereño bat ikusi nuen, igande goizño baten...» eta jendea begiratzen ea mozkorrak ez ote ginen. Han izan da momentu bat dena oso galduta zegoena.

GALDERA: Beste musika klase batzu sortuz joan dira, gaur egun. Punk, errok euskaldundua edo. Zuentzat mundu honetan ere lekurik ikusten duzu?

ERANTZUNA: Gure formazioa zela eta, heldu zen errez abesten genuela. Herriak hori hartu zuen. Gero, beste batzu

«Musika enetzat beti inportanteagoa izan da, hor daude mila testu posible direnak!».

**«Abertzalegoa
sortzeko
kantagintzak
eragin
handiagoa izan
du edozein
aldizkari edo
egunkarik
baino».**

atera ziren «Ez dok hamairu» hola hasi zen. Giro horrek hamar bat urte iraun zuelarik. Beranduago, beste une bat heldu zen. Abertzalegoa sortu delarik, kontzientzia bat sortu delarik, hortan kantuek nahiko garrantzia izan dute, garrantzia handia, aldizkari nahiz egunkariak baino askoz handiagoa. Gero, herriko parte batek kontzientzia hartu eta, abertzaleak antolatzen ari zirela eta, beste giro batera hurbildu garela uste dut.

Gaur herriak gehiago eskatzen du, edo beste gauza bat abeslariengandik: kalitatea, estetika gehiago. Orduan rokerak sortu dira. Hauek, uste dut garrantzia handia dutela, errokerrien gazteri bat, deseuskaldundua zena, erdaldundua, bizitzeko moduak uniformizatuak zituztenak, euskal mundura itzulera zi ditu, lan izugarritzkoa eginez. Baina bi musika diferente dira.

Gure denboran «Herri Zaharra» behar zen hartu, despertsonalizatuta zegoena, eta uste dut lan hori egin genduela, ez guk abeslariok bakarrik, denen artean. Bigarren belaunaldi bat agertu da, gazte-
txoeak euskara galdutakoa, rokerrek eta horien inguruan izan diren organizazioek, orain ekarri dutena euskal ildora.

GALDERA: Bai, baina zer toki roke-roentzat eta zer toki zuek bezalakoen-tzat?

ERANTZUNA: Nik uste dut bakoitzak bere zeretik jarraitu ahal duela, beti gauza berriak egiten saiatuz. Estetika, olerki eta politikak eskatzen dira eta euskaldunak ez garela bakarrik artzain, arrantzari batzuk, jende modernoa ere bagara eta normal da pretentsioa izatea, herriak bere abeslari eta musikari partetik beste edonork egiten duen beste hainbat. Ez dut erran nahi, telebistan eta pasatzen direnak, onak direnik, baina kalitatea, estetika mundua, normal den bezala, populu bat garenez gain beste bat bezala, jendeak hori eskatuz gero, guk ere saiatu behar dugu ahots onak, olerki finak, musikalaritza izaten.

GALDERA: Baina, gero beste arrisku bat azaltzen zaigu, kantari batek aipatu zuen moduan: «Ez dago ezer ederragorik kantatzea baino». Horrekin esan nahi da mitifikazioa ere posible dela, kantatzeari soilik ematen zaio garrantzia.

ERANTZUNA: Bizi izan ditut izugarritzko gauak, onak, ederrak, musikaz eta lirismoz; baina ez da bizi guztia hori. Gure herrian jende anitz dago horretatik kanpo dagoena, jende hori mutil-zahar (donado) edo berdin gazteak, bere lanarekin bere herri-zokoetan, mendi-zokoetan daudenak.

Ni maisu naiz, eta nekazaria ere bai, mundu hauetan inbertitzen ari naiz. As-
tea luzea da, ibiakozta ez da bakarrik as-
tea, bada astelehena... Hor badago bizi-

tzeko giro bat, «gurea», «gurea» izan dai-
teke edo izango da gure menderatzai-
leena, ezta, bakoitzak bere alde bere di-
ruarekin inbertitu duelako eta zorraz di-
tuelako, traktore handiak dituelako eta
ezin pagatuz, sindikatu antzu batekin eta
saiatuko delako izorrotuta izan ez dadin.
Hor badago egunoroko inbertitze bat,
Euskal Herrian gizon eta euskaldun be-
zala. Hori ez da kantuan bakarrik, jakina,
baso bat edatean ostatuan arituko gara
elkarrekin kantuz, baina biharamonean
ere lanean aritzen zara. Laneko eremu
horietan, erderak badu hartuta izugarri-
ko tokia, eta erdera erraten dudanean ez
da bakarrik hizkera, erran nahi du Fran-
tziak, Amerikak edo Espainiak hartu
duela. Hor gure jendarteko modua, gure
giro berezia, elkarrekin bizitzeko mo-
duak, horiek egiten dira traktore bate-
kin, tresna batzuekin, herriak lurretik
kentzen ari zarelarik, edo plantazioak
lantzen, edo aberekin.

Nik esaten dut mundua ez da bakarrik
kantuan amaitzen, kantua festa da, defi-
nizioz, noizean behin egiten den gauza,
egun guztiz ez, ez duzu egun guztiz egi-
ten ahal, higatu egiten zara eta. Nik ez
dut horrelakorik izenpetzen. Nik ene
alorretan behar dut inbertitu, edo beste-
la nintzateke mistifikatzaile bat. Aspal-
dian komedianta, abeslari, putak, eta
ez-gizon bezala ekarriak ziren, kontuz
ibili, bakarrik besta giroetan ibiltzen ba-
dira, herriak putak bezala ekarriko gai-
tu.

GALDERA: Konposatzeko maila zuk no-
la egiten duzu, nola bilatzen dituzu
aireak, hitzak.

ERANTZUNA: Kasik beti lehendabizi
musika egiten dut. Musika egin eta, ba-
dut ideia bat gaia zer izan ahalko litzate-
keen. Enetzat, inportantea izaten da
airea bilatzea, prolema izaten da musika-
ren araberrak hitzak harrapatzea. Hor-
tan nekatzen naiz, ez naiz bertsularia, eta
musika egindakoan senditutako hitzetan
itultzen saiatzen naiz.

Inspirazioak nondik heltzen zaizkidan?
Ene gaiak ez dira bereziak, arras klasi-
koak. Asko dira euskal kantu zaharreta-
tik inspiratuta, beste zenbait dira Euro-
pako doinu klasikoetatik harrapatuta
(kantuz hasten dela) «Bidez bide ari dire-
nak, kantu bat dute laguna...» Abesti ho-
rietan Schuberten eragina badago ene
iduriko (ostera kantuz) «La truite vaga-
bonde...». «Ibili» da «vagabonder».

GALDERA: «Iuplala» edo Carreroren
aire sonatua nondik asmatu zenuen?

ERANTZUNA: A, hori ez duzu enea, ho-
ri betidanik erran dut. Enetzat Ducasse
fandangolariaren doinu bat, Martin Ro-
bins izeneko batek «country music» kan-
tazale batek lapurtuta eta pittin bat alda-
tua. Lehendabizi aditu nueneko diska

hori, egin nuen «Hori fandangoa duk!». Gero bilatzen aritu nintzen eta batzuek erran zidaten «Ducassen fandango bat izanen da!». Beti nuen gogoan gureganatu behar genuela. Carrero bota zutenean, asteazken batekin edo, hurrengo ibiakoitzean guk abestu behar genuen Maulen, Zuberoan.

Enetzat Zuberoa «Meka» bat da, kontsagratua izateko Zuberoan behar dut egin. Populu artista bat da, 16 edo 17 mila dira baina misterio bat izan arren, artistak dira. Kantu bat Zuberoan pasatzen, onartzen bada, horrek erran nahi du ona izango dela. Beraz, Maulen abestu behar genuen, «ongi litake zerbait Carreroren gainean egitea». Pertsulari batek berehala egingo luke, nik ez nekien zer egin. Ibiakoitza heldu, ez nuen gehiago horretaz pentsatu, gogotik galdua nuen. Bidean kotxean gindoazen, (kantuz) «Tairairai... (iuplaren airea)» hori abesten, zulo batean kotxeak jauzi bat eman zuen eta orduan nik haurrari egin nion «Iuplala» (oihuz). Bada kantu zahar bat Zuberoakoa, oso galdua, ezezaguna; «In nomine Patri (eleizako airea hartuz) et filii, gora hintzenetik behera erori... maitia hori guzia zure begiengatiko», hola hasi nintzen arrats berean, ez publikoan (kantuz

Iuplaren airea, oraingoan). «In nomine patri et filii, gora jauzi eta duzu erori» beraz musika ez da enea. «Joseba Elosegia» abestiaren hitzak Oztibarren egin nituen, bertan ikasi nuen aire zahar batean, hola badira bizpahiru kantu. Baina Joseba Elosegiren airea, frantses aire zahar bat da: «Fleurs d'épines, fleurs de roses», euskaldunek berendua beste erritmo batez.

Beste batzuetan, gertatzen da Karaibetako, Greziako erritmoetatik inspiratuta izatea. Gauza harrigarria izaten zait, nehor ez da ohartzen. Erraten didate: «Behar duk egin zerbeit modernoa!». Ni farrrez egoten naiz. «Bai, hik egiten duk Baxe-Nafarroa eta Zuberoko ohituretatik egiten duk!», jendea ez da konturatzen. «Tiki, taka, ibilki da astotxoa»... Karaibetako da erritmo hori. «Ai, ai, neskatxa, goizeko lanbroa». Orduan erraten zidaten eta «Garaziko eta hango bazterretako musika duk hori!». Balekite, hori Greziako «sirtaki» erritmoan egina da. Inspirazioan ez da miraririk, kopiatu egiten da, gero hitzak doinuarekin bat etor daitezen saiatu.

«Inspirazioan ez da miraririk, kopiatu egiten da, eta gero hitzak doinuarekin bat etor daitezen saiatu».

ERMIÑE MADARIAGA

Muxar grisa Euskal Herriko pagadietako karraskari loti eta preziatua

Bertako basoei eusten ez bazaie muxarrarenak egin du

Euskal Herri bertako basoak gutxitzen ari direla ez da berria. Baina sarritan baso urri horien pean ezkutan, etengabea, zenbait piztik, beste animale askoren artean, bizi ahal izateko egin ohi dituzten ahaleginak ikusi ez arren, miresgarriak direnik ez dago zalantzarik. Horietakoa dugu muxar grisa; bere bizitza basoari, hots, inguruneari zor dion ugaztun ttipi horietakoa da baina, tamalez, basoen desagerpenak ez ezik, gizakia ere, aspaldidanik, arerio suertatu ohi zaio. Muxar moeta honen azalpen orokor batzu soilik izanen da erreportaia murrizt hau.

Ezer azaldu baino lehen, baserritar giroa ezaguna izan arren, oraindik saskon aztertzeke dagoen ugaztuna dela esan behar. Pagadi, harizti edota gaztainadiren bat dagoen tokian muxarren batzu bizitzea ez litzateke bat ere arraro izango, honela Larraun, Ezkurra, Aralar... inguruan lekutzen dira neurri handi batean. Bere habitat egokia Nafarroa hezean eta komunitate autonomoko pagadietan aurkitzen du, Pirinoetan ere oso arrunta da, batez ere arbola zahar zulatueta, eta karraskaria denez, pago eta haritzetako ezkurak edota bestela gaztainak jaten ditu; horietaz gain ezer gutxi irensten du.

Defentsarako ihesaldia eta hortzak erabiltzen dituen pizti ugaztun karraskari honek gauez dihardu elikatze laneetan. Arestian aipatu bezala elikagai estuko animalia dugu eta egun, Gipuzkoa eta Bizkaian basoekin egiten ari diren sarraskiak kontutan hartuz gero, jakina pago zahar bat botatzen den bakoi-

tzean muxar baten bizileku posible bat botatzen dela.

Horregatik, aidanez, Komunitate Autonomoko Foru Aldundiek atera berri dituzten ehizatzeko arauditan muxar gris hau, beste muxar moeta arras desberdin bat badabil Euskal Herrian ere, babestutzat jotzen da, hots, ezin daiteke inolaz ere ehizatu. Gipuzkoa eta Bizkaian bertako baso gutxi gertzen ez denez, ondorioz muxarrak ere eskas dabilta.

Eta muxarrak aipatzen diren bezalaxe, lephahoriak edota basakatuak aipa ditzakegu. Ekosistema batean katea eteten denean guztia desorekatzen da eta animalien desagertzea izan ohi da azken emaitza.

Sei hilabetetako loaldia

Arratoi itxuradun karraskari hau aspaldidanik ezaguna da. Gastronomía alorrean bere haragia estimatua izan ohi zen erromatarren garaian eta egun

oraindik handiki maite da muxarraren haragia, hau ehiztariaren fameliak eta ezagunek soilik jaten dute, inolako diru negozioerik tartean ez dagoelarik. Antza denez, garai bateko artzainen elikaduraren oinarritzko elikagai bat omen zen eta behar hartatik omen dator jende baserritar honek muxar hauek kontsumitzearen zergatia.

Bestalde, ohitura gutxi eta zehatzeko ugaztuna dugu. Elikagai beretsuak atsegin izateak baso beretan egotea behartzen du eta aldaketei aurre ezin egitea suertatzen zaio, aldaketen aurrean adaptazio arazo larriak izaten ditu eta bere habitat-a, basoa autoktonoa alegia, eraldatuz edota desagertuz gero, muxarraren heriotza ziurra daiteke.

Loti ikaragarria izateagatik dugu ospetsu muxar grisa. Neguan hasi eta ekaina arte izaten da lo eta gogoz elikatu beharra dauka erreserbak izan ditzan. Pago zahar zulotan edo lurpean egiten du hibernazio sasoia eta tamainez handitzen da koipe erreserbak direla eta.

Urin milagrosorik ez da

Muxar ehiztariak mendi ezagutzaile trebeak dira, baserritarrek hein handi batean eta hibernazioa eroso moduan igarotzeko muxarrek duten urin hori neurri handienez harrapatzeko garaia urria eta azaroaren hasiera direla edertodakite.

Muxar honen haragiarekin gertatzen den bezalatsu, urina oso estimatua izaten da artritis, artikulazio gaitzak, erreuma eta, sendatzen omen duelako. Herri-medikuntzan sinesten den zonalde hauetan muxarraren urinak beste

urin guztiak baino ospe handiagoa du eta petrikilo gehienek bihurritutako beso, hanka.... eta abarretan, eskuarki oliba koipez igurtzeko aholkua ematen badute ere, ezagunei muxar urina erdiesteko aholkua ematen diete. Hala ere, urin honek duen fintasunagatik edo, giza azalak berehala zurrupatzan du baina bestela, aparteko sendatzeko gaitasunik ez omen du. Urinarekin batera ematen diren masajeak dira benetan moeta honelako gaitzak sendatzen dutenak. Beraz, urin miralagrosorik ez da.

Tradizioari oso loturiko harrapaketa

Hala ere oraindik, zonalde hauetan ongi ordaintzen da muxar urin litroa. Araiz, Betelu, Leitza, Oderiz, Lekunberrri, Aralar, Urbasa... inguruan oso arruntak dira harrapaketa hauek, eta

zer esanik ez, hauen ondoren egiten diren meriendatxoak.

Tradizio hau fameliaren muinaren barnean datza eta esparru itxi bat izanik, kanpoko edozein pertsonarekin harreman hotzak izan ohi dituztenez eta Nafarroan basogintz politika basoen kontserbazio batetarrantz eman denez, Nafarroan bederen eta zorionez, muxarrak ez dira desagertzeko zorian kausitzen. Ezin daiteke gauza bera esan Bizkaia eta Gipuzkoako lurraldeetan gertatzen denaz: bertako basoak desagertuz joan diren heinean, pagadi, harizti, urrizti, gaztainadiak... alegia, muxarrak desagertuz joan zaizkigu.

Bertako basoei eustea derrigorrezkoa

Lege mailan muxar gris hau babes-tua aurkitzen da egun Nafarroan nahiz Komunitate Autonomoan. Lege hauek

txalogarriak izan arren eta ehiztarien lanak muxarrei inolako mesederik egin ez arren, ehiztari hauek ez dira borrokatu behar diren arerio gaizkileenak, ez eta bakarrak. Basoak desagertzeak dakar bertako faunaren desagertzea eta bertako basoak eusteari ekingo dioten legeak aplikatzen ez diren artean, nonbait idatzirik izanen bait dira, erregresioak aurrera egingo du baina errealtatea, gehienetan bezalatsu, begibistakoa da eta egun Gipuzkoak eta Bizkaia eskeintzen duten ikuspigia lotsagarria baino negargarriagoa dela kontsidera daiteke. Araba Nafarroa bezalako hobe toki kontserbatu izan ditu bere basoak. Hala ere, ez da ahaztu behar ehiztariak egiten dutena lege kanpo dagoela.

Pinudi ugari da eta eredu gisa, Leitza bainan, Gipuzkoako bertako basoak ondoenen zaintzen duen bailara, egin nahi duten autobiaz gain eukaliptus arbolaz josi dute, horretarako egin diren terrazek eragin dituzten kalteak inolako konponbiderik ez dutelarik.

Legeak izan arren ekosistemak honelako erasoaldiak pairatzen baditu, noiz arte izango ditugu gure artean muxarrak eta bere egoera berdintsuan aurkitzen diren piztiak?

N. ARRASTOA

Produktu freskoak gustatzen

bazaizkizu, erostazu kafe berria

Ziur gustatzen zaizula esnea freskoa izan dadin. Barazkiak, ekarri berriak. Eta ogia, egin berria.

Orduan, ziur gustatzen zaizula ere kafea berria izan dadin, bere zapore eta aroma betean. Xigortu

berria eta banatu berria zahartu ez dadin bidaia eta almatzenetan.

KAFE BAKE KAFE BERRIA da, egunero xigortua Durangon. Hementxe, zeure hurrean. Beste konturik gabe.

KAFE BAKE.
KAFE BERRI-BERRIA
Nahi duzu?

Unibertsitateko Euskal Taldeen Koordinakundea
institutoz instituto euskarazko ikasketen berri emanaz

Unibertsital ikasle euskaldunak instituzioen lanak betetzen

Azken egunotan Unibertsitateko Euskal Taldeen Koordinakundeko partaideak Euskal Herri osoko institutoetatik zehar dabil-tza bertako ikasleei UPV-EHU-k euskaraz ikasteko ematen dituen aukeren berri ematen. Unibertsitateak erakunde bezala arlo hontako inizatibarik ez duela-eta ekin dio ikasle talde honek aipaturiko lanari.

Koordinakunde honen inizatibaz eta unibertsitateko euskarazko errektoreordetzaren laguntza ekonomikoaz, triptiko batzuk atera dituzte, institutoko ikasleek unibertsitatean euskaraz ikasteko ze aukera dituzten jakin dezaten, karrera edo fakultate bakoitzak euskarailan duen egoera erreal bat eskeini.

Behin dokumentatu eta informazio guztia bilduz agiri hau atera ondoren, koordinadorako partaideak berak dira egunotan erdi-mailako ikasleekin kontaktuz zuzenak mantentzen dabilzanak.

Ikasle hauen ustez, «UPV-EHU-n estatutu eta barne araudiek agertzen dituz-

ten gutxiengo baldintzak ere ez dira betetzen, euskaraz ikasi nahi duen orok ezin bait dezake asmo hau bete. Jar-tzen diren mila oztopo direla eta, ikasle askok ezin ditu bere ikasketak euskaraz jaso, eta orohar esan daiteke euskararen presentzia unibertsitatean min-moa dela. Zenbait fakultatetan badaude —jarraitzen dute koordinakunde-koek— asignatura solte batzuk euskaraz, baina ez dagoena zera da, euskararen plangintza global bat».

Triptiko honek azaltzen duen informazioaren arabera unibertsitateko ikasketak hiru taldetan bana daitezke. Le-

henengoz, euskara hutséz egin daiteken ikasketa bakarra Magisteritza da. Asignatura batzuk edota kurtsoren bat euskaraz dituzten ikasketak, Filosofi eta Hezkuntz zientziak, Kazetaritza, Zientziak, Ekonomikak, Informatika, Euskal Filologia, Arkitektura eta Kimikak dira.

Azkenik, beste guztiak, Arte Ederretatik hasita Medikuntzaraino, ez dute ia ezer finkorik.

Egoera ilun honi aurre egiteko ha-maika jende ibili da euskararen aldeko borroketan bere fakultatean, baina elkarren arteko lotura sendo eta sakonik ez zegoenez, orain bi urte zenbait euskalzalek lan sakabanatu hauen koordinatze eta hedatzearen beharra ikusirik, Euskal Taldeen Koordinakundea osatu zuen. Talde honen asmoen ardatza, plangintza global ofizial horren faltak eta instituzioen asmo hutsak sortarazten dituzten gabeziak ekiditu eta euskararen presentzia nabarmenduz ikasleei euskaraz ikasteko aukera posibilitatzea da.

Unibertsitatean euskararen presentzia indartzeko ofizialki inizatibarik ez dagoela salatzen dute koordinakundeko kideek: «hasierako mailez gain kurtsoko guztiak euskaraz nahi baditugu behetik presio bat egin beharra dago, eta bide batez euskararen presentzia areagotzeko garbi dago demanda bat egon behar dela».

Unibertsitateko ikasle hauek Durangoko institutoan agiriaren aurkezpena egitean zera azpimarkatzen zuten: lan hau unibertsitateko partaide guztiei dagoikiela, ikasle, irakasle, bulego-langile eta arduradun, baina batez ere zer esan handiana ikasleek daukatelako zuzentzen dietela informazio hori.

BARTOLO

22

EUSKAL LI UR ET DI KO AZOKA

DURANGO

1 9 8 7

APENDUAK

4, 5, 6, 7 eta 8

Ernest Larrinaga

Tranpolinaren azpikoak

Ba ez Kortazar adiskidea, azaroaren 5eko «Eguna»n Valentziakoaz (ala Valentzian gertatutakoaz esan behar ote dugu orain denok?) ematen zen informazioa ez zen elkarriketa biren transkripzioa ("zuzen ala okerra" zuk hain arin diozun bezala), ez hori bakarrik. Hartan "Euskal idazleek heuren trapu zaharrak atera Valentzian" dio titularrak, eta "Koldo Izagirre eta Joserra Gartzia hitzen bitartez elkarri erasoka aritu ziren Valentzian" aipatzen bion argazki banaren azpian. (Argazki egunekotuago bat eraman behar izan nuen «Deia»ra. Ez da zeri).

Handik laster elkarriketa batera konbokatu gintuzten Gartzia eta biok, zer edo zer esan nahi ote genuen Valentziakoaz. Alegia, disparatu ondoren alto eman. Ez da berria haxe gurean.

Gartzia eta biok saiatu ginen horratik kazetariari bion arteko ezadostasunak ahalik eta zehatzten, hotzen eta desdramatikoki adierazten, eta sinetsiezadazu ez zela sobera poztu, kazetari onak bezala beita bas-toa nahi baitzuen, karnaza, gure elkarriketaren sarreran ongi adierazten duenez ("...hasiera batetik hitzegin-nahi-ezak eta misterioa ezaugarri izan dituen biltzar..." Gogoratzen?). Ni ez naiz Gartziarekin bizi izan inoiz, eta oker ez banago edo burutik burutik arrunt egin ez bazait behintzat, bera nirekin ere ez. Gure artean ez dago trapu zaharrik, eta han gehienbat mintzatu zirenen le-tretako gaztetasuna kontutan harturik, nik esanen nuke, beste gainerontzekoen artean ere ez zegoela. «Eguna» ez da fin ibili, «El Diario Vasco»ren esti-

loa erabili du, baina zeu ere, Kortazar adiskidea, kazetari-tza molderik suari - iltupa emaleenaren moldean erabili berria duzu. Zer da bada sentsazionalismorik merkeena baizik zure "Argia dirudi zerbait gertatu zela protagonista eta partaideek tregua antolatu badute ere" hori? Zorrotzegia al naiz? Eta zer dinostazu "Persona-alusio, esan-mesa, irain, saltu, eta abar alde batera utzi-ta..." horretaz?

Zuk nik bezain ongi dakizu ez hemen eta ez Valentzian inork ez duela esan "euskal idazle izateko, politikan iraultzaile izatea ezinbesteko baldintza dela". Insinuazio horiek ez dira legezkoak.

Eta zure pisizinen parabola segituz esan genezake, problema dela, Kortazar adiskidea, pisizina kaimanez betea dagoe-la. Tranpolin-jauzikaririk lirai-nenari ere heltzeko pronto.

Gauza batean behintzat ados nago zurekin, ideia ximplegiak erabiltzen dituzten enbaxadoreak aukeratzea ere ez da izan ohi komenenizkoa. Arrazoia duzu. Baina norengatik dinozu hori hain zuzen? Zein ponenterengatik? Lasai, ez zaitut erantzun beharren kinka larrian jarri nahi. Valentziara mintzaile joan zirenak, ez ziren enbaxadoreak. Nor bere burutik aritu zen, ez ino-ren izenean. Horretxegatik sortu zen eztabaida hain zu-zen.

Baina zer dinostazu oster a Galeseko "A Mosaic of Nations" jardunaldieta Euskal Idazleen Elkartearen izenean eraman genuen enbaxadorea-ren ideiez? Elkartearen Buleti-nean argitaratu da (14 zenb. Urria, 1987). Oso txosten ona da ideia ximplegiez mintzatze-ko (ez ximpleez, ximplegiez baizik, hau da, inuzentziarik gabekoez).

Zure irakurle,

KOLDO IZAGIRRE

Salmonella eskoletako geletan

Azaroaren 6ko. eguerdian Donostiako hiru ikastetxetan banatu eta kontsumitutako arrai kutsatua zela medio intoxikazio garrantzitsu bat gertatu zen. Ondorioz, 141 pertsona gaisotu (umeak denak, San Jorge-ko irakasle bat eta Aitor ikastolako jangela-zaindaria biak ezik) eta hauetatik 19 ingresatu behar izan ziren. Hilaren 17rako ingresatuak etxean ziren, arriskua pasata (ondorengo errebisioen zai, portadoreak baitira), gernu-infekzioa zela ta giltzurrun afektatu bat edo beste gorabehera. Denbora franko pasa da eta gogoeta lasai eta eraginkorrerako une egokia irudituta hona zenbait ideia garrantzitsu:

Bazkari prestatzaile eta banatzailearen enpresa ezagun bezain pujantea da: Arratibel. Duen erantzukizuna ez da osoa, kutsadura ez baitzen produktua bere eskuetan zuela gertatu. Egun hartan prestatu zituen 4.500 bazkarietarako legatz "enbutxatu" konjelatuaren lote bakar bat zen salmonellaren garraiatzaile. Hala ere, ez dirudi janari-gaiak erosterakoan berauen egoera ziurtatzeko kontrol handirik duenik. Ez al du horren bazkari kopuru handiak kontu gehiago merezi? Birusa 70 gradotan desaktibatzen omen da eta 14 baino gutxiagotan ez omen da hazten. Zenbat denboratan eta zer tenperaturaren euki zuen legatz "enbutxatu" albardatu hura termoetan egosten? Lege-hutsune larria dugu hemen: 65 gradutakoa da termoen legezko tenperatura. 50 bat gradu dira birusaren hazkuntzarako egokienak. Beldurgarri hazi zen. Intoxikazioa grabea izan arren arraroa da ondorio larriagorik ez izana.

Komunikabideek ez zuten zuzen jokatu. Intoxikazioaren biharamunean bertan Arratibelek hitz egin omen zuen Radio San Sebastian-en eta geroago Herri Irratian ere bai. Normala denez bere erantzunkizuna zuritzen saiatu zen, baina afektatuaren iritzirik agertu al zen? Nahikoa aztoratuta geunden bai, umeak goitik eta

behetik hustutzen ari zitzaizkigula. Itxuraz, Aitor ikastolako jangela-zaindarien profesional-tasuna zalantzan jarri zuen. Hauxe artean, umeak bezala, Erresidentzian goitik eta behetik jario batean eta kalenturak erreta. «Egin» eta «El Diario Vasco»n aurreko egunetan agertutakoa lotsagarria da: "intoxicacion leve", "los ingresados en dos días en casa" etab. Intoxikazioaren erres-pontsableek diktatuta ematen zuten berri horiek. «El Diario Vasco»k, ondoren, informazioa zehaztu zuen. «Deia»koak Erresidentziara igo omen ziren, behintzat, afektatuekin zuzenean hitz egitera. Azken batean iritzi publikoaren eragilean etika dago hemen jokuan. Hilak behar al dituzue gertakizunen grabedade maila gainditzeko? Sentsazionalismoa eta politika-bazka beste ogipiderik ez duzue?

Botere publikoen jarrera ere, beti bezala, hor dago. Eskola eta ikastoletan jangela propioetarako diru-iturriak itxita bide dituzte. Ekinbide pribatuaren eskutan utzi omen zuten, duela zenbait urte, arazo hori. Sukaldari batzu ere langabe gertatu eta zenbait eskolako sukalde-instalazioak erabili ezak hondatuta daude.

Kasu konkretu honetan epaileak ebartziko du norainokoa den banatzailearen erantzunkizuna. Arratibelek, itxura denez, denuntzia bakar bat du gurea baino lehenago jarria. Hala ere ahotik ahora gero eta entzunago dira gertatutako antzerako kasuak, ez hain grabeak, eta auzitara iritsi gabe konpondutakoak (antza denez, erantzunkizun zibilerako 60 miloitako aseguruaren bidez, Don Txanpon Ahalguztiduna). Baina hura ez da bakarra. Osakidetza-koen estadistiken arabera sukalde industrialetan gertatu dira kasu ugari eta larri-riak. Eta erantzunkizuna gizarte osoan zehar sakabana-tua dago. Goian, behean eta tartean. Batez ere isiltzen di-ren eta isilerazten dutenen ar-tean.

I. MOZOS

11 taularatze eta 3 mintegi Azpeitiko Antzerki Topaketetan

Pasatu den asteartean zabaldu ziren Azpeitiako V. Antzerki Topaketetako oihalak euskal antzerkigintzaren ihardunaldirik nagusienak burutzeko hilaren 2tik 21era bitartean (Santotomas eguna). Ipar eta Hegoaldeko antzerki talderen hamaika emanaldiz moldaturiko egitarauan helduentzako antzerki sailaz gainera, badira beste bi atal ere: bata kale antzerkiari eskeinia, eta haurrentzakoari bestea.

Sebastopoleko Titiriteroak, Karkara, Kukubiltxo eta Bihar Txotxongilo kalean eta haurrentzako arituko direnak, Maskarada, Borda-xuri, Itzurungo Uhinak, Zintzilik, Mikel Martinez, Transito Bat eta herri bertako Antxieta berriz helduentzako. Ekitaldiekin batera, iaztik aurrera badirudi mintzaldi eta eztabaidatarako lekurik ere lekurik gordeko dela, ezen aurtengoan hiru mintegi egitekoak bait dira gai desberdinen inguruan.

300 INGURU MAHAI ZABALDU ZIREN URTEKARIA ETA KASSETEZ

Igandean ARGIA egin zen bizi Euskal Herri osoan barrena

«50 urte ARGIA ematen Euskal Herriari» lemapean ospatu zen azaroaren 29an laugarren urtez burututako Argia Eguna, nahiz eta eguraldiak ezer askorik lagundu ez, 300 mahaien paratzearekin herri eta auzo gehienetara heldu zela.

Argia Egunaren bezperan Petritegin egindako bazkariak ospatu zuten berez ARGIAko langile, kolaboratzaile eta lagunek beren eguna. Txuleta eta sagardo —edo alderantziz— bapo asetu eta mintzatu ondoren, Bertso-Paper Lehiaketako sariak irabazlea eman zen jakitera, zeina Debako J.M. Etxezarretak bereganatu zuen, «Hasperen ttantta bihoztiki» izenburuko papezez. Astekariaren zenbaki honetan bertan aurkituko dituzu, hain zuzen, 57. orrialdean. Txanbelako musikariak girotu zuten bazkal ostean, eta girorik alaienerako bidea Kike Amonarrizek jarri zuen txiste saioz.

Hasiara bateko asmoak bete ziren gero biharamu-

nean, eguraldi kaxkar samarrez itzartu baldin bazen ere eguna. Euskal Herrian zehar zabaldutako 300 bat mahaiak herri eta auzo kasik gehienetan argia egitea lortu zuten, euskal prentsa idatzian irakurlegorik zabalena duen astekari bezala bere inzidentzia kalean areagotu asmoarekin batera. Euskal Kulturaren Urtekaria 87 ekarri zen plazara, honekin batera zenbaki berezia eskeini arren, beste nobedaderik ere izan zela: Txisteka-Misteka 3. kasseta, IZ disketxearen laguntzaz grabatua.

Balantze ona izan zitekeen ospakizun egunari dagokionez, Gobernutik jasotako dirulaguntzen murrizketa berriak zapuztu izan ez balu.

AEKk Administra zioiarekin akordiora heltzeko oinarriak prantatu

Alfabetatze eta Euskalduntze Koordinakundeko ordezkariak —prentsa aurrekoaz eman zuten ezagutzera Komunitate autonomoko eta Nafarroako administrazioekin akordiora heltzeko ezinbestez prantatuko dituen abipuntu oinarriak, eta bidenabar baita ere akordio honen aldeko diren euskal kultur munduko pertsonaia nagusi eta langileen babes eta partaidetza ekingo zaion kanpainaren nondik norakoa.

Beraz, sentsibilizazio kanpaina bati ekingo dio AEK egunotatik hasita, zeina firma bilketa batez baliatu den, dagoneko martxan jarria, betiere Administrazioak zuzenki parte hartu behar bait du duela hogeitau urteko herriar elkartetatik sortutako euskalduntze lanen gaur egungo egoera kolokazkoa konpondu eta bultzatzeko.

Aste honetan

Abenduko literatur booma (I)
(46. orrialdea)

Imanol kantariarekin hizketan
(48. orrialdea)

Dena prest bertsolarien semifinaletarako
(50. orrialdea)

«ARGIA eguna», hau ere pasea zaigu!
(51. orrialdea)

Kulturaren Aste Borraستا
(52. orrialdea)

Munduaren zabaletik kultura
(54. orrialdea)

BEREN LIBURU BERRIEZ O. NABARRO, A. LERTXUNDI, I. MUGIKA, J.L. OTAMENDI, L. BERRIZBEITIA ETA M. ANTZAREKIN SOLASEAN

Literaturaren garai emankorrena aurtan ere abenduarekin batera

Euskal liburugintzan urte amaiera izan ohi da argitalpenen boladarik emankorrena, Durangoko Azokaren ingurua profitatzen dute-eta oraindik ere argitaletxeek irakurlegoari eskaparaterik aproposena eskeintzeko. Nobedadeen egileen segika aritu ondoren, hona liburu berrion aurkezpenen lehen entrega.

Sei liburu berri eta sei idazle aste honetarako hautatutakoak. Horien artean hiru poema liburu, bi ipuin bilduma eta elaberri bat. Eta egileetan, lau lehendik ere letretako plaza ezagun zutenak, eta bi aldiz liburuz estreinatzen direnak. Datorren astean besterik izango da, abendu aldean literaturgintzara nobedaderik ekarri dutenekin solasaldi llaburretan.

O. Nabarro: «Injustizia galanta poesia eta prosa baloratzean»

Honez gero laugarren poema liburu da Omar Nabarrok plazaratu duena «*Gaua zulatzen duten ahausietan*» honekin, eta Susa argitaletxearen eskutik ekarriak laurak. Azkue saria jaso zuen 85an poemokin, eta ordutik, soneto batzu salbu, ez omen du urtebetean poema bakar bat egin, eta beste hainbestetan gehiago egiteko asmorik ere ez dauka, antza.

«Liburu hau burutzea esfortzu nahiko handia izan

zen, nobela egiteko baino esfortzu handiagoa beharbada. Baina poesia ez da era horretan baloratzen zoritxarrez, eta injustizia horrek erreta nauka. Beraz, liburuaren ondoren ez dut poesiarik idatzi nahi zerbait benetan berria

aurkitu arte». Kostata argitaratu da liburu, urtebeteko atzerapenez sortu zirenetik. «Ez dakit ez ote den apur bat zahartuta geratu. Honen ostean aurreragoko erritmoan segitu izan banu liburu hau gaudituta izango nukeela».

Jakin arazi digu duela lau hilabete ekin ziola nobela baten idazketari, ironia eta umore klabea, kapitulu baten faltan duela.

A. Lertxundi: «Euskal Herrian ezaguna da kontrabando tradizioa»

Liburuen izenburutarako ingelesezko hitzez baliatzea moda bilakatu da aspalditxo euskal letretan. «*Tobacco*

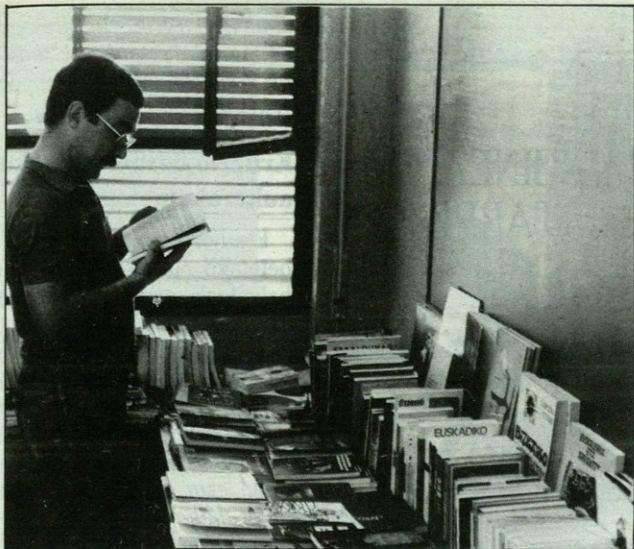
Days» da Anjel Lertxundiren azkenengo nobela, Erein argitaletxearen eskutik argitara emana, kontrabandoa duela gaia.

«*Neurri batean ezaguna zaidan gaia da kontrabandoarena, nahiz eta nik gero Madrileraino eraman dudana, nolabait tabakoaren mafieren ramifikazioetaraino helduz. Uste dut kontrabandorako tradizio handia izan dela Euskal Herrian, pasuko tokia bait da, eta halaxe egin da betidanik —eta baita egiten jarraituko ere— mugadun toki guztietan. Garai batean probintzia batetik bestera inpostu mugak zeudenean, Gerra Zibilean estraperloa egiten zenean. Eta zer esanik ez, itsasoa aproposa gertatzen da!»*

Gaur egun edo duela hamar-hamabost urte kokatzen da istorioaren trama, betiere anbiguatearekin jokatzu, Euskal Herrian gehien bat, Madrileraino abiatzeko ausardiaz ekin duela gero. Egitura aldetik berriz, klabe zinematografikoa izango li-

Abenduko produkzioa ezin kabitu aste bakarreko informazioan; datorren astean izango du segidarik orrialdeotakoak.

Nobedadeetan sorkuntzak baino, itzulpengintzak eta haur-literaturak jasotzen dute pisurik handiena.

tzateke nabarmengarri. «Zinema egin izan ez banu, 'Tobacco Days' ez litzateke dagoen moduan kontzebituko. Esan nahi dut, dena iruditan adierazten ahalegindu naizela, horregatik zinemara eramateko tentaziorik ez daukadala».

J.L. Otamendi: amodio, derrota eta edertasunaren geografian

Ustela sailean atera zituen

bi poema libururen ondotik, Jose Luis Otamendiren hirugarrena da Susan kaleratu duen «Zainetan murrailak». Amodioa, derrota, heriotza, logura... gaiak aunitz dira poema laburretan konposatzen direnak. «Betiere adierazi nahi duzuna besteengandik ahalik eta errezen eta sarkorren iristea bilatzen duzu. Horretarako trampa edo teknika batzu erabiltzen dituzu: irudi batzu, egitura sintaktiko batzu. Ez dakit ira-

tean batasun hori kateatzeko asmotan edo; esate baterako, elurrez jantzi gabeko gerizondo japoniarraren istorioan edo mandioetan barreiaturik ibili ziren soldaduenean. Eta nonnahi azaltzen dituk elementu mitikoak: muinoak, belazeak, itsasoa, elurra (azukrea)...

A.— Espazioa bera nagusitzen duk nolabait ipuinotan?

I.M.— Begira, hain zuzen geografía konkretu batek ematen zioke batasunik handiena bildumari. Auzoaren izena azaltzen ez baldin bada ere, agertzen zaizkiguk inguruneenak: Albisturko zakurrak zaunka, Ernialde eta Donostiako itsasoaren mutur bat, ez Txindoki aldera, bestera baizik.

Luis Berrizbeitiak iazko Lizardi Saria kaleratu

ARGIA.— «Zoperna generala» dik izena hire poema liburuak.

LUIS BERRIZBEITIA.— Bai. Zoperna omen duk baxenafarreraz edo lapurteraz edo gure uholderen pareko hitza.

A.— Pamielak kaleratu dik, ezta?

L.B.— Lizardi Saria eman zioten poema liburuari iazko abenduan, eta aukera eman zidaten argitaletxeen bati eskeintzeko. Iruñera jo nian, bai bait nizkian ezagunak han, Gainera lehenagotik ere ezagutzen nian Pamiela, eta beti iruditu izan zaidak haiengan sentsibiltate handia liburuaren argitalpenean.

A.— Nola aurkeztuko huke poema liburuak.

L.B.— Tira, «Zoperna generala» ez duk gai inguru

baten bueltan eraikitako liburuak. Baizik eta poema sail bat. Dena den, egitura aldeetik bazegok ordea egitura bikoitz bat oso nabarmena, irakurtzean edota liburuak zabaltzerakoan ikusten dena, kasik grafikoa bait duk. Esan zitekeek era bitako poemak daudela: alde batek, eredu tradizional bati jarraituz edo eginak; pixkat lirika herrikoiazen liluraz sortuak; eta gero, bada, modernoagoak edo deituko genituzkeenak. Hori litzateke oinarritzko egitura.

A.— Kolaboratu izan duk argitalpen honen aurretik beste inon?

L.B.— Ez gehiegitan. Baina, bataioa esaten dena Durangoko «Txistu ta Tanbolin» aldizkarian izan huen, bai.

kurleak halako intentzio zentzurik aurkituko duen baina».

Introspektzioarako joeratan itsutzeko arriskua hartzen dio poetari Otamendik. Akaso ez dira lirikotasunerako garaiek gaurkoak, «baina bat ez du bestea kentzen; orain, inportantea da poeta lehendabiziko pertsona horretatik atera dadin, norbere baitatik haruntzago. Halako asmorik ez da 'Zainetan murrailak' honetan, baina gustatuko litzaidake halako pausua bat ematea».

Mikel Antza: «Ez da odola ipuinon izateko arrazoi nagusia»

«Lehen Bilduma 82-84» narrazio liburuaren ondotik, bigarren bilduma dakar Mikel Antzak: «Odolaren usaina». Hilketak, deskuartizatzailea, tiroketak, biktimak eta beste dira ipuinotako protagonistak, denek 'isurgai' amankomuna dutela: odola. «Izenbu-

ruak nolabaiteko batasuna ematen dio liburuari, baina espero dut odolak ez duela irakurlearen begibista gaudutuko».

Narrazioarik erdiak edo egunkaritan irakurritako berrien eraginaz sortu dira, benetako gertaerak abiapuntutzat hartuta eraikirik; besteak aldiz, asmatuak izan dira, gero hemerrotekari errepaso eman eta ipuinekin zerikusia zuten berriak topatu dituen arren. «Nahiko biguina izan naiz eszena krudelak deskribatzerakoan. Hori konprobatzeko periodikutan agertzen diren kronika basatiak irakurtzea besterik ez dago, eta ez naiz 'El Caso'z mintzatzen ari. Ipuin amaieratan ezarritako egunkari errekorreek osa dezakete kontrapuntoa».

Mikel Antzak agertutako erreallitate gordina garaiko bizimoduaren zati baten deskribapenaren itxura hartzen du. Baina, gaindituko al du literaturak erreallitatea?

DAVID ZUAZALDE

Inaxio Mugika, mundu errural galduxearen lekuko

ARGIA.— Hire lehen liburuak duk Ereinek argitaratu «Azukrea belazeetan».

INAXIO MUGIKA.— Bai, ez duk nobela, baina batasunaren haria izan nahiko luke azken finean ipuin bilduma honek. Ipuin fantastikoak batzuk, errealago besteak, anekdotak dik inportantziarik ttikiena hemen. Galtzera kondenatua dagoen mundu erreferentzial aberats baten lekukoa duk gehiago.

A.— Zer dik ardatz bateratzaile bada?

I.M.— Badizkik ardatz nagusiak mundu errural galduxe eta mitikoaren bideetatik. Gaia eta erreferentziak errepikatu egiten dituk ipuin batean zein bes-

21 KANTU ZAHARRETAKO BILDUMA EGINEZ, DISKO BIKOITZA KALERATUKO DU URTARRILEAN

Imanol: «Nire musikak osmosis bat izan nahi du poesiarekin»

Azken garaian urtero disko bana kaleratuz aritu zaigu Imanol Lartzabal kantaria, eta datorren urte hasierarako emaitza berezia prestatu digu: bildumazko disko bikoitza, «Elkar» en eskutik eta Donostiako Aurrezki Kutxaren laguntzaz. Horren berri eman nahi dizuegu.

«Maritxu» tabernan lotu eta Donostiako Easo plaza inguruan duen pisu txikira abiatu ginen, kopa bat vodka poloniarren laguntzez solastatzen hasiz. 1982-83an ezagutu zuen Imanolek vodka poloniar hori garai haietan «Solidarnosc» sindikatuak gonbidatuta hara kantatzera joan

zenean. Benetan goxua eta gozoa edari hura, eta eguraldiaren hotzerako ezin hobe.

100 eta piko kantuetatik 21 hautatu behar

Disko bikoitz honen ideia nola sortu zen galde egin genion hasteko. «Hamargarren

lp-a egin nuenean behar bat bezala sentitu nuen piska bat 100 eta piko kantu horietatik batzu bereizi, eta jendeari gaurko eran emateko, gaurak gaur sentitzen ditudan eran, esan nahi dut».

Kasualitate bat bildu zen ideia hartara: Donostiako Aurrezki Kutxako ezagun bat proposamen batekin joan zitzaion, diru bat bazutela kultur alorrean gastatzeko, eta beste herrietako kantariak halako bildumak egiten dituztenez, hamargarren lp-a kaleratua zuenez ea interesatzen zitzaion bilduma antzeko zerbait egitea. «Niri izugarri interesatu zitzaidan ideia, eta bi aukera nituen: zuzenean egin ala estudioan. Nik uste dut gaur egun, gure bal-

dintzak ikusirik, eta nire baldintza konkretuak ere ikusirik, aukera interesgarriagoa zela estudioan grabatzea».

Kriterio desberdinetako aukeraketa

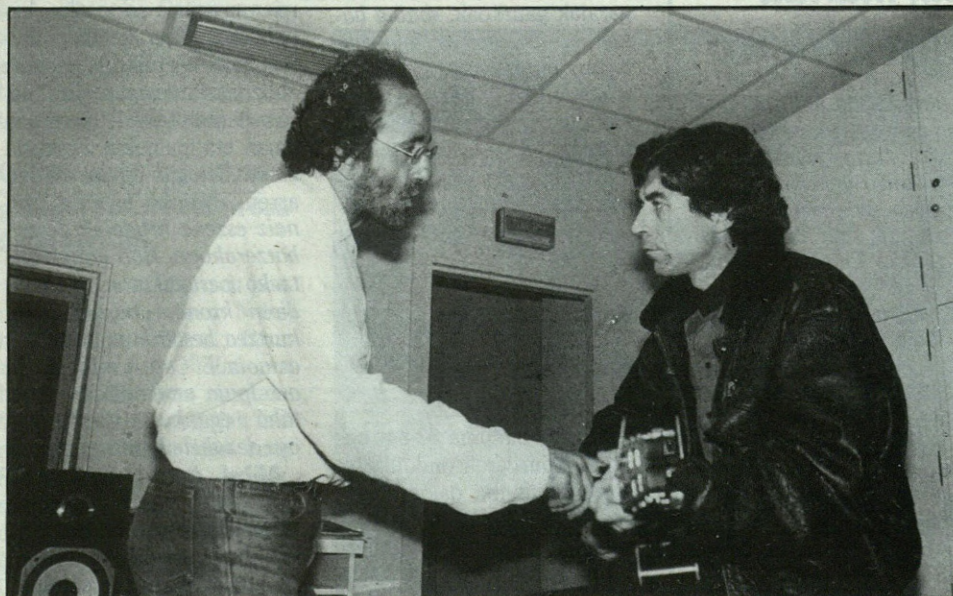
Eta hortxe hasi zen 5 hila-betetako lasterketa; kantu bakoitzak esanahi handia eta berezia zuen Imanolentzat, eta orduan, kantu bakoitza behin eta berriz entzun, pentsatu, letrak pentsatu... Eta gero, kriterioa, zer kriterio erabili. «Horrelako disko batetan ezin dituzu zure kriterioak bakarrik erabili, pentsatu behar bait duzu jendearen zein kantuk izan duten eragina, etabar».

Horrela sortu zen disko bikoitz horretan kaleratuko diren 21 kantuen aukeraketa. «Erreflexio asko izan ditut, esate batera «Egia garesti dela» kantua duela hogeitau urte egin nuen. Orduan kantu hori hartu eta biluzik jarri nuen; horrelako kantu bat gaur egingo banu nola egingo nuke? Askotan berdintsu gelditu dira, lehen bezalatsu, koplak horiek ez dutelako beste jantzi berezirik behar».

Michel Etchegaray izengoitia erabiltzen zuen garaiko kanturik ez du hartu disko honetarako. Nahiago izan du ondoko besteak atera, «pentsatzen egon naiz eta tentatua nago beste zerbait egiteko, zeren Michel Etchegaray-renak daude, eta gero beste anonimo hura, eta pentsatzen dut egunen batetan zerbait egingo dudala material horrekin. Agian piska bat urrunegi ikusten dut, baina ez beti». Aitortzen du beharbada bere letrak direlako izango dela, txartzat jotzen ditu bere letrak eta lotsa ematen omen dio.

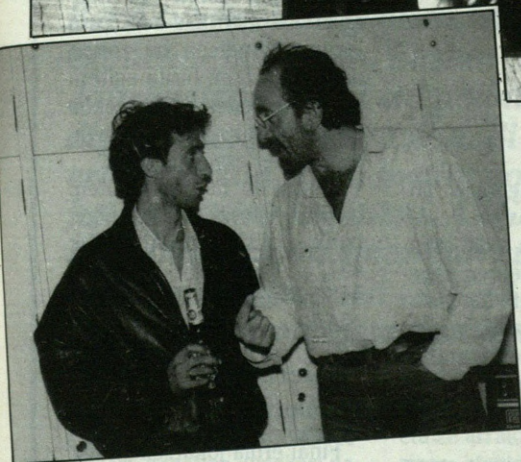
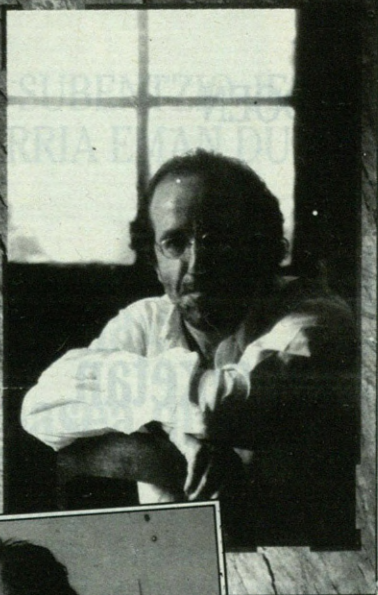
Ezinbestekoekin batera, kantu berriak ere

Aukeraketa horren barruan, lehenik beretzat ezinbestekoak ziren kantuak sartu zituen: «Euskadin Castillan bezala», «Egia garesti dala», «Poeta kaxkarra», «Ilun-ikarak», «Koplak», «Zorion», «Mendian gora», «Lau haizetara», «Josepa Mendizabal»

Joaquín Sabinak eta Labordetak beren ahotsen kolaborazioa eskaini diote Imanoli disko honetako «Mayo» grabatzerakoan; argazkian, Sabina eta Imanol Lasarteko «Elkar» en estudioan.

IMANOL
JOYU MORRIAN

**'Grafikoan, hurrengo diskoaren azala duzue; argazkian, berri-
rriz, kantaria bere lankide berezezina den Karlos Jimenezekin.**

(bere ustez, izugarri profetikoak azken hau). Kriteria poetikoak, letra aldetikakoak eta baita musika aldetikakoak ere izan dira erabili dituenak. Lehendabiziko selekzioan 44 kantu izan ziren, gero 27 eta azkenean 21. «Azkenean, zergatik bat eta zergatik bestea, ezingo nuke jakin, nahiko konplexua da». Azken diskoetako kantu batzu ere badira: «Oroimeneko portua», «Ilun-ikara», «Nire euskaltasuna» eta «Zure tristura».

Hogei urteko lanaren bilduma egiteagatik ez dio bere burua zahar-kutsurik ikusten. Esanahi berezia eta handi-handia du, hori bai. Orain beste hiru proiektu berri ere baditu eskuartean. Lehenengo, Leo Ferré eta Jacques Brel-en kantuekin; bestea Zuberoko kantuekin Bedaxagatu.

rrekin, baina ez era klasikoan, baizik eta Karlos Jimenezekin lantzeko moduan, teklaturarekin etabar; eta azkenik, poema berri mordo batekin ere lanean ari omen da.

Sintzeritatea besteren gainetik

Urte guzti hauetako balantzea egiterakoan, hauxe jotzen du Imanolek berak inportantetzat bere eboluzioan: bere buruarekin oso sintzeroa izatea. «Uste dut hori dela nire historiariaren esponente garbiena. Nahiz eta askotan korrienteen kontra egon saiatu naiz benetan sentitzen nuena egiten. Hasieran nire ahotsa eta nire sintzeritatea besterik ez nituen, eta hemen gertatzen ziren zenbait gauza behar nituen komunikatu».

Gerora hasiera hartan esan nahi zituen gauza horiek zabaldu egin ei dira. Hasierako garai haietan militantismo hutsa zen, «kantatu behar nuen militantea nintzelako», eta etapa horretan bost-sei urte pasatu zituen. «Hona etorri nintzenean, oraindik banuen esperantza herri honengan eta zenbait jenderengan, partiduetan ez hainbeste. Orain esperantza hori herriarengan galdua dut, termino jeneraletan, baina jendearengan ez, bestela tiro bat emango nioke neure buruari».

Orain bere militantzia kulturaren munduan kokatzen du, ahal duena ematen, «baina kultura aipatzen dudanean, etiketatik aparte, aparte eta aparte ari naiz. Orain, herri honetan etiketatik aparte ibiltzea edo saiatzea oso zaila da».

Profesionalak izan nahiaren zailtasunak

Hemen profesionaltasuna oso zaila da Imanolen ustez, «hiru-lau bat talde besterik ez gara ari, eta orduan derrigorrez onartu behar dituzu paradisu ez diren zenbait kontzertu, esate batera mitinetan kantatzea. Gu taldean bost gara, eta frogatzen ari gara diskotik diskora gure maila hobetuz doala, eta hori da kezkatzen nauena».

Lehen udan lan gehiago egiten zuten Imanolek eta bere taldeak, baina kultur asteetako ohitura mantendu delari esker, kantaldietan nahiko ondo funtzionatzen segitzen dute. Duela hiru urtetik hona, batez ere kantaldietatik bizi dira, ez hainbeste diskoetatik, eta kantaldietatik errentableenak hemendik kanpo egindakoak zaizkie. «Bestetik, frontoietatik ateratzen ari gara eta hori txalotu beharra dago. Baldintzak ere nahiko hobetu dira, baina halere ez naiz ari señorito modura, eskola batera deitzen naute eta kitarrearekin hutsik joaten naiz, eta oso pozik».

Poesia hutsetik bide berrietara

Azken diskoak kontutan hartuta, nahiko garbi duela dirudi Imanolek bere bidea, batez ere gaur egungo poetari lotuta. «Nire musika osmosis bat izan nahi du poetarekin, nota bakoitza silaba batekin, eta poema bakoitzari bere sonoritatea aurkitu nahi nioke. Oso klaro dut nire bidea horretan».

Dena dela, asmo garbi horren barruan, azken aldian, poesia hutsa baino, gaur eguneko gauzei buruz hitz egiten duen poesia interesatzen zaio Imanoli. «Konturatzeko askotan publikoarekin komunikazioa lortzeko, gauza transzendentalegiak kontatuz jendea urrun samar gelditzen dela, orduan berari gertatzen zaizkion gauzak kontatzera jo nahi nuke neurri batetan». Jendeak kantari lirikotzat jotzeko arriskuaz galdetu diogu, eta hori beretzat piropo bat izango litzatekeela erantzun digu, baina halere beste bide horretatik ere jo nahi duela, eguneroko istorioak kontatzea, Sabinak egiten duen bezala.

Euskal poesia, egoera onean

Imanolek gaur egun argitaratzen den poesia guztia puntualki segitzen du. Hori dela eta, berorri buruzko eritzia eskatu diogu. «Gaur egungo poesia benetan oso mementu interesgarrian dago. Gizarte urbanoaren erreflexu hori bastante asumitu du, eta uste dut hemen idazten diren gauzak unibertsalak izan daitezkeela. Kalitatez denetarik dago, toki guztietan bezala, baina kalitate handiko gauza asko badirela uste dut. «Susana», «Literatur Gazeta», «Maiatz» en... hor ageri da hemen egiten den poesia kristoren kalitatekoa dela, eta oraindik ere badu bidea urrutira joateko. Horrek zoriontsu jartzeko gaitu».

JOSU LANDA

IGORREKO SAIOAN IRENEO AJURIA ONDOEN

Iadanik finalerdia erabakirik Bizkaia-Arabako Bertsolari Txapelketan

Eguraldiak hotz jarraitu zuen, baina bertsolariak hoztu gabe. Antolakuntzaren aldetik orain arteko egokiena izan zen. Bertsolariak ez ezik txistulari eta txarangak ere animatzen aritu ziren. Dena oso dotore jarria zegoen.

Bertso saioa ere nahiko arina izan zen, behar bada zerbait serioa gertatu ziren gaien aldetik, baina bertsoak onak izan ziren.

Gai jartzen Bernardo Itzain zutelarik bertsolari hauek aritu ziren: Xabier Bidaguren «Txirri» Nabarnizkoa, Jose Luis Mugerza «Elgetzu» Mallabikoa, Ireneo Ajuria Muxikarra, Jose Luis Bazterretxea «Altzalei» Berriatukoa, Jose Luis Guenaga «Gorri» Mendexakoa, eta Serapio Lopez

Aiarako Ziorragakoa.

Lehengo lana hiruna bertso zortziko nagusian paratzekoa izan zen: «Txirri» eta «Elgetzu» senar-emazteak ziren, baina banatzera zihoazena. Bakoitzak bere argudioak ateratzen ahalegindu zen, eta elkarrizketaren pisu gehiena Elgetzuek eraman zuen berezko maisutasuna agertuz, nahiz eta plazaz-plaza gutxi ibili.

Ireneo Ajuria Gorbeatik behera datorren aittite zen

Durango eta Gasteizen jokatuko dira finalerdiko saio biak.

eta «Altzalei» mendian gorantz zihoana.

«Gorri» lehengo aldiz eskolara joan zen semearen papelean jarri zuten eta bere aita Serapio Lopez izan zen, eta eskolatik bueltan etxeratu zenean honela esan omen zion aitak semeari: Nik baino eskola gehiago duk...

Bigarren lana oinak eman eta zortziko txikian bertso bat osatu eta azken puntua emanik zortziko nagusian beste bana paratzea izan zen.

Ondoren zortziko nagusiko saioei ekin zioten, ihardunaldia bizituz. Lehen bikotean «Altzalei» pailasoaren papelean jarri zuten, eta «Gorri» enterradorearenean.

Nora heldu gintezke / daroagun martxan?

Serapio Lopez abadearen papelean jarri zuten, eta

«Txirri» Aitasantuarenean. Apaizek lan gutxi egiten omen dute, eta Aitasantuak soldata jaistea erabaki...

«Elgetzu» ekolojistaren papelean jarri zuten, eta Ireneo Ajuria bere lagunaren papelean, baina Ireneok laguna gonbidatu nahi zuen txori jan batetara.

Azkenik kartzelako lana izan zuten: Bertso bat osatzeko puntua hau izan zuten: Nora heldu gintezke / daroa-

gun martxan? Eta hiru bertso nahi zuten doinu eta neurrian abesteko hau zen: Zure lagunik handiena hil zorian dago eta azken bisita egitera zoaz. Gehienek hamarrekoa handia hartu zuten sentimendua eta zer esana ugalduz.

Puntuazio hau jaso zuten: Ireneo Ajuriak 509; «Elgetzu»k 492,5; «Altzalei»k 481,5; Serapio Lopezek 448,5; «Gorri»k 420; «Txirri»k 404,5.

Finalerdirako dena prest

Final erdia jokatzeko klasi-fikatu direnak hauek dira: Josu Arriola, Ireneo Ajuria, Aritz Lopategi, Elgetzu, Mugartegi, Antton Arriola, Altzalei, Moises Enbeita, Areitio, Abel Enbeita, Xabier Arriaga, eta Rikardo G. Durana. Hauei erantsiko zaizkie Amuriza, Jon Azpillaga, Mañukorta eta Jon Enbeita. Lopategi Bizkaiko azken txapel-duna denez finalera arte ez da sartuko.

Zozketa egin ondoren datorren igandean Durango abesteko hauek suertatu ziren: Josu Arriola, Ireneo Ajuria, Antton Arriola, Aritz Lopategi, Jon Enbeita, Elgetzu, Xabier Amuriza, eta Jon Azpillaga. Eta saioa goizeko hamarika t'erditan hasiko da. Hurrengo igandean abenduak 13, Gasteizen abestuko dutenak hauek dira: Mugartegi, Moises Enbeita, Xabier Arriaga, Rikardo G. Durana, Altzalei, Areitio, Abel Enbeita, eta Mañukorta.

ZALDUBI

AURTENGO SUBENTZIO-JEISTEAREKIN JAURLARITZAK URRATS BERRIA EMAN DU ARGIA-REKIKO DISKRIMINAZIOAN

«ARGIA eguna»: hori ere pasea dugu bada!

Berri txarra jaso genuen «ARGIA eguneko» bezperan: Eusko Jaurlaritzak milioi eta pikon jeitsi digu aurtengo subentzioa. Bi urtetan, erdira moztu zaigu Institutuzioetatik jasotako diru-laguntza. ARGIArekiko diskriminazioan emandako urratss berri horrek ez zuen «ARGIA egunaren» arrakasta ilundu baina.

Igande goiz berandua. Euskal Herriko 300 izkinetan, aldizkari, pegatina, urtekari nahiz itsulapikoz betetako mahaiak. Gehienentzat ezezaguna, multso batentzat ezaguna, batzurentzat hurbila, euskal prentsa, euskarazko informazioa, ARGIA.

Haizea ero dabil, aldizkari orriak bere jolas. Astero aukerarik onena omen den zerbaiten propagandan genbiltzan. Kartel txukuna adreiluzko horma isiletan Sestaon nola Tafallan. Gure kanpaina zen.

Aurten ere, ohizko bihurtzen bukatu duen ARGIAren eguna izan dugu jende askori esker, zuei esker, hain zuzen. Gaugero asperturik zauzkategu hainbeste esker banatzerekin, eta, zurikeriez landa, eguna nola atera zen azaldu beharko.

Igandekoa giroaren aldetik ez zen zeharo txarra izan; baten batek eguraldi hobe-xea ixtimatu zukeen arren, ez gintuen hotzak akabatu. Zenbat urtekari edo txiste kasete saldu zen, aus-

kalo, ezin hori orain jakin, eta ze arraio, bakan saldu baziren horretarako dauzkagu dendak edo Durangoko azoka. Zenbat harpidedun berri egin genituen ere ez dakigu.

Halarik ere, ARGIAren inguruan mogitzen garenoi aski gogorra / ustekabea / harrigarria? egin zitzaigun Eus-

kal Herriko hiriburuetakoa migrante auzotan multsoka jende ARGIAren pegatina paparrean ikustea, gibeleratekoan ez goazen seinale, one-nean. Ostatueta bazkalaurreko mar marrekin bat, «elle doit etre une revue basque»

edo, «si jode, aquellos de Zeruko ARGIA, no te acuerdas?» bezalakoak aditzen ziren belarrria inguratu ta gero.

Larunbatekoan bazkaria eduki genuen sagardotegi batean. Makailo tortila eskas, haragia ugari eta intxaurrek berriz ere eskas; gazta ta edaririk orde bazen aukera denontzat, galdetu bestela Donostiako erredazioko gazteenei. Giroan halakoxe ez ezagutze zerbait somatzen zen batzuren artean, ez genekien garbi nor zen hura eta hark ez zekien gu nor ginen. Pixkaka pixkaka, eta lagun batzu beren musikarekin giro kasik guztiaz jabetutakoan, jendea elkar ezagutzen hasi zen.

Beste batzu berriz, Bilbo aldeko taldea gehien bat,

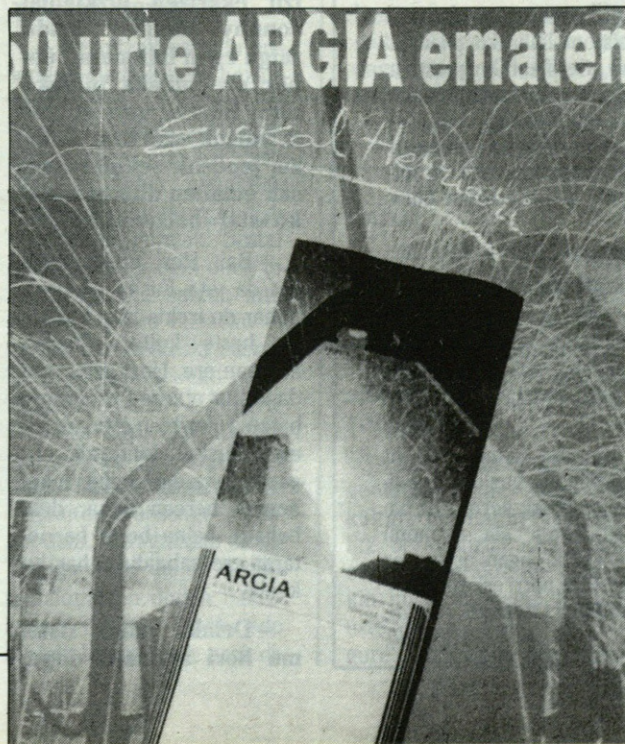
umore onean aritu ziren zenbait mementutan iskanbila eta zalapartaraino helduz.

Mahaitik lehendabizikoa altxa zenetik, bertso paper lehiaketa irabazi zuen debarraino gainera, bere bertsoak zenbaki honetan daukazue, atzenekoak despiditu arte izan zen tarterik behinik behin. Gozoeak Kike Amunarrizekin igaro genituenak izan ziren askorentzat. Bat baino gehiagok leporatu zion azken kaseteko txisteak promozionatzen ari zela.

«ARGIA eguna» larunbatean Iruñean

Larunbatean eduki zuten Iruñean «ARGIA eguna», han ez omen da igandez hainbeste mugimendurik biltzen eta halaxe egin zuten. Ostegun berriz, Urtekaria 87ren aurkezpena egin zen gure hiriburu zaharrean kazetari samaldaren aitzinean. Zaldiko Maldiko elkartearen jendaurreko aurkezpena, irrati nahiz idatzizko publizitatea ederki eta neurrian barreihatu ziren, gainontzeko herrialdeetan bezala.

Honek denak, zuek gure adiskideok berriz ere tamainako erantzuna eman diguzuela besterik ez du esan nahi, jakina. ARGIAk, dakikezuenez, baditu helburu maitasunagoak hemendik aurrera burutzeko, baina horren giltza ez dago ARGIAren bertan. Euskal prentsaren gaia nahasmendu anitz dakarkeena gertatuko zaigu aurrerantzean guk salatu diskriminazioak segitzen badu. Larunbatean bertan jabetu ginen bazkalaitzinean Gobernuaren aurtengo subentzioa ez dela 7 milioitara ere ailegatzin. Gainontzeko aldizkariak ere ez dute beren eskubidea saltzeko.

Paperetan idatziak

POSTA

Baina azken bolada honetan kezak eta kekak ugaltzen ari dira postari buruz. (...) Zinez gauza xelebreak gertatzen zaizkigu. Egunkari edo aldizkari bateko abonatu bazara, egun batean jasoko dituzu bizpahiru batera eta, harrigarriago dena, beranduago atera direnak maiz lehenago eskuratuko dituzu...

Endrike Knör, («Navarra Hoy», 87-XI-24).

IDAZLE OFIZIOA

Literaturaren ofizio erlijiosoan irakurtzea da lehenengo, eta gero idaztea. Horregatik idatzi nituen koadernoan honako hauek: «Idazlea irakurlea da. Aritu eta aritu ondoren bere gogoa ase lezakeen irakurketarik ezin aurkituta, berak idaztea erabakitzen du. Horregatik idazleari berak idatzitako obra interesatzen zaio gehien»; «Gero eta 'hobeto' idazten da, harik eta norberaren lanak onentzat jotzen dituen arte egileak berak bere ustetarako, bere gusturako. 'Nire gusturako', esan behar du idazleak orduan, 'oso jende gutxi idazten du nik bezala, nik bezain 'ongi' alegia».

Juan Luis Zabala, («El Diario Vasco», 87-XI-18).

AEK-JAURLARITZA AKORDIOA

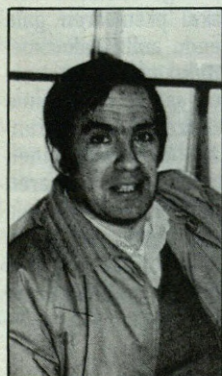
Horrexegatik akordioa honoko puntu haue-
tan oinarritu beharko litzateke: euskara klaseak ematen di-
tuen irakaslearen homologazioa; hiru urtetako esperientzia
duen irakaslearen homologazioa; hiru urtetako esperien-
tzia duen irakaslearen merituen arabera konkurtsoz
egindako homologazioa; beste irakasle guztiak, euskara ira-
kaslearen Eskola Iraunkorran kurtsoak amaitzerakoan ho-
mologatuak izango dira; kurtso horiek derrigorrezkoak izan-
go dira irakasle guztientzat, eta gutxiarik hiru sailetan errez-
tuko dute beren gaitasuna, hots, gramatika eta linguistika,
helduen euskara irakaskuntzarako metodologia, eta kultura
orokorra; irakasle guztia EGA-duna izango da.

Fermin Lazkano, («Hemen», 87-XI-27).

POSTA GAIZKI DABIL

Nik eginak nituen saiotxo batzu, proba mo-
dura. Inigo Aranbarriren «Jonas Poisson» liburuko poemak
errezitatzen, «Susa»-ko ikuskizunetan, Gernikarako prestatu
genuen hartan, etab. Gauza bat da irakurketa eta gehiago
teatralizazioa, non abotsa eta gorputz espresabidea landu be-
har den. Nik uste poema bat ez dagoela probatuta publikoan
irakurria eta eskainia izan arte, hortxe neurtzen bait da soi-
nuaren balioa, joskeraren egokitasuna, belarriarekiko duen
hurbiltasuna, gozotasuna, etab.

Omar Navarro, («Egin», 87-X-30).

IRRATIA

Oro har, Eusko
Irratiaren autofinanzaketa %50a
iritsi ez bada ere, errentagarria da,
eta erabat konpetitiboa, prezeski Gi-
puzkoan, eta duen entzulegoarekin
erdarazko emisora komertzial bat
balitz errentable eta guzti izango li-
tzateke ekonomikoki; horrela ez ba-
da, «publizitatearen eta ekonomi-
munduak euskararengan oraino ez
duelako sinesten» horri esker da.

Jose Mari Otermin, («Deia», 87-XI-29).

Erramun Baxok

Lucien
xezaharreta-ren
galderak Gure
Irratian
(azaroaren
26an)

Erramon Baxok azken urte hauetan ikusi dugu Euskal Herrian elebi-
tasuna aipatzen zen aldi oro kasik, telebistan euskaraz ikasteko metodoeri doi lotua

da bere izena, eta ere euskal kulturaren ihar-
dunaldietan eta «Pizkun-
dea»ren inguruan frango-
tan ikusi dugu. Egun ha-
mabost, aipatzen genuen
bezala, izanen dira «Eus-
kal Kulturaren 2. Ihardu-
naldiak», nahiz duela sei
urte «Euskararenak» zi-
ren —beharbada berare-
kin diferentzia ikusiko
dugu—, eta karia hartar-
az berarekin mintzatu-
ko gara. Kulturaren defi-
nizione berriak ditugu,
aldaketa handiak, eta ho-
rrek, segur, gogoeta
frango ekartzen dizkigu-
la.

—Kultura aipatzeare-
kin hor beti dudak dira
Euskal Herrian; zer kul-
turaz mintzo garan... eta
bon, aktualitateak gai ba-
tzu ekartzen dizkigula:
Jonhny Halliday heldu
zaigu egun Baionarat, eta
hor ere milaka bilduko
dira. Horrek zuri gogoe-
ta batzuk ekartzen dizki-
zu, jendeak sekulako so-
sak emaiten ditu horrela-
ko «star» batzuentzat...

—Bai. Hori ere kultura
bat da, eta Euskal Herriak
behar du irekia izan kanpo-
ko beste kultura horien
aurrean ere. Hori gertatzen
da kultur etxeren programa
batzu irakurtzen ditugarrik
ere. Euskal kulturak ere
gauza bera egin behar luke,
hemen berean behar dela
baliatu, baina beste herrie-
tarat ere zabaldu behar lu-
keela.

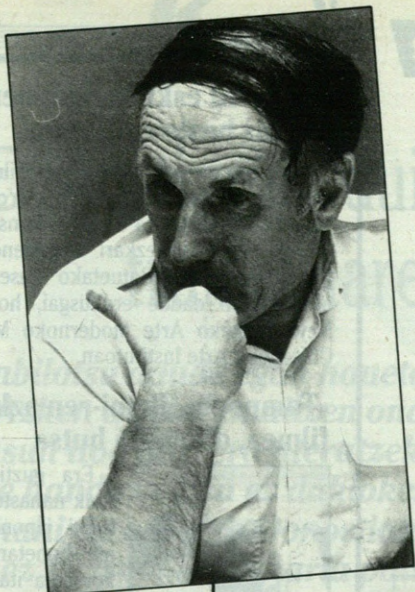
—Delako «star» siste-
ma hori aipatzen dugu,

bada kultur protekzioa
batzuentzat Frantzia,
bon, Euskal Herrian ere.
Ez duzu uste azken urte
hauetan halako aldakun-
tza batzu agertzen ari di-
rela, ikusten direlarik
«Oskorri», edo «Itzi» tal-
deen antzekoak, musika
munduan?

—Bai, jadanik hasiak ga-
ra, eta Iparralde honetan
ere Euskal Artixtak elkartu
dira, nahiz beren artearekin
bizi —hori ez bait da gauza
erreza beste herrietan
ere—. Artezale horiek izan
ditezala kantari, ala pintu-
razaleak ala beste, eginaha-
laz beren arte hortarik bizi
behar luketeela, eta horie-
kerakundeek lagundu be-
har litzuketela.

—Jinen gara gure
gaierat, ez duzu uste az-
ken urte hauetan, prezes-
ki kulturaz ziren aipame-
nak—eta, horiek aldatu
direla aintz sei urtez,
prezeski lehen «Euskar-
aren Ihardunaldi» horiek
edo ibilaldi horiek izan
ziren geroztik?

—Bai, aldaketa handi ba-
tzuk izan dira hor. Aldake-
tak izan dira bai politikaren
aldetik eta bai kulturaren
aldetik. Aipa ditzagun lehe-
nik kulturaren aldetik izan
diren aldaketak. Ikaskun-
tzan orai arte bi eskola
aipatzen ziren: euskal esko-
lak eta frantses eskolak, eta
alde batetik ikastolak eta
bestaldetik beste eskola
guztiak beren ibilkariekin
eta horrelako. Orai beste
ikasmolde bat sartu da, kla-
se elebidunak deitzen dire-
nak eta horiek larunbatetan
eginen dute beren lana. Go-
mitatuak gara gu ere ikus-
tea zer bilakatzen diren.
Hori alde batetik, eta komu-
nikabideen aldetik ere, irra-
ti pribatuak onetsi direlarik
legearen aldetik, Iparralde
honetan berean hiru euskal
irradi abiatu dira. Kultur
etxeak ere; azken Ihardu-
naldietan ez ziren aipatzen
kultur zentruak baizik, orai
beste hiru sortu dira. Beste
gauza bat ere, kultur zaleak
elkarretaratuta direla, beren
bizia hortarik egiten dute
eta beraz, beren susta-sindi-
kata sortarazi dute, hori ere

beste aldaketa bat da. Aipa nezake azken aldaketa bat, hau da, ikus-entzugailuen inguruan, telebista, telebideteka, eta horrelako batzu. Horietan ere, Iparralde honetan, sartu garela doi bat, zenbaitek erranen dute goizegi dela, beste batzuk erranen dute berantegi dela, dena dela, ohartu behar gira zibilizazioz aldatzen ari girela, liburu zibilizaiotik irudi edo image zibilizaiora pasatzen ari girela eta hor ez genukeela iraultza baten atzetik ibili behar.

— Bai, halako gertakarien berezitasuna da, barnean direnak ez direla sekulan ohartzen. Inpresione hori ez ote duzu: Euskal Herrian ez dugula soberan akaso maite aldakuntza hori ere?

— Ene ideia duzu, kulturaren historiaren aldetik, hor McLuhan delakoak erraiten zuen lehendabizi bazirela hiru aro, "L" zibilizazioa, liburu zibilizazioa eta irudi zibilizazioa, egunotan ikusten dugun bezala. Eta erdal kultura liburuetan zelarik, gu geundela oraino "L" zibilizazioan. Orai erdal kultura irudietan sartzen ari delarik, buruz behera sartu garela liburu zibilizazioan. Egutero bi liburu berri ateratzen dira Euskal Herrian, ederki hori ere, eskoletan eta etxeetan liburuak behar beharrezko direla, baina ene ideia da, gure aitzin-

nean, gure pistan aldatzen ari den zibilizazio hau ez genukeela erdal zibilizazio bilakatzen uzten ahal. Behar genukeela guk ere euskal kultura tresna horietan sartu.

— Horrek ekartzen du, menturaz, ere eskualdunak berak aldatu direla, eta aipatzeko azken urte hauek, duela sei urtekoa eta oraiko eskualduna zerbait diferentea ikusten ahal da. Gu frangotan ari gara irrati edo prentsan prezeski eskualdunari mintzatzen edo horien izenean. Hor, nolako euskaldunak susmatzen dituz direla egungoak?

— Bakoitzak uste du euskaldun guztiak bera bezalakoak direla. Orai, hor gazteengan badira aldaketak. Helduengan ere bai, uste dut hor behar genukeela gure inguruan ikusi non diren interes guneak. Bestalde SIADECOK egin duen inkesta antzeko batzuk interesgarriak dira ikusteko ea zertan den prezeski euskaldungoa; ea leheneko moda zaharrean den, ala berritzen ari den, ala aldatzen ari den, ala gehiengoak ez duen euskal gogorik, ala zenbaitek, guttiengo batek, ala nola. Hori guztiak ez dakizkigu, uste dugun bezala funtzionatzen dugun bakoitzak... inkesta batek edo bestek hor gauzak argi di-

Torrealdak puntua jarrita

Txomin Aurrekoetxea

— PNV EAJ bilakatuko omen da Zestoako Batzar Nagusian harturiko erabakien ondorioz. Alegia, euskaldunak izan beharko dute barne-kargudunak eta kargu publikoetakoak.

Zer da hau: erabaki izmoa ala "politikoen hitza", haizeak daramana?

Euzko Alderdi Jeltzalearen Batzar Nagusiak Zestoan harturiko erabakien artean aipatzen duzun hori aurkitzen da, slogan moduan emana: PNV izatetik EAJ izaterainoko bidea ibili behar duela alderdiak, euskarari dagokionetan. Slogan hori, ordea, alderdiaren txostenen izenburu bat besterik ez da. Mamia atzetik eta aurretik bait du euskaltzale guztien dastagarri. Erabaki horiek paper busti hutsa izatearen arriskua aipatzen duzunez, arriskuak arrisku, bi babesleku eta adibide bat aipatu nahi dizkizut:

a) Erabaki horiek Alderdiaren goreneko gobernu-organuak hartu ditu euskaltzale/erdaldunen arteko eztabaida gozo/gazien artean.

b) Alderdiak erabaki horiek jendaurrean jakin erazi ditu, gizarteak berak, alderdikideen kontrolaz gain, Alderdia egitasmo honetan estutu dezan.

c) Azkenaldiko alderdi barneko hauteskundeetan gauzatu-ko dira lehenengoz erabaki horiek eta, adibide gisa, esan dezadan Gipuzko Buru Batzarreko burukide guztiak euskaldunak direla eta beren lan politikoa euskaraz egiteko erabakia harturik dutela dagoeneko.

Ikusten duzunez, EAJ-k oso goian jarri du listoa, ikusi eta ikasi nahi duenarentzat.

Bide batez, lizentzia ematen badidazu, neronek jarriko nizuke puntua: ba al da Euskal Herrian beste alderdi politikorik euskalgintza dela eta, bere alderdi barneko karguen eta bere aginte-esparruan diharduten kargu politikoen hizkuntz gaitasunaren inguruan gure aberri-hizkuntzaren ezagutzari dagokionez, Alderdiaren Batzar Nagusi batean hain erabaki sendo eta zehatzak hartuak dituenik?

tzazke.

— Ez duzu uste desgertzeko beldur horrek gaituela piska bat traumatizatzen edo Euskal Herrian, eta ez garela aiseago ateratzen horrengatik?

— Bai, ez gara lainoki goetatzen ahal, zeren eta kultura normal bat izan balitz bere ofizialtasunarekin eta bere erakunde guztiekin hutsa litzateke. Baina uste dut hil zorian garela, gure baldintzak edo gure

egoera hil edo bizizko egoerak direla. Badakigu, kulturak handitzen, gehitzen eta hiltzen direla. Gure kultura ez da sano sanoetarik, horrek erran nahi du euskaldun guztiak erdaldun garelako eta hori ere arrisku bat dela euskal kulturarentzat. Lainoki joka baginte, behar bada hobe litzateke, baina ikusten duzue gure kultura borrokan dela, gure hizkuntza borrokan dela beste hizkuntza batzurekin, eta orduan halako urgentzia bat badugula.

Rap dcinuko hip-hop dantzak merkatari zuriek maiseatu

«Hip-hop» dantza moldea aspaldi dabil jendea nahasten, inkordiatzen, baina gauza guztien gainetik saldu egiten da, arrakasta lortzen du eta aurten gainera, paradoxak, Michael Jackson ikusi dugu «rap» musikaren erdian bitarteko. Ifar Ameriketako moda bazterrak konkistatzera omen dator.

LL Cool J eta bere parafernalia guztiari segika, ifar amerikarrak rap doinuz hip-hop dantzan.

Jackson zurituak bere diska prestatzen ari zenean, munduan gehien itxaroten zen diska, debekua etorri zitzaion LL Cool J kantari rapper-ari bere plastikoari «Bad» izena jartzeko. Batzuren eztabaidek eta besteren iskanbiletan periodikoki paperak bete dituzte New York aldean.

Baina «rap»a ez da LL Cool J-rekin hasi, ez eta gutxiago ere. Bambaataa aitak Estatu Batuak utziak zituen, Bronx baretzeko gauza izateko ospea mundu osotik zabaldu ondoren, Pariserako jo zuen rap eta inguru horiek zeharo ahaztuta. Bere ondorengo erregea Scott La Rock izan zen, «Criminal» lehen albumarekin lehergailu ikaragarria kaleratu zuen... baina aixkiri baten aldeko kontu garbiketa batetan hilik gertatu zen. Horren ondoren zer? Biolentoek hartu dute errelebua «Public Enemy», «Eric B and Rakim» eta, batez ere, errege absolutua den «LL Cool J»ekin. Denen artean rap-aren benetako aita aurkitu dute: «funk»a.

Aurrerakoiak eta atzerakoiak, saltsa berean

Ideologia nahastuen sinboloak aurkitzen dira jarraitzaileen artean, ukabil txiak, *Black Panthers*en aipamenak eta iraultza kulturaleko deiak. Rap kantariak egun aurkezten duten etapa ordea, «ideologiarik gabekoa» da, komertzial hutsa, alegia. Kantariak aurkezten duten show zeharo amerikar-komertzial horietan destakutzen duen elementu bakarra Cool-en sex symbol izaera da. Sarturik dagoeneko gorpil zoro minimalista horretan —musikalki gero eta gutxiago egin, gero eta sinisgarriagoa dela pentsatu—, osteraz du bere statusa onartzen, eta produktua saldera dedikatzen da.

Bere panpin bozeolariaren aurpegia da benetako salmenta arrazoia, musikaren bortxa bigarren mailara pasatu dela. Bular-biluzik agertzen den gazte beltz sendoak, erritmoei segitzeko koskabiloei eusten diona, bestelako mami sendoagorik gabekoa. Badituzte arrazoiak izan amerikarrek iraulirik ibiltzeko. Eta orain, azkeneko erditze jeniala burutu dute: hardcore soinu eta rap delakoa.

J.M. HERITZ

Wilmarht eskultoreak bere buruaz beste egin zuen

Joan zen astean Christopher Wilmarth eskultorea suizidatu egin zen New Yorkeko bere etxean. Wilmarth, 44 urtekoa, konstruktibismo-ko Eskolaren ordezkari nagusienetakoa zen. Bere lanak Estatu Batuetako museoak garrantzitsuenetan daude erakusgai, horien artean New Yorkeko Arte Modernoko Museoa eta Chicagoko Arte Institutua.

«Tampopo», Itami-ren azken filmea, dinamita hutsa

Era guztietako jeneroak nahasten dira Juzo Itami japoniarraren filme honetan: B seriea, komedia italiarra, melo preziosimoa, umore beltza, thriller sentimentala... Aurretik, eta lehendabizikoz «Hiletak» errodatu zuen, duela bi urte, hileta errituak adierazten zituela hotsasun gaiztoz. Aurtengo Veneziako errebelazio bakarra izan da bere beste filme bat «Marusa no onna», fiskoari iruzur egiten ziotenen bila abiatzen den «ustelezin» talde baten abenturak. Pelikula bakoitzean, jenero kontzeptua hautsiz, Itami gai bat aztertzen du sakonki. Lehendabiziko filmean heriotzea zen gaia, hurrengoan dirua eta azkeneko honetan, salbuespenak salbu, elikadura dugu edukina: egundoko bouffe bat.

Matthias Langhoffen «Si de là-bas, si loin» muntiaia

Bakardeari buruzko antzeslana aurkezten zaigu Holderlin, Lorca, O'Neill eta Beckett-en testuak elkarrekin moldatuz. Bakarrik dagoen gizon batek maitasun gutun bat irakurtzen du. Geroago beste gizon batek adio esaten die emazte eta haurrei opariak ekarriko dituela aginduz. Azkenik, goizaldeko hiruretan, New Yorkeko hotel zikin batetan, gaueko atezainarekin hitz egin nahi du gaueko pertsonaiak. Narzisismoan erori gabe, «Si de là-bas, si loin» ikuskizun itxurako egunkari intimoa da.

«Ahate pekindarra», Joseph Nadj-en lehen lana

Jospeh Nadj, hogeitamar urte, Jugoslavian jaioa, Hungarian bizia eta 1980an Parisa joana. Koreografia lau gizonezko eta emakumezko bik burutzen dute, horien artean koreografoa bera. Lan hau egiteko asmoa egilearen jaioterria den Baczka eskualdean aurkitu zuen: eskualde horretan suizidioa oso bizirik dagoen errealitatea da, jatorri sozialak kontutan hartu gabe, oinarria antza, alde egiteko desio gaundiezina da, herria uzteko nahia, baina izkutuko arrazoiak direla medio inoiz guztiz burutzen ez dena, alde egiten dutenek ere herri minak jota itzultzen bait dira. Nadjek hasiera batetan pintorea izan nahi zuen, geroago antzerkian sartu eta azkenik, orain Parisen erakusten ari den «Ahate pekindarra» koreografia hau burutu zuen.

Donostiaren 'duintasuneko' traineruaren bila

Zurrunbilotsu daude egun hauetan Donostia aldeko urak. Azken urteko emaitzen ondoren eta Donostiako duintasun itoa aurrera ateratzeko asmoz, arraunari mesede handirik egin ez dakioken aspaldiko ideia bat atera nahi du aurrera Donostiako udaletxeak, Gregorio Ordoñez turismo ordezkaria patroiz dela: Donostiako trainerua.

AZKENENGO lau edo bost urteei gainbegirada bat ematen baldin badiegu, ikus dezakegu Donostiako lau traineru ibili direla jo eta ke. Traineruok egin dituzten denboraldiei errepaso emanez gero, argi nabari da Ur-Kirolak elkartearen nagusitasuna denboraldiei dago-kienez. Atzetik Donostia eta Fortuna, eta Arraun-Lagunak gero.

Azken denboraldian ordea, Fortunako Kanpandegi trainerua izan da uretaratu den traineru bakarra, hauen papera —aurreikusi bezala— nahiko eskasa izaki.

Tristezia egoera honetaz jabeturik, Donostiako Turismo Bulegoak betidanik proposatu izan duen ideia bati eutsi nahi omen diote: *Donostiaren duintasuna gordeko duen traineru bat ateratzea*, elkarte bakoitzak lagunduko duen benetako plangintza bat egiteko premiari jaramonik egin gabe.

Adostasun bidean, elkarte buruak baikor

Badirudi ideia hau nahiko baikor hartu dutela lau elkarteetako buruzagiek

—arraunlarien iritzia oraindik aditzera eman ez delarik—, nahiz eta aurreko urteetan gai honetan adostasunik lortu ez. Baina garbi dago kasu honetan erakarren gehiagoko duela ideiak: alde batetik Donostiako arraunlariak beste traineru batzutan lortutako garaipenak direla kausa (Arraun-Lagunak taldeko arraunlariak Sanpedroko traineruan lortutakoak, esate baterako), eta bestalde diruaren arazoa konpon daitekeelako.

Arraun elkartek indartzeko bide bezala azaldu du proiektua Ordoñez aliantzistak, makina bat arraunlari traineru bakar horretatik kanpo geratuko dela pentsatu gabe, Donostiako elkarten ahulezia areagotzeko zorian. Diruak agintzen du ordea larrialdien aurrean: orain arteko diru laguntza eskasaren ondoren, zortzi milioiren laguntzaz elkarte guztiak batu nahi dituzte traineru bakarrean —elkarte bakoitzaren patrikarako bi milioiko partiketat—. Sponsorak ba ote daki noren eskuetan utziko duen dirua.

MIKEL ARRIETA

Celta: ekipa ona, eta galegoa gainera!

TOSHACK misterrak esan behar zituenak esanda lasai asko geratuko zen iragan den igandeko Celta eta Errealaren arteko futbol matxaren bezperatan: «Celtak karterako taldea da, eta ez kanterakoa». Egia da Madril, Brasil, Uruguai, Murtzia eta auskalo nondik gehiago fitxatutako jokalariek badituela bere lefroetan. Baina ez zegoen zertan halakorik inori leporatu beharrik, ordura bitartean Estatuko beste ekiparengaitik antzekorik esatea ere bururatu ez zaionean. Eta Atotxatik pasatu dira makina bat, galesa dela ahaztu eta bere burua zeharo britanikotzat daukan entrenatzailearen mingain finetik piperrik entzun behar izan gabe.

CELTA Vigokoa, Bigarren Mailatik igo berria aurtan, diru gutxiak oso, Galizarra, igandeko partidua baino lehen sailkapenean Errealaren aurretik zegoena, hirugarren postu txalogarrian, harrobiko gazte itxurosoekin, eta inolako harropuzkeriarik gabe zetorrena... eta bai ordea, orain arte erakutsi duen bezala, edozeinen aurka ahal bezainbat borrokatzeko pronto dagoen hamaikako disziplinatua. Eta susto galanta eman zion gainera. Deskuidoz takikardia guztiak bihotz paralisitan amaitu ez zirenean! Eskerrak Benjamini amabirgina agertu zitziola!

MAGUREGI haserretu egin zen. Jakina. «Nor arraio ote da ingelesito hau, inork zirik sartu gabe egurra partitzen hasi dena?». Bizkaitarrak bere mutilak defendatu zituen, bere taldea eta kluba. Baina areago oraindik, Errealeko hamaika-koari eta bere jarraitzaileei floreak botata depaso. Noski, bestalde, Toshackek zirenak eta ez-zirenak entzun behar izan zituela. Ez ziren gutxiagorako gertatu bere merezimenduak. Maguregi osteraz zuezer ahaztu zitzaion —akaso diplomaziagatik esan nahi izan ez zuena—: Celta-ko klubak ahobatez aspaldi erabaki duela bere zelaian hizkuntza ofiziala galegoa izango dela. Baina Benjaminek ez zukeen ulertuko, asko ikasteko dago-eta!

GORKA ARRESE

GK:

GIPUZKOAKO KUTXA • • • • • CAJA DE GUIPUZCOA

- Hauxe da Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintzialaren irudi berria. Eta gure izen berria Gipuzkoako Kutxa da. Gu garen eta izan nahi dugun guztiaren sinboloa. Iritsi bait da etorkizunari adarretik heltzeko ordua. Eta gure esperientziak erakutsitako onena bilduko dugu, aro berri bati esperantzaz beteta ekiteko. Guk ez dugu atzera begiratzen eta saiaturiko gara, jo ta ke, Gipuzkoak aurrera egin dezan. Gu garelako Gipuzkoako Kutxa.

**Gipuzkoar guztiekin gaude
etorkizunari begira**

Hasperen ttantta bihoztiak

1

Jai gau sargoritsuan
belardi batean,
mendien tartean,
Zarauztik gora joanik
Aiako partean.
Biok elkar loturik
zorian betean,
ez dakit sartu nintzen
haruntz joatean,
zeru erdian edo
infernuko atean.

2

Dantzaleku batetik
irtenik kanpora,
zerbait espero da,
hitz pottoloak eta
dena boga-boga.
Ai, ze polita zauden
bihotzeko lora!
Eskuak legun-legun
lepotik kolkora...
Errez asko eraman
ninduen zepora.

3

Mutil harekin nintzen
tratatzan hasia,
bazuen grazia,
neskatxak engainatzen
ongi ikasia.
Horrelako uretan
askotan pasia,
baina nik ez eduki
haren malezia,
nerekin egin zuen
nahi zuen guzia.

4

Ilabete osoa
pasarik horrela
triste ta goibela,
denbora bete arren
jetxi gabe «regla».
Mutilari beldurrez
deiturik berela,
dardara baten esan
nion nik honela:
Pedro Mari, uste dut
haurdun nagoela.

5

Lehenengotik ez zidan
hitzikan trukatu,
gero dena-ukatu,
hark ez zuela egin
nerekin pekatu,
hortaz hitzegitea
zidan debekatu...
Eta nik ez nekien
burua urkatu,
edo begietako
malkoak txukatu!

6

Agonian sartzen den
gaixoen modura,
hura zen tristura!
Gauz onik ez zitzaidan
etortzen burura,
bertan disparte bat
egiteko duda...
Kontzientzia izan
ez banu ardura,
bertantxe hilgo nuen
mutil faltso hura.

7

Abortatzea ere
pentsatu nuen maiz,
biok bertan hil nahiz,
burua urkatzeak
jartzen nindun dardaiz...
Ezer ez nuen egin
Jainkoaren dohaiz,
bere argia eman
zidalako garaiz,
ez nuen uste baina
milagroez bizi naiz!

8

Etxean esateko
dardaraz nengoen,
baina hobe nuen,
nahizta edozer gauza
gertatu ondoren.
—Amatxo haurdun nago!
nik esan nionen,
begiak malkoz eta
ixilik zegoen...
Baina haretzek hartu
ninduen ondoen!

9

Hamasei urte eta
zenbait desengaino,
jasoak gaurdaino!
Bizitzak probatu nau
ez dakit noraino...
Geroari begira
hodei eta laino...
Hobe bakarrik bizi
nik hil arteraino,
zenbait alprojarekin
ezkontzea baino.

10

Barnean bizitza bat
dedala jakinik,
ez dit eman minik,
zertarako ibili
ezkuta ezinik...
Zer gurutzea dedan
ongi badakit nik,
gerorako ez daukat
beste atseginik,
biziko geradela
biok bat eginik!

J.M. ETXEZARRETA
«IZAZPI»

SENARRAREN BILA

Ibai baten ertzean, aiton bat arran-
tzan ari da, lasai-lasai. Bapatean ema-
kume bat inguratzen zaio korrika:

— Barkatu, aitona. Ez zenuen gizon
bat hemendik pasatzen ikusiko duela
gutxi?

— Gizon bat? Alkandora urdin ilun
bat zeramana?

— Bai, aitona! Nire senarra da! Ez
da urruti ibiliko, ezta?

— Ez dut uste, gaur urak, nahiko
mantso datoz eta!

ERRIERTAN

— Bainan Mikeltxo... ez al dizu lo-
tsik ematen? Einstein, zure adina zue-
nean, bere gelako lehenengoa izaten
zen —dio aitak.

— Eta zurea zuenean Nobel Saridu-
na —semeak.

— Ez zaitut ikusi ere egin nahi!
—erantzuten dio aitak.

Mikeltxo, altxatu eta bere gelatik ate-
ratzera abiatzen da.

— Bainan nora zoaz?

— Argia itzaltzera!

APENDIZITIA

I.U.ri

Gizon batek sendagileari hotsegiten
dio:

— Gabon, sendagile jauna. Zatoz be-
rehala nire etxera. Emaztea oso gaixo
jarri da eta beldur naiz ez ote duen
apendizitiak jo.

— Apendizitiak? Baina hori ezinez-
koa da! Zure emaztea, orain dela hiru
urte operatu genuen eta apendizetik.
Lehenengo aldia izango litzateke, bi
apendizite dituen emakume bat ikusten
dudala.

— Bai, badakit... bainan noizpait
ikusi behar zenuen bi emazte dituen
gizon bat!

TARIFA GARESTIA

Duela gutxi auzitan sartu zuten Iru-
ñeko gazte bat alkatearen aurkako
irainak bota zituelako:

(...)«eta beraz, Alkatearen aurka
irainak botatzegatik, hamar mila pe-
zetako isuna ordaintzera zigortzen du-
gu akusatua». Ba al duzu ezer esateko-
rik?

— Kontxo, ba zerbait esan nahi ni-
zueke, baina tarifa ikusita nahiago dut
isilik gelditu!

Bertso hauekin irabazi du J.M. Etxezarreta «Izazpi»k ARGIAk antolatutako II. Bertso-paper Lehiaketa. Esan ere bide batez, bigarren saria Joseba Santxok irabazi duela «Printz!» izeneko bertso-sailarekin, eta hirugarrena Pedro Bizkarguenagak «Kaiolatik» izenekoarekin. Zorionak guztioi!

BI URTETAN ERDIRA JEITSI DIGU SUBENTZIOA JAURLARITZAK

Eusko Jaurlaritzak ARGIA itzali nahi ote du?

PASA den asteko editorialean iadanik salatua genuen Eusko Jaurlaritzak ARGIArekiko praktikatzan duen diskriminazioa. Azken aste honetan, berriz, jarrera diskriminazioa horrek urrats berri bat eman du: aurtengo diru-laguntzen banaketan, ia baino bi milioi gutxiago eman digu. Zehazkiago, 6.700.000 pezetakoa da aurtengo subentzioa. Horrez gain beste milioi bateko aukera ematen digu, baldin eta azalak lau koloretan ateratzen baditugu. Hala ere, koloretako azalak egiteko projektua lau milioitan balartua genuenez, milioi bakarraz nekez aurrera eraman ahal izango dugu, eta beraz subentzio gehigarri hori baliatu.

Hala eta guztiz ere, subentzio-jeiste horretan ezin genitzake azken urte honetako datuak soilik kontutan hartu. Historia piska bat egin beharra dago, eta ohartarazi duela bi urte ARGIAk 13 milioitatik gora jaso zituela instituzioetatik, Jaurlaritzatik eta Gipuzkoako Diputazioetik jasotakoak batuta. Hurrengo urterako, eta Lurralde Historikoen Legearen (LTH) aplikapenaren arabera, arlo honetako transferentzia eskusiboak Gasteizko gobernura pasatu ziren. Jaurlaritzak haatik ez zuen diru-partida proportzionalki gehitu, bere horretan utziz, eta ARGIAri lehenengo jeiste handia heldu zitzaion, 4 milioitakoa alegia. Aldizkariarentzat diru gehiagorik ez zegoe-lako aitzakiaz eman zigun 30%eko beherapena, baina urte berean «Eguna» eta «Hemen» sortarazteko bazterren batetatik atera zituzten 18 milioi. Aurten ere, bi astekari horien artean banatzeko 40 milioitako kopurua gorde den bitartean, gainerako aldizkariarentzat 25 milioitako kopurua mantendu da, batere igoerarik gabe. Beraz, argi eta garbi utzi du Jaurlaritzak interesatzen zaionean erraz aurkitzen duela dirua, besteonga-

nako diru-urritasuna aitzakia merkea bilakatzuz.

SUBENTZIOEN eboluzio horretan, beraz (1985ean, 13 milioi; 1986an, 8,8 milioi; 19887an, 6,7 milioi), Eusko Jaurlaritzak erdira jeitsi digula jabetu beharra dago. Era berean, aurten guri 6,7koa eman digun bitartean, «Hemen» eta «Eguna»ri 20na milioi ingurukoa luzatu die, azken hauek guk baino askoz salmenta eta irakurleko urriagoa izanik, eta haien kostoak ere gureak baino askoz txikiagoak izanik. Hara hor zergatik diogun Jaurlaritzak diskriminazioa praktikatzan dutela gurekiko, eta zergatik gero eta seguruago gauden aspalditik genuen susmoaz: Eusko Jaurlaritzak ARGIA itzali egin nahi du.

EUSKO Jaurlaritzaren jarrera horren sakonean zer dagoen argitzen laguntzeko, interesgarria izan liteke PNVren jarrera gai honi buruz zein den ikustea. Hona hemen, hitzez hitz, duela gutxi eztabaidatutako «2000rako abertzaleatasuna» izeneko txosten eta oinarri ideologiko-programatikoetan, zer irakurri daitekeen «La prensa vasca» gaiari buruz: «*Aunque un periódico en euskera sería provechoso desde el punto de vista de los recursos para promocionar la lengua vasca, actualmente es más necesaria en Euzkadi la consolidación de la radio-televisión y, en la medida en que se alcancen los objetivos de éstas, brotará, espontáneamente, la necesidad de ese periódico. Entre tanto, no se puede presentar el proyecto de prensa de euskera como algo prioritario, a corto plazo al menos, ni económica, ni socialmente, ni siquiera por la demanda de hipotéticos compradores.*»

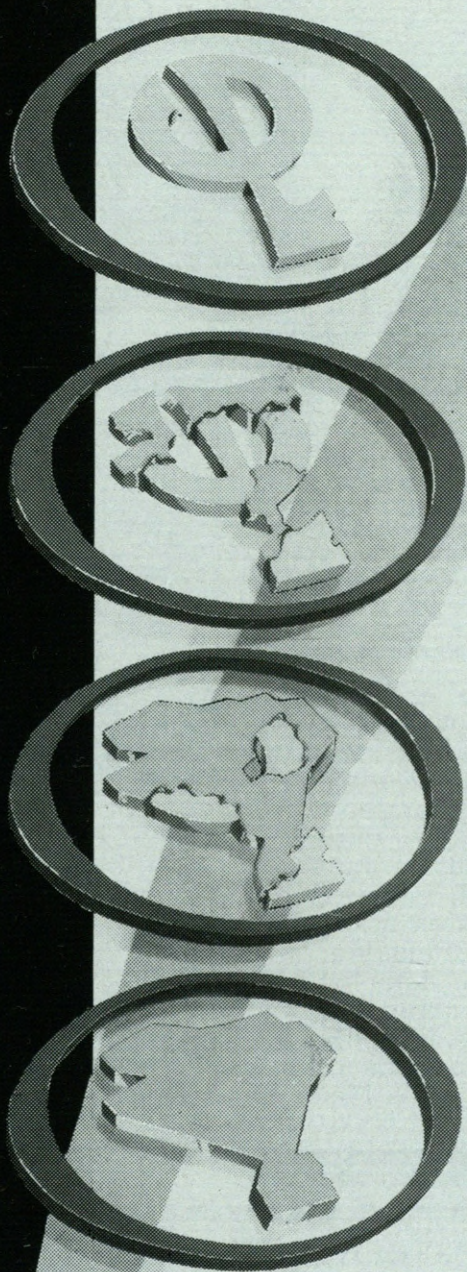
Beraz, badakizue, euskal egunkaria ez da euskaldunok dugun eskubide eta behar bat, EITBren sendotzearen ondoren berez sortuko den behar bat baizik. Bitartean (nahiz eta 100.000 erosle posible egon), PNVk ez du euskal egunkaririk bultzatuko. Orduan, zer zentzu du «Eguna» eta «Hemen»en bideak? Hasieratik guk susmatu eta salatu genuena: astekari izateko jaio ziren, eta ez egunkarirako bidea zabaltzeko. Konpetentzia guztiz desleiala, beraz, bide horretatik Jaurlaritzak sortarazi duena. Hori bai, PNVk bere euskarazko astekaria kaleratzea lortu du, «Eguna», nahiz eta lehenengo urtebetean salmenta aldetik lortu duen oihartzuna frakasoaren mutetan ibili.

BERRIZ ere «2000rako abertzaleatasuna» izeneko txostenetara goaz, PNVk gutaz («Las revistas en euskera») dioena jasotzeko: «*Aunque tengan una difusión reducida y un tenue eco, a las revistas vascas hay que reconocerles su condición de refugio del euskera.*» Berriki CIESe 28.000 irakurle ezagutu badizkigu ere, PNVrentzat «tenue eco»koak gara nonbait, eta aitortzen diguten guztia «refugio del euskera» izatea baldin bada, agian pentsa genezake hobe geundeekeela Gasteizko gobernuan PSOE bakarrik egongo balitz. Izan ere, gu sinetsita bait geunden gure lana kazetaritza aldetik eta euskararen normalizazioaren aldetik «euskararen babesleku» izatea baino zer edo zer gehiago zela.

Garai gogorak datoz berriz ere ARGIAra eta euskaltzalego militante guztien alorrera. Jaurlaritzak ito nahi gaitu, baina duela zazpi urte bezala oraingoan ere ez du lortuko. Ez horixe!

ARGIA

HERRI GINTZAN

CAJA LABORAL POPULAR LAN KIDE AURREZKIA

► Euskal Herri osoan ordezkaturik dagoen Kutxa bakarra gara.

► Euskal Lehen Enpresa-Taldearen bultzatzaile garen Entitatea.

► Eta gainera... hona gure gaztetasuna:

1959

1987

Lehen Bulegoa	175 Bulego
Lehen Bezeroa	700.000 Bezero
Lehen Milioia	185.000 Milioiko aurrezkia

► Horrexegatik, Lan Kide Aurrezkia "Euskadiko Kutxa" da.

Zatoz elkarlanean parte hartzera

ZURE NOMINA

LAN KIDE AURREZKIAN HELBIDERATUZ

HELBIDERATZE-TXARTELA

Lan Kide Aurrezkiaren

bulegoan daukadan

kobratu nahi dut nere soldata.

IZENA

N.A.N.

ENPRESA

Kupoi hau ebaki eta hona bidali:
LAN KIDE AURREZKIA. Marketing-eko Dptu.a
J. M. Arizmendiarrrieta. Pasealekua z/g
Arrasate. Gipuzkoa.

SINADURA:

Itxaron gabe, bete
eta bidali iezaguzu
ondoan doakizun txartela.

CAJA LABORAL POPULAR

LAN KIDE AURREZKIA

Euskadiko Kutxa

TELESFORO MONZON

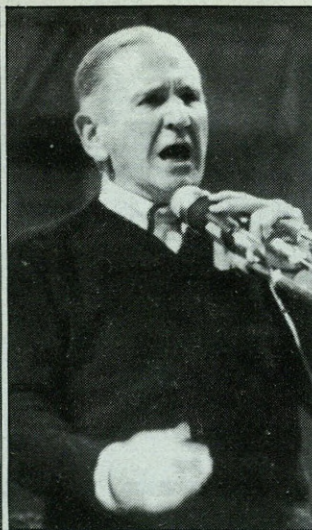
Hitzak eta Idazkiak

«Nere bizian, asko gizon balio haundiko ezagutu ditut. Gutik naute, Monzonek bezanbat lagundu, nere biziko jokabideen garbiki ikusten eta sakontzen» (Piarres Larzabal).

«Ez nuen behin ere ikusi edo entzun murmurika edota esamesa gaiztotan, nahiz eta gizagaixoak gorri-gorriak aditu eta irentsi. Horra hor egiazko gizatasuna» (Julen Madariaga).

Monzon egiazko askatasunaren izpiritua da; lau haizetara zabaltzekoa, erosotasun eta atsedenarekiko loturak apurtzekoa, gaur egungo borroka gazteei dagokielako pentsakera galgarrian lokartzea urteen poderioz...» (Alfonso Sastre).

«Nik, benetako politika egitasunean oinarritzen dela sinisten dut»

«Biharko Euskal Herria euskalduntzen ez badugu, Euskal Herriaren hizkuntza, mintzaira, hizkera, bene benetan, beheko mailetik hasi eta goiko mailetaraino egiten ez baldin badugu, esan dezakegu hori ez dela Euskal Herria».

«Neretzat, bere lanaren merezimendu garrantzitsuena ez datza poetika teknikan, Monzonek ematen duen bere izpiritu egoeraren aitormenean baizik, gure herriak nozituriko astindu gogorretan, XX. mendearen lehen erdikadaren azkenetan suertatutako gertakarien kausaz. Orduan dator bere ahotsa beste poetenekin tartekatzerara, eta beraiekin batera, gure herriaren ahots bihurtzen da» (Jesus Maria Leizaola).

«Kultur arloan, non dihardudan lanean, kolaboratzaile kementsua izandu da Telesforo Monzon, giza mailan bihotz handiko gizona zen bezalaxe» (Jose Migel Barandiaran).

INFORMAZIO GEHIAGO NAHI BADUZU
BETE EZAZU TXARTEL HAU ETA
HELBIDE HONETARA BIDALI:

JAIZKIBEL KULTUR ZERBITZUAK
Posta-kutxatila 3.175
DONOSTIA

Izena
Abizenak
Kalea Znb.
Herria Herrialdea
Telefonoa

987ko abenduak 13
.. urtea
.177. zenbakia
00 pñta/5 libera
nprimategia:
rdatza, S.A.

ARGIA

Jabea:
Zeruko Argia S.A.L.
Helbidea:
Ametzagaña, 19 behea
20012 DONOSTIA
D.L. 80/1963

JAUURLARITZAREN ESKANDALOA

ARGIARI bi urtetan

ordira

AURTENGO maiatzaren 7an, Eusko Jaurilaritzako Josu Legarretak aldizkari guztioek deitu gintuen Lakuara bidera batera. Berorren xedea hauxe zen: aurreten banatzeko ziren diruak zein erizpideren bidez banatu behar ziren erabakitzea, eta bide batez geure eritzia ezagutzea. Gure lehengo kezka, hauxe agertu genion: aurreko urtean banatu zen diru-kopurua (25 milioi) ez zen aski aldizkariok gureganatu behar genuen duintasun minimorako. Bere erantzuna berehala etorri zen: ez dago diru-kopurua gehitzerik, ezta hurrengo urterako ere, eta dagoena nola banatu da prolema. Aldizkariok aldetik ez zen planteamendua onartu, arrapostu eginenez diru-kopurua gehitzeko ezintasun hori faltsua zela, zeren nahi denean dirua sortu sortzen bait da, «Hemen» eta «Eguna» sortarazi eta mantentzeko saioan frogatu den bezala. Halere, Legarretak bere gobernuaren erizpideren arabera diru-kopuru hura ezin zela handitu eta kito, erantzun zigan.

Berak proposatu zigan irtenbidea hauxe izan zen: aldizkari batzuri lehentasuna eman, eta aldizkari txikiak subentzio-terro horretatik kanpo utzita, handien artean baino ez banatzea kopuru mugatu hura. Areago, nahi zuen guk geuk esatea zeintzu barruan eta zeintzu kanpoan geldituko ziren. Geure erantzuna ere aho batezkoa izan zen: gu ez ginen sartuko elkar baztertzeko saio horretan, eta hori, norbaitek egitekoan, Jaurilaritzak berak egin beharko zuela. Azken saio bat egin zuen Josu Legarretak, eta esan zuen ulertzen zuela elkarren aurrean bilera hartan aldizkari batzuk zein bestetzu kanpoan utzi auzi horretan sartu nahi ez izatea, eta beraz, geure zerrendak idatziz eta sekretuan pasatzeko erregutu. Aldizkariok geureari eutsi genion, eta esan, ez ginela joku horretan sartuko, geure ustez arazo diruaren kopurua handitzea zela, eta ez

Subentzio banaketa baten urrats traketsak

aldizkari haundiek diru gehiago jasotzeko, txikiagoak kanpoan uztea.

Aldizkarien agiria

Legarretarekiko bilera konklusiorik gabe bukatu zen, baina aldizkari guztioek, haren ondolik batzarturik, agiri bat izenpetu genuen elkarrekin egun hartan bertan (alboan argitaratzen dugu, eta beraz ez du merezi erreplikatzetik). Legarretak behin eta birritan leporatu izan digu ez ginela kapaz izan bilkura hartan ezer positiborik ateratzeko, errua geure bizkar utziz antza. Ez da egia. Bilkura hartatik, agiri hura ateratu zen; ez omen zen bere gustokoa izan baina.

Agiri hari Jaurilaritzak ez dio oraindik erantzunik eman. Gaur arte, beraz. Hori bai, berehala abisua eman zigun OJDren kontrola ezarriko zitzagula aldizkari guztioi, eta bestetik ARGIAri orain arteko subentzioei atera diegun etekinarekin justifikazioa aurkeztea agindu. Horrez gain, ARGIAren kontabilitate eta kontu guztiak hari bidaltzera behartu gintuen, eta auditoria bat noztzeko prest egon behar genuela esan. Guk baldintza horiek guztiak bete egin genituen apalki, nahiz eta aldi berean geure ez-adostasuna agertu.

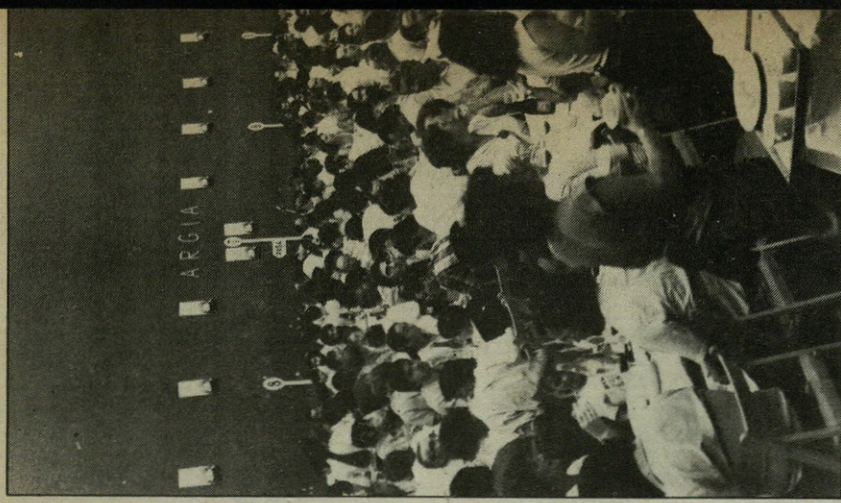
Banaketarako erizpideen zentzugabea

Ondoren, udaren azkenaldian, aldizkariok artean diru-laguntzak banatzeko erizpideak

argitaratu zituen Jaurilaritzak. Gure harridurak orain arteko goia jo zuen. Egia esan, zori-txarrez ohituta gaude gobernu horrek aldizkarietari buruzko erizpideak urtetik urtera aldatzeko duen joerarekin, baina aurtengoak bazi-tuen zenbait puntu bitxi berri. Hasteko, informazio orokorrari emandako lehentasun-indizea. Lazkoan, informazio orokorrak indizearik altuena zuen bitartean, aurtengoan berriz bazi-juena. Beraz, pentsatzekoa da aurtun Jaurilaritzari gehiago interesatzen zitzaioela beste edozein aldizkari, informazio orokorrekoa ez baidzik (hau da, gurea). Baina sorpresak ez dira hor amaitzen.

Lehentasun indizea alde batera utzita, hiru faktore baino ez ziren hartzen kontutan: maiztasuna, salneurria eta tirada. Zenbat kore sartzen diren, zenbat orrialde, orrialdeen tamaina, infraestruktura gastuak, etabar... ez ziren inondik ere kontutan hartuko. Ondorioz, ARGIA esate batera lau orrialdekoa babiliz, 25 pezetatan salduko balitz, kolore baki-rrakoa, eta paperik merkeenean, baliteke jaso dugun subentzioaren doblea jasoa izatea. Orain arteko absurdo guztiak maila gorenera eramane dituzte oraingoan.

Baina ez hori bakarrik. OJDren kontrola ezarri ziguten (gastuak erdibana ordainduta), eta guk txintxo-txintxo baldintza hori ere bete. Halere, gerora datu horiek ez dituzte aintzat hartu, egindako diruaren banaketa espikaezina gertatzen bait da bestela. Gero

1980ean 1.000 bazkari ARGIAren alde emabaina orain

eta tontoago bilhurtzen ari gara; gero eta gutxiago ulertzen dugu.

Proiektu berrientzako laguntzak

Bada azken atal bat ere. Proiektu berrirei

Baldan. Garai beltz haletatik irten ginen, asatu gara.

dagokieta, hain zuzen. Aurten banatu behar ziren 25 milioiak bi zaitian banatu ziren: 20 laguntza arruntetarako, eta beste 5ak proiektu berrietarako. Azken atal honetarako, aldirizakeen eta ARGIAk zehazki hiru aurkeztu zi-

tuen: bertako langileen soldatak normalzea, azala kolore guztiz ateratzea, eta promozio kampania bat antolatzea. 5 milio horiek lau aldirizkarik aurkeztutako beste hainbat proiekturen artean banatu zuen, eta ARGIAri azala koloretan ateratzeko 1,02 milio eman. Jaurritzak ez du ARGIAko langileok soldatak behar bezalakoak kobratzea nahi; tira. Era berean ez du nahi eroste gehiago izan ditzagun; tira ere. Nonbait nahiago du azala kolore gehiagotan atera dezagun, baina gertatzen proiektu hori 4 milioitan inguru presupostatu genuela, eta milioi bakarrekin nekez eramán ahal izango dugu aurrera. Pentsatzekoa da, beraz, legearen letra estua aplikatuz, ezingo dugula milioi gehigarri hori ere kobratu.

ARGIAren funtzioa zein den onar dezala Jaurritzak

Jukutritiaz betetako zentzugabekeria guzti horren aurrean, ARGIAren eskakizuna hau da: orain bezala Jaurritzak bi bidetan banatu ditzala diru-laguntzak: kazetaritza eta aldirizkarigintza. Azken urte biotan, lehenengoa «Hemen» eta «Eguna» baino ez dira sartu (datarren urterako 20naitik gorako diru-laguntzak banatuz), eta beste guztiak bigarrenen. Guk pentsatzen dugu geure lekua kazetaritza dela beste ezer baino lehenago, eta beraz aurrekoen tokia dela gurea. Esan nahi da gure tokia, inon egotekotan, kazetaritza egiten dutenkin dagoela, eta ez kazetaritza xede ez duten beste aldirizkariekin. Eta hori ez da gure pentsamolea bakarrik, gainerako aldirizkariek ere berdin uste dute. Partida honetan eskua Jaurritzarena da, baina gure enbidia mahai gainean dago.

Aldizkari guztiek aurtengo maiatzean Jaurritzara bidalitako agiria

Azpiian sinatzen dugun aldirizkariok, honako hau adierazi nahi dugu:

1.— Eusko Jaurritzak orain arte komunikabideei buruz erabutsi dituen erizpideetan ikus-entzunezko komunikabideei eman zaie lehenetasuna, idatizizkoak oso bigarren maila batetan utziz.

2.— Idatizizko komunikabideei buruz, instituzio politikoan aldeirik ez da politikarik ikusi orain artekoan; ekinbide bakarra subentzietara mugatu da, batez ere aldirizkariet dago-kienez.

3.— Horrezaz gain, banatutako subentzioak eskasak izan ohi dira, azken aldirio larriagotze batez: azken urte terdi honetan subentzio horiek nabarmenki txikiagotu dira, kasu askotan erdira.

4.— Gure eskuera hau da: legozkiokeen instituzio politikoek (Eusko Jaurritzak, kasu) idatizizko komunikabideak aintzabotzat har ditzaten, beren lehenetasun maila altxikiz. Honek irakurketa zehatza izango luke banatu beharreko diru-laguntzen kopurua. Iaz diru-laguntza gisa banatu zen milioi-kopurua ez du kasik ematen aldirizkariek haren lana behar bezala egiteko lain. Gainera, aurrera ez jotetaz gain, atzeru jo dugu alder-

di horretan, eta hementdik aurrera diru-kopuru horiek erabakitzeke orduan, iazko jaietara gertatu baino lehenago Jaurritza eta Diputazioen artean banatzen zen diru-kopurua hartu behar litzateke gutxienezko abiapuntutza.

5.— Behean sinatzen dugun aldirizkariok, idatizizko komunikabideek euskara eta euskal kulturaren normalizatzan betetzen duten hil ala biziko papera aldarrikatu nahi dugu. Orain arte gutxietsia izan den paper hori instantzia guztietan aioritu arte oinarritzko hutsiegile batetan arituko gara ezinbestean. Gure ustez, bukatzeke, ezinbestekoa da subentzioen helburuak gure iriziz zein izan behar lukeen argi uztea. Diru-laguntzen helburua, aldirizkarren normalizazioa erabartzea litzateke, hots, erderazko aldirizkarren parean modu normal batetan konpetitu ahal izateko baldintzak ezartzea.

Gasteiz, 1987ko maiatzaren 7an

Aizu	Jakin
ARGIA	Karmel
Elhuyar	Larrun
Idatz&Mintz	Literatur Gazeta
Ipurbeltz	Susa

URRUNETIK begiratuta, 1980-81ean euskal prentsak —eta ARGIAk bide batez— bizitako garai gogorak azkarregi pasatuko urak bezala ikusten dira. Baina ez dira hainbeste urte pasa, ezta 1976-77an bizitako euforia-garai haietatik ere. Hori dela eta, ez da alferrikakoa gertatuko geure astekariare historia gertua apur bat gogoraraztea.

1976ko euforiatik

1979ko maldan beharera

1976. urtearen inguruan, «Zeruko ARGIA»k beste era batetako aldizkaria egin nahian al-daketei ekin zien: horien artean egunkari formatotik formato txikira jo, 'magazin' tankera hartu, kazetari erdi-profesional talde bat lortu, publikitate eskuratzen saiatu eta tirada handitu nahi izan zen. Handik gutxira suertatu zen egoeraren aldaketaren poderioz —aldizkari elebidunen argitaratzea— berehala, aldizkari «apustu» honek beharera jo zuen, 77/78 rako 3 milioiko zorra —orduko presupostuaren laurdena baina gehiagokoa— azaldu zen eta berehala zuzenketa batzu eman behar izan ziren hala nola, tiradaren murrizketa, kostoa jeitsi... azken finean ekoizpenaren kalitatea goitiki behara eramanez.

Ez da ahaztu behar garai honetan ere, euskal prentsak jasango duen kompetentzia larri-tinge ingo dela «Egin» eta «Deiaren jaiotzarekin. Lehendik ere, maldan behara bazihoan garai honetan porrot egiterako bidean ipintzen da.

1979an, «Zeruko ARGIA»tik ARGIAra

Era berean, 1978. urtean, kaputxinoek, zenbait arrazoi direla medio, aldizkariaren jabe-egoa utzeko asmoa azaltzen dute une horretan bertan lanean ziharduten langileei jabe-

ARGIAren historiako hurbilari begiratu

goa eskeiniz. Honela, 1980. urtean Kooperatiba antzera funtzionatzen hasiko da baina garai-ko krisi ekonomikoak porrotaren mugan jarriko du behin eta berriz.

Bertako langileek, aldizkariaren iraupena ziurtatzeko azterketa bat egin ondoren erabaki batzua hartzen dira, guztiek jakinik garaitzar bat igaro beharko dela nolabaiteko egoerara normalizatu batetara iritsi arte.

Alde batetik, garbi ikusten zen militanti lanean oinarritzea ezinbestekoa zela, bigarrenik, ekipo talde finko baten beharra eta azkenik, erredakzio taldetik at kolaboratzaileen lan garrantzitsua azpimarratzen zen Euskal Herriko bazter guztietara iritsi nahian. Hau da, ekoizpena astero iritetzea eta hobeagotzea zen xede bakarra.

1981eko zulo beltzetik iritetzen hasi

Baina 1981.eko irailetik 1982.eko urtarrila bitartean ezinezkoa suertatu zen aldizkaria kaleratzea. Hau honela, ezinbestekoa bilakatu zen saio berri bati ekin zitzaion. Honen helburuak kostoa jeisteko produkzioaren atal batzuek gure eskutik hartzea batetik eta instituzioetatik eta herri laguntzatik diru-laguntzak eskatzea bestetik.

Orduko instituzioen jarrera negatiboa ikusirik herriari zuzenduriko kanpaina bat bultzatu behar izan zen: etekinak berehalakoak izan

ziren eta epealdi honetan ARGIAko langileok azpiegitura xume bat osatzeko ahalaginetan jardun ginen.

Kanpaina hauen ondoren eta instituzioekiko eskaera permanente baten ondorioz, subentzio munduan sartzen gara, lehenengo diru laguntzak jasotzen direlarik.

1983, oinarri sendo

batzuren abiapuntua

Bestetik, 1983. inguruan babes ofizialeko ekoizpenak sortzen hasiak ziren eta ARGIAk, bere azpiegitura sarea ez galtzearen harpidetza kopuruari eustea bere biziko garrantzia ematen dio, hiltzen denak bere burua altzatzeara zaila bait du. ARGIAren inguruan ekipo sendo bat elkartzen da garai honetan eta erdietsitako diru-laguntzaz baliaturik tresneria eta bitartekoak erosi, gisa berean jendearenganako presentzia zabaltzea eta guk egindako aldizkari ahalik eta zabalena egitea gure asmoa eta euskal kulturaren esparruan ematen zen hutsunea betetzea nolabait, garai batetan gehiegi landu zen marjinaltasuna alde batetara utzi eta benetako euskarazko prentsa orokorraren bideak jorratzea. Bide batez, subentzioak lortzea derrigorrezko eskabidea zitzaizgun. Garai honetako da «Euskal Herriko Agente Publikoari ARGIA euskal astekariak egindako dela».

1984, astekaria bere lekuan finkaturik

1984. urterako ARGIA talde finko bat osatua dela esan daiteke, tresneria propioa erositzen hasten gara, fotokonposaketa, harpidetza-jestiorako tresneria...e.a. Proporzioan produzio kostoak asko jeisten dira kanpoko lanak murrizten doazen neurrian —bertako lana mitalantzia oinarriturik dagoelarik— eta subentzioak gora doazen heinean aldizkariak eskeinitako produktioak kalitatez gora egiten du eta bitartekoak-eta eskuragarriagoak izatea lortzen da. Irakurle kopuruak gora egiten du eta jestioaren hobekuntzaren bidetik inpagatuen kopura erabat gutxitzen da.

Taldeaz gain, infraestruktura

eraginokorra kulturarako

1986rako taldea trinkotu dugu eta enpresa modura ere normalizatzeko lehenengo urratsak ematen hasten gara. Egoera erregularizatu behar denez S.A.L. izatera pasatzen gara. Hau honela, eta egoera laborala ere normalizatu bitartean jende batek dedikazio eskusibobatetara igarotzeko lehenengo urratsak ematen dira, eta nahiz lan-baldintzak ez izan baten ere normalizatuak —gastoak eta dietak bakanrik ordaintzen dira—, erabaki honek asko hobeagotzen du ARGIAren emaitza.

ARGIA aldizkariatik at, euskal kultur esparruan mugitzen diren edozein talderen iniziatibak bultzatzen eta laguntzen saiatu gara, hau da, beste taldeei gure azpiegitura eskeini-zaie eta bestetik, bertan sortzen diren iniziatibak, «Susa» literatur aldizkari-editoriala, «Larrun» seihilabetekaria... sendotuz eta finkatuz joan dira.

Eboluzio guzti honen atal azpimarragarrienak salmenten eta irakurleen finkatzea eta ugartzea izan da.

HERRI

an Biltzarrak Belor

JAKIN

LA BILTZARRAK
Euskal Herria

Euskal Herriaren
Euskal Herriaren
Euskal Herriaren

Berriz ere antolatzen hasi beharko ote dugu duela sei urteko «Prentsa euskaraz»
kampania hura bezalakorik?

«Prentsa euskaraz» kampaniatik hona egindako bidea

1980 urtearen bukaera zen. «Jakin», «Anaitasuna», «Herria» eta ARGIA aldizkariak kampania bat bultzatu zuten, «Prentsa euskaraz» izenez. Urte batzu lehenagoik aldizkariak aldeetik dei publikoak zein bestelakoak egin zitzaizkien sortzen hasi berriak ziren instituzio autonomoei, euskal prentsa diruz lagundu zezaten. Institutio autonomikoengan jarriako esperantzak ustel irtezen ari ziren, eta nolabaiteko irtenbidea bilatu behar zitzaien euskal prentsaren ixritotasunari. Institutioetiko liluraren porrotak kaleko kuestizioa eta herriari zuzendutako deia erakartti zituen.

Baina kampania haren etekinak ez ziren behar bezain berehalakoak izan. «Anaitasuna»k behin-beitiko isildu behar izan zuen, eta gainerakoak hala moduz aurrera jo. ARGIAk ere hila bete batzuetako isilunea nozitu behar izan zuen diru faltaz, 1981-82 urte bitartean. Prentsa elebidunarekiko lilurak ere porrot egin zuen harez gero, baina telebistaren lilura sortu zen, eta instituzio politikoek berenean segitzen zuten: ez zegoen dirurik euskal prentsaerentzai.

Tirabira gogor batzuren ondorioz, 1982-83 urteetan jaso zituen ARGIAk lehenengo diru-laguntzak instituzioetatik, bizpahiru mi-

lioiakoak eta baldintza gogor batzuren menpe. Beste bi urteren buruan, eta beti ere Gipuzkoako Diputazioaren iniziatiba eraginkorraren ondorioz, 11 milioitara igo zitzaion diru-laguntza hori, Gipuzkoako Diputazioak eta Jaurlaritzak ematen zuena batuta. Illo berari segituz, 1985ean ARGIAk 13 milioi inguru jaso zituen, aipatutako bi instituzioek gutxi gora behera erdibana emanda.

1986an, eta Lurralde Historikoen Legear emandako konpetentzia eskusiboak direla medio, Diputazioak gailu egiten du aldizkarietako diru-laguntzarik banatzeko ahalmena, eta Eusko Jaurlaritzak aurreko urtean aldizkarietan artean banatutako 40 milioiak gehiegi direla deritzo, 20 milioirekin aski dela nonbait. Horrik datorri ARGIAk, lehenengo behertze nagusia, 1986an, 30%koa gutxi gora behera. Urte horretan bertan, gobernu aldeketa gertatzen da Gasteizen, eta joera murrizle hori areagotu egiten da, aurtengo 6,7 milioi famatuarekin alderantzko pausu nagusi berrira emanez.

Eboluzio hori ikusita, badirudi berriz ere kinka larriari jarri nahi gaituela Eusko Jaurlaritzak. «Prentsa euskaraz» kampaniaren garai negargarri haiera itzularratza. Oinongoan ere, herritaren erantzunean dago gure esperantza, eta ez da txiki.

Instituzioek bi urtetan subentzioa erdira jeitsi diote ARGIAri,

Instituzioek bi urtetan subentzioa erdira jeitsi diote ARGIAri,

urjaritzak. ARGIA itzali nahi

Azkeneko Durangoko Azokan ere salatua izan zen Eusko Jaurritzaileen ARGIArekin diskriminazioa.

ARGIAren kopuru altu horiek badute arrazoin argirik, dena dela. Urteak esperientzia-zen ondorioz harpidetun mailan egin dugun anaren fruituak ere hor datzate. Euskal irakurleagoak, bestealde, era berezi batean erantzuten dio euskarazko prentsaren eskaintzari: militantzia kontzientzia ukaezina erakutsi du, adibidez, une bateko baldintza eskasak zirela eta zailtasunak produktuan bertan ere igeritzen zen kasoean ere.

Irakurlearen baldintza horiek eta ARGIA urteotan egin dutenek kosteak etengabe txikituz joan zitezen egin dituzten esfortzuak esplikatzen dute gaur egun asteakari honek hainbeste saltzea eta baita daukan azpiegitura teknologikoa ere. Inguruko ezain asteakari, ez euskarazko eta ez erdarazko, ez dauka inolako ezpiegiturarik, eta azpiegitura hori da hain zuzen ere aurretik berrak plantatutako aukera ematen diona.

Instituzioek bi urtetan subentzioa erdira jeitsi diote ARGIAri,

30.000tik gora irakurle azken ikerketen arabera

Jakina da ARGIA erosten duten pertsonen kopurua 5.500-6.000tan inguru zehaz genezakeela. Zenbat dira irakurleak ordez? Kontutuan hartu behar baita kasu askotan batek baino gehiago irakur dezakeela aldizkaria, eta era berean harpidetun diren zenbaiten agian ez duela irakurtiko.

Irñeiko CIES elxean 1987an egindako Komunikabideetako Erantzulegoaren III. Ikerketan, honoko datua agertzen da ARGIAri buruz: 28.000 irakurle Komunitate Autonomoan. Nafarroa, Iparralde eta atzerriak kampaioan gelditzen direnez, kalkula daitie ARGIAren irakurleagoak jo eta erraz posatzten duela 30.000etako zifra. Pentsa daitie, beraz, saltzen dugun aldizkari bakoitzeko 5 bat irakurle ditugula; ez da gehiegi, baina dezentere bada.

Modu horretan, Euskal Herrian erderaz argitratzen diren albano ere puntan agertzen da gure asteakaria, bertako aldizkariaren irakurleagoaren 32%ra heldu. Zehazkiago, 87.000 pertsonatan kalkulatu zen da ikerketan horretan bertan bertako aldizkariaren irakurleagoa Komunitate Autonomoan, eta horietatik 28.000k gure asteakaria irakurtzen dute.

Komunitate Autonomoko herrialdeen arteko banaketa honela ematen da ARGIAren irakurleagoaren banatzean: Gipuzkoan irakurtzen da gehienik, 64,4%; ondoren Bizkaian, 31%; eta azkenik Araban, 4,6%.

Sexuaren arabera, esan daitie ARGIAko irakurleen hirutik bat emakumezkoak direla (33,7%), eta hirutik bi gizonezkoak (66,3%). Familia barruko rolarri begiratu gero, 12,6% etxekoandreak dira, 43,2% familiaburuak, eta 44,2% bestelakoak.

Gure irakurleak herri txikietan ala handietan bizi dira? 36,5% hiriburuetan bizi da, 36,6% 10.000tik gorako herri edo hirietan, 14% 5.000-10.000 biztanle bitarteko herrietan, eta azkenik 12,9% 5.000 biztanletatik beharagoetan.

Adinari kasu eginez, 25 urte bitartekoak irakurtzearen 19,6% ematen dute, 26-35 bitartekoak 46,5%, 36-45 bitartekoak 15,2%, 46-55 bitartekoak 8,6%, eta azkenik 56tik gorakoak 10,1%.

Bukatzeko, azken hauteskundeetan emandako botoaren arabera zein banaketa ematen den aztertuko dugu. Ondoren agertuko diren datuetan oinarrituz behar da inkestak egin zen garaian EA oraindik hauteskundeetara aurkeztu gabea zela, eta bere oraingo boto-emaleak PNVRoak eta zehaztu gabekoan artean banatu behar iratekeela gehien bat. Hauexek dira datuak: HBri botoa emandakoen 42% suposatzen dute, Eleri emandakoen 8%, ezkerreko beste alderdien boto-emaleak 14%, PNVRenek 4%, abstentziozaleak 7%, eta botoak zehaztu gabekoak 25%.

Datu interesgarriak dudarik gabe, datozen urteotan jarraitu behar izango dutenak.

Aski!!

1

Mila bederatzirehun
larogeita zazpi
abanduan naski
ARGIari eraso
diote errezi
euskarazko prentsari
egina prezezi
arrazoinaren orde
hamaika aitzaki
ohiu bat Donostitik
Gasteizera aski!

2

Subentzioak eman
dituzte berandu
ta erdia kendu
hamahiru zirenak
jefeak esan du:
gehiagi dute eta
ezin da mantendu
seirekin militante
horiek kontentu
ai zer zoriona zuk
lotsarik bazendu.

3

Bost bat urtez deusetik
gaur miseriara
pasatuak gara
normalizazioruntz
gure abiada
nahiz eta zuek jarri
orain barrikada
euskal kazetagitza
langlerik bada
traba guztiak kenduz
aurrera euskara

4

Munduak mila buelta
eman ohi ditu
ta ez da gelditu
gaur agintzen duenak
bihar obeditu
zuen mexpretxuaz guk
indarrak berritu
jokoa oraindikan
ez baita amaitu
sakea berreskura
ta jotzen jarraitu

5

Eguardia iritsi
guztiak honuntza
eta anjelusa
erreztatu ondoren
bagoaz haruntza
jo ezker paretara
eta zuek hutsa
eskubiaz ezin bil
jaunak haxe poza
irabazle gertatu
gu, Larrun ta Susa

6

Zuen gainetik edo
azpitikan segi
sano ala eri
ezin baita-inor jarri
sokatik eskegi
Josu Legarreta ez
baizik legarregi
pastoral hori letu
pulpipotik guri
bainan bere goizaia
Joxeba Arregi

DISKRIMINAZIOAREN

AURREAN

HERRIAREN LAGUNTZA

Harpidedun bakoitzak beste bat lortu

Diru-laguntzen murrizketak direla eta, kinka nahiko larrian jarri dute ARGIA. Ixteko arriskurik ez badago ere, aurreko urteetan eragindako hobekuntzak (gehiagarriak, orrialde-gehiakuntzak, papera...) bertan behera geldi daitezke. Hori dela eta, harpidedun andana berri bat egitea ezinbestekoa zaigu, larritasun berri honetatik ARGIA indartsu atera ahal izan dadin. Horregatik harpidedun bakoitzari, bere ingurukoren bat harpidetu dadin esfortzua egitea eskatzen diogu. Beho txartela bidali eta ARGIAra bidali: Ametzagaña, 19 behea. 20012 DONOSTIA. Edo are errazago: telefonoz deitu (943) 28.33.99 edo 28.36.78 telefonoetara.

zor zaiona eman behar zaio: gutxi-
nik «Hemen» eta «Eguna»ren suben-
tzio dinamika berdina egokitzea,
alegia. Eskandalosoa euskarazko
prentsa bakarrari egin nahi zaiona.
Adar jotze galanta besterik ez!

JON ENBEITA

(Bertsolaria)

Ez dut politikaren eremuan sartu
nahi, baina euskara hutsean dihar-
duen aldizkari baten laguntza gehi-
tu beharrean murriztean argi ikus-
ten dut herri honetan inork lagun-
tza berezirik behar badu hori euska-
ra dela, eta alferrik direla euskara-
ren aldeko kanpaina guztiak komu-
nikabideetan erderak agintzen ja-
rraitzen badu.

ANTTON EZEIZA

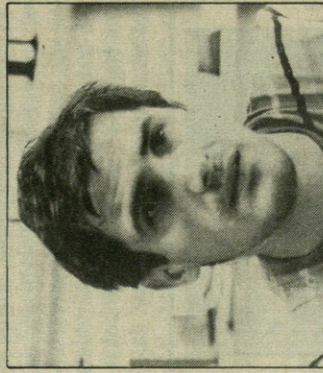
(Zinegilea)

Zera esan nahi du honek: era ho-
netako instituzioek *n* urte irauten
badute, ARGIAK —proportzio zuze-
nean— *n* aldiz diru gutxiago jasoko
duela, eta betiere kontutan hartuta
horren barruan euskal kulturareki-
ko interesa kolokan jartzen dena.
Kriterio geometrikoak besterik era-
biltzen ez direnean, eta bi urtean
behin erdira jaisten dutelarik suben-
tzioa, kultura nazionalarekiko inte-
resa lau alditan jaisten dela urtero-
koan demostratzen du horrek. Bes-
terik ez.

«GOAZ» ANTZERKI TALDEA

Lotsagarria iruditzen zaigu, le-
henbiziko euskal aldizkariari limos-
na bat besterik ez ematea. Gaur
egun, beste aldizkariarik euskara hu-
tsean egiten duenik ez dago. Ea or-
duan hainbestetan esaten dena, eus-
kara potentziatu behar dela eta guz-
ti hori non dagoen?

Protesta moduan edo ez dakit no-
la esan, ba erabat gaizki iruditzen
zait. Antzerkiari buruz eta beste
gauza batzuri buruz berdin egiten
dute, talde profesionalei ematen
diete diruaren gehiengoa, girak eta
egiteko, euskaraz egin beharrean
erdaraz egitea berdin zailarrik
hauei. Euskaraz egiten duten taldeei
berriz, gurea kasu, sosik ez digute
eman aurtengoan.

FELIX IBARGUTXI
(«El Diario Vasco-Zabalit»eko
arduraduna)

Datuak irakurri ditut ARGIAren
azkeneko urtekarian eta iruditzen
zait gehiegizko aldea dagoela AR-
GIAtik oraingo bi asteakari horien ar-
tean. ARGIA, «Eguna» eta «He-
men»en artean gehiegizko aldea da-
goela subentzio aldetik. Gero, egia
baldin bada «Hemen» eta «Eguna»
salmenta aldetik bien artean ez di-
rela iristen ARGIAk duen salmenta-
ra, hori iruditzen zait datu inportan-
tea, egin beharko dela nolabait ere
azterketa bat, hori kontuan hartuta,
eta berplanteatu subentzioen politi-
ka.

Uste dut, ARGIAK luzatzen duen
protesta nahiko fundamentatua eta
oinarriz sendoa dela, zeren bere
planteiamenduak egiazkoak bait di-
rudite eta birmoldaketa egin behar
da diru aldetik.

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN-DEITURAK.....
HELBIDEA.....
HERRIA.....
TLFOA..... HERRIALDEA.....

KOBRAKETARAKO DATUAK

Bankua/Aurrezki Kutxa.....
Sukurtsala.....
Kontuaren zenbakia.....

ARGIA

Ametzagaña, 19 beheera
20012 DONOSTIA
Tfnoa: (943) 28.33.99

garria da, ikusten dugunean edozein konkrestan gastaizen diren milioiak...! Hor ikusten da benetan, euskara ez zaiela ajola, eta proba da esate baterako, Hertzantzaren zenbat milioi gastatzen den...

Hain zuzen ere aski lukete euskal egunkaria bultzatuko balute, badihurti ARGIAREN inguruan jendea prest dagoela azkeneko urtekarian ikusten denez. Eta hor bai, hor sartu behar dira hamarnaka eta ehundaka milioi ere lasai.

PENAGARIKANO

(Bertsolaria)

Impresio tristea noski. Orain dela bi urte hamahiru baziren, eta bi urtetan gauzak egin duen gorakoa eta abar ikusita, ARGIAri behetik eman zaioa jakitea tristea da noski. Nik nahingo nian hamahiru izan beharrean gehiago baitiz.

Lehenengo impresioa behintzat tristea duk, pena ematen dik.

ALBERTO GORRITIBEREA

(Loiolako «Herri Irratia»ko kazetaria)

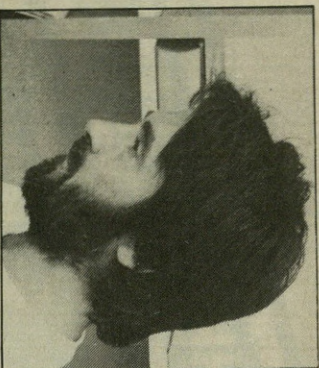
Ba impresio zalantzarik gabe ezkorra, tamenaz baina ezkorra. Nik ez dakit jokaera molde hori kontratura bilakatzen den edo ez, beste zenbait gauza bezalaxe, baina impresio horixe ematen dit.

Bideak askotan eman behar izaten dira, eta ez da kasualidadea gaur egunean, ba tira, aldizkari batek bizi ahal izateko —irritan ere gertatzen den antzera— publizitateak bere pisia duela eta norberak lortzen duen publizitatea, euskaraz lortu daitekeena alegia. Ez da kasualitatea ere han hemenkako hainbat udaletxean euskara huts ez ro-tuloak jartzen dituztenei zergak jais-

tea eta laguntza berezi batzuk eskintzea eta beste hainbat marabilla gehiago.

Orokorrean hala ere, nahiko impresio kaskarra ematen dit, zeren ARGIAan abaniko osoa ordezkaturako eta horretarako azken URTEKARIRA jotzea besterik ez dago. Abanikoa diodanean, herri honen aberastasun bilakatzen diren ideia, helburu eta korronte guztiei buruz ari naiz.

Beti esan ohi dugu euskarak batzen gaituela eta horrelako istoriak. Egia da, baina egia noraino? Zerbait egin nahi baldin badugu, eta batez ere kulturgintzaik abiatuta, errebeindikatu behar da ARGIAren zabalasuna, ze hori urteetako lanaren poderioz argitzen ari bait duk be-hingoz.

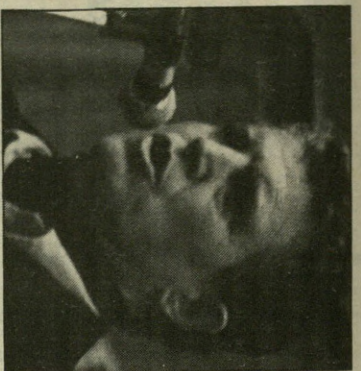

JOXEAN AGIRRE

(«Hemeneko zuzendaria»)

Salatzekoa da murrizpen hori. Dudagarriak dira euskal astekari bakkara diskriminatzeke. Jauritaritzak aipatu ohi dituen kriterioak eta asko moduz sakontzen hasiz gero tiki-miki politikoak ere soma daitezke hor.

Egia da egunkarirantz garamatzaten urratsak primatu behar direla, baina astekariak baztertu gabe, areago oraindik egunkari hori luzerako barruntatzen den momentu honetan.

JON AZPILAGA

(Bertsolaria)

Argi zekusat duela bi urte 13 miloi behar bazizkian aurtan ere gutxienez hainbat jaso behar dituela. Hala ere, ez zekiat ondo zertan diren kontuak, baina bai, ezin diotela ARGIAri diru laguntza halamoduz jaitisi.

JOSU ZABALA

(«Hertzainabeke kantaria»)

Guretzat ezaguna da Euskal Gobernuaren jarrera euskal kulturaren aurtean. Bakarrik laguntzen du kontrolatzen duen kasuetan baina ez dio batere axola kultura, patrikak betetzeko ez badio balio. Beraz, gobernuu izateko eskubidea badute baina aurreko «euskal» hori kendu beharko genioke. Zuei subentzio erdia kendu dizute, beraz, guk ere berabei erdia, hau da, aurreko «euskal» hori kendu beharko genioke. Euskal prentisan tradizio bakarra duenak zarete eta euskal kulturarentzat inportantea da zuek aguntatzea.

ANTTON VALVERDE

(«Kantaria»)

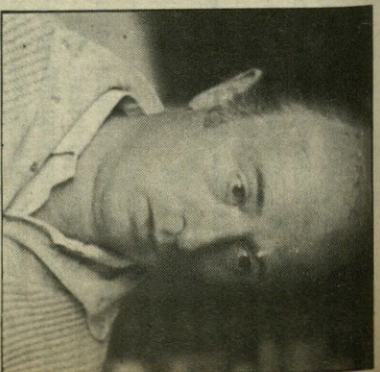
Lehenbiziko, neri iruditzen zait erantzun bat emateko datu horiek ez direla nahiko, ikusi beharko lirake beste zifra batzuk, adibidez zenbat banatu den zer kontestutan e.a. Hori bat. Bi: orain, hala ere datu horrek adierazten du, bueno neri ez zait bidezko iruditzen noski, euskara huts ez giten den astekari bakkarri subentzioa jaitsea, horrek neri sugerentzi bat dakarkit eta da, bueno, kultura ofizialak besteak baino tratamendu hobea hartzen duela eta segur aski hori errebisatu beharko litzaitekeen politika da, hori da.

JOSU NABERAN

(«AEEKo partaidea»)

ARGIA Euskal Herriak euskara huts ez duen astekari bakarra izanik, honi subentzioak igo beharrean erdira jaitseak bi sentimentu pizten dizkit behintzat, eta ezin esan zein den ezaseginago: bata da, euskara ukatuaren alde estu eta larri dabilen iniaitiba borondate su bati oxigenu baloia erdira jaitsea. Iruditzen zait UVIn egindako krimenen antzeko bat. Bigarren sentimentua, euskarazko kulturaintzan gaur egun dagoen lan on bat mespretxatzearen luxua: luxu gehiegizkoa iruditzen zait. Badaude beste luxu batzuk, baina honek luxu horiek tapatzen dituela iruditzen zait.

JEAN LUIS DAVANT

(Idazlea)

Noski, nahiago nuke bikoiztuko baliutze subentzioak. Kontutan hartu behar da ARGIA dela Hegoaldeko euskarazko aldizkari bakarra. Iduritzen zait euskal erakundeek egin bide beharko luketeela ahalegin guztiak euskarari laguntzeko, euskal prentsaaren laguntzeko.

Ez dakit, saltsa luza daiteke. Pentsatzen dut ez dela oso errentablea izanen prentsa egitea, prentsan idaztea: erraz asma liteke dirulaguntza baten beharra. Liburugintzan frogatu dudana, olerkigintzan behintzat, ez baduzu saririk irabazten publikatu gabe gelditzen zarela. Prentsan ere pentsatzen dut diru arazoak izango direla. ARGIA iparaldeko berri ematen saiatzen da, bistan da beharrezkoa dela labore hori.

Ez dakit, ustekabea harrapatzen nau albiste honek, ez dakit zer erran.

«ELTZEGOR» MUSIKA TALDEA

Injustizia bat da, izugarritzko diskriminazioa egiten bait zaio ARGIA-ri eta, tira, iduritzen zaigu gauzak aldatu beharrean direla. ARGIAri

«AKELARRE» MUSIKA TALDEA

Lehendabizi Euskal Herrian beti izan dugu fama agindutakoa betetzeko baina hauek hauteskundeak direla eta, promesa asko eta enginikun gutxi. Horren ondorioz ikusten dut honelako murriztapenak eginez ez dutela interes handirik ARGIA bezalako astekari bat benetan mantentzeko edo laguntzeko, bere intereseko beste zera izango balitz, agian presupuesto handitu egingo lukete. Orokorki oso inpresio tristea ematen dit, hori mugitzen duen jendeak honelako erabakiak hartzea, honelako borondata edukitzea euskarra mailarekin, aldizkaria honekin. Gero jende honek esango du euskal kulturaren laguntza: hau da eta hau da.

AINGERU EPALTZA
(«Nafarroa Gaur»eko kazetaria)

Nik gaia urrundik segitu diat eta beno, subentzio eskasa eta kaskarra iruditzen zait. Hau gainera politika baten barnean sartzen da, Eusko Jaurlaritzak hasieratik gainera eraman izan duen politika efikaz banean, euskal kulturarekiko begirune eskasekoa eta baita berezikiko Eusko Jaurlaritza apoiatzen duen talde politikoaren inguruan topatzen ez diren taldeekiko izugarritzko begira-

men eskasa. Gero eta gehiago zabalitzen ari den zuloa. Gainera talde horiek ari dira egiten benetakako ahalagin bat zubiak erikitzeko, eta nik pentsatzen dut Jaurilaritza eta inguruko talde politikoak zubi horiek moztu nahian dabiltzala. Oso garbi dago.

ROBERTO MOSO

(«Zarama»ko kantaria)

Txarto dago. Komunikabide eskaldun idatzi bakarra izanik eta beraien kontrolpean ez dagoenez, beren interesekoa ez da eta pentsatzen dute beraien kontrako harma bat izan daitekeela. Gutxienez zegoen laguntza haunditu beharko lukete.

JOAN MARI TORREALDAI

(«Iakin»eko zuzendaria)

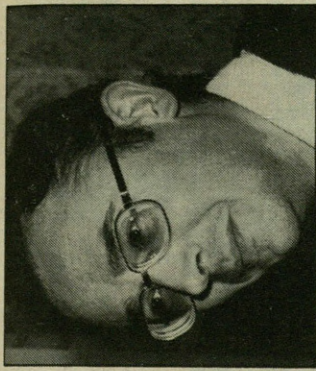
Alde batetik, nire ustez, ARGIAk ez luke egon beharko dagoen tokian subentzioa hartzeko orduan, alegia, hor aldizkariak gaude, eta ARGIA ere badago, baina ARGIA enpresa informatiboa da, eta besteok aldizkariak gara, beraz egon beharko luke «Hemen» eta «Eguna» dauden tokian. Hortik abiatuta, alde horretatik oraingo diru banaketaren politika desegokia da ARGIAren-tzat. Hortik ez du soluziorik, orain, horrek zer esan nahi du, hau da, ARGIArekin zergatik jokatzan da horrela: nik ez dut uste huts edo arazo teknikoak denik, badago arazo politiko bat, badago ARGIArekin jarrera bat, ez dakit non, baina agintean mailan nonbait, eta nire inpresioa da ARGIAren hazkuntza bat ez dutela utzi nahi. ARGIA alde horretatik gehienez ere mantendu nahi lukete ez dadin hazi gehiago, mantendu horrela noiz arte, zeren eta orain

ematen den diru hau limosna bat da, hau ez da benetan dagoen problema soluzionatzeko, beste inorentzako ez den bezala, eta ARGIArentzako gutxiago, dirua jasotzeko dagoen sail horetan dagoen artean. Limosna bezala planteaturik ongi dago, datorrena hartu egiten da, baina horrek ez du ARGIA den azpiegitura gotortzeko posibilitaterik ematen eta ez ARGIAren hazkuntza hori posible egiten. Beraz, tekniko hutsa ez denez, pentsatzen dut ARGIA horretan mantentzeko eta beraz ingurua haziz doan neurrian ARGIA ahultzeko bide bat dela, politika bat, de facto, gutxienez de facto hori lortzen duena eta seguruenik asmo bezala ere atzetik hori daukana.

IMANOL
(«Kantaria»)

Nik esango nuke hala hotzean hartuta ba, diru publikoak interes politiko konkretu batzuetarako erabiltzen direla, ez? Politika bat du Eusko Jaurlaritzak eta orduan bere politikari ekin egiten dio. Hemen herri honetan gauza bakoitzak bere politika du eta Eusko Jaurlaritza idealena litzateke herriaren erreprezentazio orokorra izatea, baina hori badakigu ez dela eta beren politika darumate maila guztietar, eta baita euskararen arloan, beren bideak oso markatuta daukate, eta hori, noski, ez da justoa.

LUIS NUÑEZ

(«Egin»eko kazetaria)

Oso negargarria da. Oso gogorra da. Apoiatzekotan euskal prentsa, nik uste dut hasi behar dela ARGIArekin, tradizioagatik eta egindako lanagatik. Beste gauzetan dirua gatatzea ARGIA apoiatu gabe da truko bat. Ez dago eskubiderik.

PELLO ZABALETA

(«Euskadi Irrati»ko kazetaria)

Inpresio onik batere, inpresio onik batere. Begiratu baldin bazaio ARGIAren historiari batetik, hau da, zenbat jende trebatu duen kazetari-tzan, bestetik euskararen beraren tratamenduari, alegia, asteroko omen diren horien parean askoz ere bikainagoa da eta hirugarrenik begiraturaz proiektuaren seriotasunari, aurreko bi puntuetan azaltzen den bezala, eta areago jarraitzen duela eta jarraitzeko asmoa duela, eta horretarako inbertsio batzu egin dituela, ez dela inondik ere ulertzen diru laguntzaren murriztapen hori, jakinik gainera euskarak norbaitek esan zuen bezala, hil ala biziko egoerak zituela edo zehatzago esanda gaiso larri batek, grabe dagoenak behar dituen kuidoak behar dituela.

JOSEBA INTXAUSTI

(«Historiagile»)

Euskarazko kultura osoaren tes-tuinguruari eta egiten den lanari be-giratuta, eta ARGIAk burutzen duen lana gogoan dudala, erabat harri-tzen nau albiste horrek. Erregu bat agintariei beraz: mesedez berrikus-ezazue hartutako erabaki hori! Guz-tiz ulertezina da, nerretzat bederen, halako sakrifizioz aurrera doan AR-GIAri ezartzen zaion zama berri ho-ri. Ez da bidezkoa!

BITORIANO GANDIAGA

(Idazlea)

Eskasa. Nik uste dut gehiago me-rezi duela. ARGIA bezalako aste-ka-riak promozionatu egin behar direla iruditzen zait; dudarik gabe. Oso postura eskasa Gobernuarena.

TXILLARDEGI

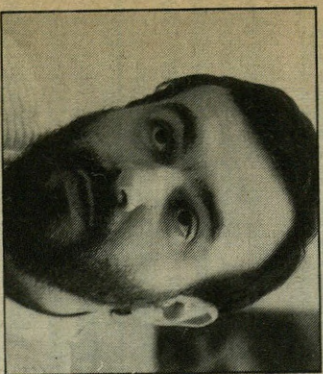
(Idazlea)

Momentu honetan gauza ezaguna denez, oso oker ez banago, astekari-bakarra da momentu honetan AR-GIA euskarra hutsuz. Iruditzen zait UEUrekin gertatzen denarekin alde-ratu daitekeela: bai ARGIA eta bai UEU ez direla instituzioen gustoko, ez bait dituzte argi eta garbi obedi-tzen edo segitzen Estatutoaren ba-zkako instituzioak edo. Joku bera da, arotik pasa ez diren instituzioak eta gauzak frenatzea. Benetan lotsa-

KOLDO AMESTOI

(Anzerkigileq)

Badirudi zuek Hegoaldean du-
zuen Jauriaritza eta guk hemen du-
gun Conseil Général honen beza-
la, denetan berdin da. Iduriz, mili-
tantiarekin edota nekez lan egiten
duen jendeari beti-beti trabak emat-
ten dizkiotela. Baina gero diru hori
erabiltzen dute beste gauza handi
batzutan edo euskal kulturarekin
ezer ikusleko ez duen gauza batzu
egiteko. Gure dirua ez dugu erabi-
tzen ahal eta hori gertatzen da gure
dirua ez dugulako esku onetan edo-
ta garbietan ematen. Beti ibili behar
dugu gauza pobreak, murrizak egi-
ten, sagutxoak bezala kox-kox es-
kuin eta ezker gauzak poliki-poliki
jaten eta egiten. Ofentsiba bat da
euskal kultura eta euskal munda
zapaltzeko eta deusezteko, iduriz
hori ematen du. Biltzia da Eusko
Jauriaritzak honelako gauzak egitea
baina...

PELO SALABURU

(UPV-EHU irakaslea)

Oso gaizki inuitzen zait. Baina
matizazioak egin beharko nituzke.
Pozik erantzungo nuke, baina pre-
saka nabi oraintxe. Hemendik bi
ordu barru bidai bat egin beharra
dut, maletak egiten ari naiz eta ezin
dut erantzun bapatean.

JOSEBA TAPIA

(Trikitaria)

Subentzio jaiste hori ez da oso
hiiz polita. Beste asteakari iño eta
ARGIA atzean uzte hori ez da oso
egokia, nahiko motxa esango nuke.
Geure arteko jendeen eritzia gu-
rekin bat etorriko da, guk den dena
irakurtzen ez dugun arren, ARGIA
berriak beren justitasunean datoz,
halaxe ateratzen dira, eta askotxo-
tan esana badago ere, badirudi be-
rrito esan behar dela: eutsi behar
zaio!

NIKO ETXART

(Kantaria)

ARGIAren lana oso beharrezkoa
da zinez, ez baita besterik. Jauriarit-
zak egiten duen honek, Irlandako
asuntua gogora arazten zidak. Euren
Dublineko gobernuak egiten duena:
han ere beren buruak ikusten dituz-
te irlandesak bezala baina ez dute
ezer egiten zelikoa laguntzeko.
Han Irlandan nagusi duk inglesa eta
Jauriaritzak honela jarraituz gero,
hemen erdara izanen duk nagusi.
Euskuara laguntzea, ARGIA, diskae-
txeak laguntzea... globalki kultura-
ren laguntzea, obligatua duk; eta
hori euskal gobernuaren lana da.
ARGIA hain aspaldiko izaki lagun-
tzak lehenik jaso behar dizkit.

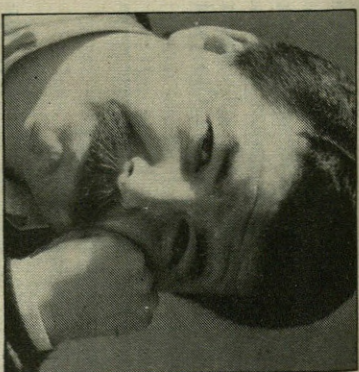
JOKIN ALDABABAL

(Donostiako «Herri Irraitz»ko
kazetaria)

Asuntua duk beti «Hemen» eta
«Egunarekin» konparatzea, noski.
Bateik, «Hemen» eta «Eguna» nola
edo hala pegote batzuk dira, eta be-
re kaskarrean askotan, ze fase eta
gorabeherak izaten bait ditu nere
ustez ARGIAk, eta orain ez dago ne-
re erizirako momenturik onenean,
pentساتzen diat bere kaskarren eta
akats guztiekin, ARGIAk lan serio
eta estrukturatua eta sendoa egiten
duela, ez dela zenbaites esan duen
bezeia fantzine bat, berr gutxiarekin
etortzen den gauzarikoa bat eta diru
dexeente eramaten duena.

Nik ez dizkiet oso gogoko «Egu-
na» eta ez «Hemen», askoz ere ego-
kiago iruditzen zaidak adibidez «Za-
baliko» bezalako lan bat, ez bait dik
lortzen egunkari baten estruktura-
rik, itxurosa eta nortasuna duena,
eta hain zuzen ARGIAk ere lortzen
dik nortasuna.

Hor badago gainera, lehendik
dagoen aldezkar bat, asteakari bat,
eta alde horretatik diskriminazio
bat, diskriminazio nahiko lotsaga-
bea iruditzen zait, nahiz eta ez ditu-
dan erabat eta zehatz ezagutzen
Eusko Jauriaritzak horretarako, su-
bentzioa murrizteko ematen dituen
arrazoiak, aplikatu dituen erripi-
deak. Uste diat ARGIAk baduela
«Hemen» edo «Eguna» bezainbeste-
ko pisua, edo gehiago esango nuke.
Aldere horretatik onartzen dut diskri-
minazio bat badagoela hor. Askoz
ere itxurosoga da ARGIAk euska-
raren aldetik egiten den lana «He-
men» egiten dena baino. Ez du
inola ere merezi hor bazterrean
uzterik eta are gehiago diskrimina-
zio hori arrazoi ideologikoen gainetik
baldin bada.

KOLDO IZAGIRRE

(Idazlea)

Demokraziaren badirudi kulturak
ez diola beldur ematen botereari.
Alegia, ezkerreko eta ezkermitu-
reko edozein aldezkar kultural edo
subentzionalizeko prolemarik ez lu-
keen bezala, oso ongi eta zehatz
neurten da informazioa eskeintzen
duen aldezkariekiko-eta subentzioa.

Ezkerrak, prentsa eremuan,
informazio independente eta aurre-
rakoi baten alde jokatu behar du,
nere ustez. Euskal prentsa erem-
uan paper hori ARGIAk jokatzen
du bete betean.

GILAUME IRIGOIEN

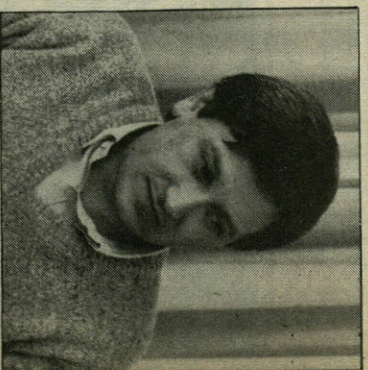
(Anzerkigileq)

Ez da zuzen. ARGIAk aspaldida-
nik lana egiten du eta helburuzat
euskal prentsa, euskaraz idatzitako
prentsa izan du. Ez da ulertzen ho-
nelako izan murriztapena. Hemen
ere Conseil Général-ak orain bizpa-
hiru urte, Seaskari diru asko eman-
tzen eta gero urteik urtera apaltzen
du diru emaitza hori. Honelako poli-
tikak guk badakigu zer esan nahi
duen. Seaskaren lurperatzeak, ez da
bestetarik eta gisa berean uler daiteke
ARGIAren egin nahi dutena.

VELEZ DE MENDIZABAL

(Euskal Idazleen Elkarteko
lehendakaria)

Nik esango nuke aurrera segi-
tzeak atzera egitea oztopatzen due-
la. Aurrera goazen biktartean atera
egiten dugula. Gure hizkuntza gara-
pen arimetikoa edo daukan bitar-
tean, ingurukoek, hizkuntza maiori-
tarioek, garapen geometrikoa dara-
matela, eta beraz gure biarteak
ipintzen ez ditugun bitartean jan
gingo gaituztela. Euskarari bultzat-
zen ez zaion neurrian gure kalte jo-
katzen ari gara. Aurrera egiten ez
dugun bitartean atzera ari gara.
Agur, gureak egin dut! Besterik ez.

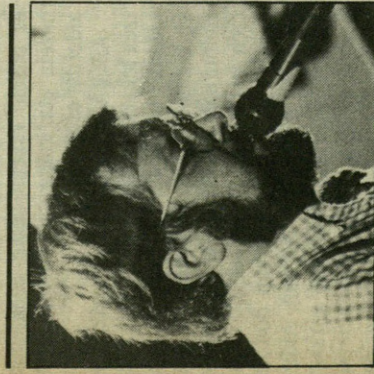
PATXI ZABALETA

(Euskarlariq)

Iduritzen zait, hasteko eta bates.
ere ARGIAri lagundu behar zaiola,
bera bait da euskarazko albiste-
bakarra, zeren eta besteak perio-
di-ku horien eranskin gisako bait dira,
nahiz eta nere ustez aurretirapausu
bat adierazten duten.

Horretaz gainera ARGIAk harre-
man historiko bat du orain dela
15-20 urte euskaraz egiten ziren
saiakera guztiekin. ARGIA da, dudu-
rik gabe, nola edo hala eutsi behar
den aldezkarria eta nolabait mogi-
mendua ere.

ez da enterratzeko gauza, gorde eta handitzea baizik. Aspaldi hone-
tan hobeagotua zuen printateko ma-
nera eta neretzako benetan euskal
astekari bezala egokiena da Euskal
Herrian. Nik bestetakoak ere ikus-
ten ditut baina ARGIA da guretzako,
euskaldunentzako, gordetzeko
eta batez ere laguntzeko behar den
astekaria, beti hobetzeko joan dadin
eta bere langileek trankil lan egin
dezaten. Ez da bidezkoa suben-
tzioak gutxitzea.

NATXO DE FELIPE

(Kantaria)

Gutuz eskandalogarria da! Hor
saltsan dago zuek hainbestetan aire-
ratu ruzuen asuntua, euskal periodi-
kuarena. Nabaria da gobernuak edo
gobernua maneiatzen dutenek,
oraingoz behintzat, ez dutela euskal
periodikurik aurrera ateratzeko go-
gorik, batez ere kontrolpean eduki
ez dezaketelako. Zuek periodiku
formatorik ez duzuenez, horri eutsi
diote diru murritzapen hori emate-
ko, bistan da. Hegoaldean hiru aste-
kari dago, «Hemen», «Eguna» eta
ARGIA. Nahiz eta formato desberdi-
nak eduki gauza bera dira. Ez dago
inolako arrazoirik besteei ematen
zaiena zuei ere ez emateko. Esku-
dalo bat da.

JOXE AZURMENDI

(Idazlea)

Burla bat da, beste ezer ez da. Eta
momentu honetan hankasartze poli-
tiko bat da. Gogorra egiten zait si-
nestea Eusko Jaurkitzako, edo ho-
beto esan Eusko Jaurkitzako kar-
guren batek, nahiago bada, oraindik
gerra-hotz partikularren linea ho-
rretan jarraitzea.

Aparte ARGIAren ekonomia, eta
aparte prentsa subentzioaren politi-
ka gutzia nahiko absurduki planteat-
uta egon dela hasieratik, nik uste
nuen gauzak zerbait aldatu nahi zi-
rela eta momentu honetan oso la-
ria iruditzen zait zigor hori. ARGIA
honetantxe bertan, Mari Karmen
Garmendiak ez du agertu zaharra,
izpiritu berri batekin lan egiteko go-
goa zegoela Eusko Jaurkitzako,
gutziaren kolaborazio eta elkarlan bi-
la, giro berri batean.

Kolpe gogorra da sinesgarritasu-
nari. Zertan gara?

IMANOL LAZKANO

(Bertsolaria)

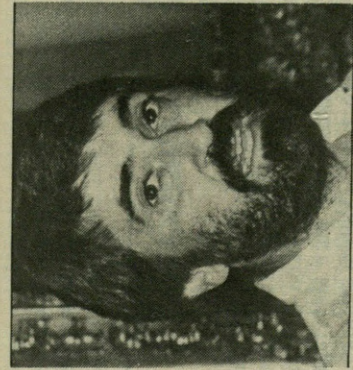
Entzun dudun bezala, lehen ha-
mahiru eta orain sei eta piku, behe-
ra jaisten joan dituk gauza gutziak
goraka doazen denboran. Kostua
dena gora igo duk eta zuei kosta-
tzen zaizuenak kosta! Aberi bat duk
zuekin egin dena!

BALEREN BAKAIKOA

(Ekonomilaria)

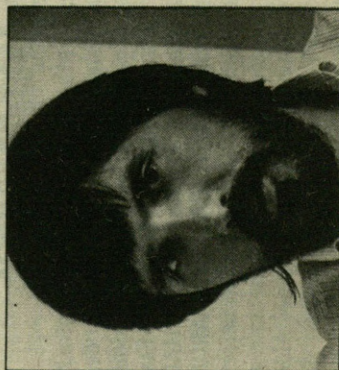
Kezkagarria da ARGIAri dirula-
guntza gutxitzea. Bestalde, Jaurli-
tza ezagutuz gero, normala, ez naiz
batere harritzen, ARGIA eta herrian
behetik gora sortu diren euskal era-
kunde gutziak berdin jokatzen
bait du.

Horrek garbi uzten du Jaurlitza

hau oso gutxi sensibiltzatuta dagoe-
la euskararen problematikan.

Hori bai, euskarari mesederik
ekarri ez, eta euskara bera inondik
agertzen ez den ekintzetan —irakur
bedi 2. Euskal Mundu Kongresua—,
hor prest dago dirua barra barra
gastatzeko, eta bienbitartean AR-
GIA eta berak kontrolatzen ez di-
tuen erakunde kulturalak ito na-
hiean. Zer espero dezake euskarak
Jaurlitzakoengandik? Hala eta
gutiz ere, oztopoez gain, aurrera
gingo du ARGIAk.

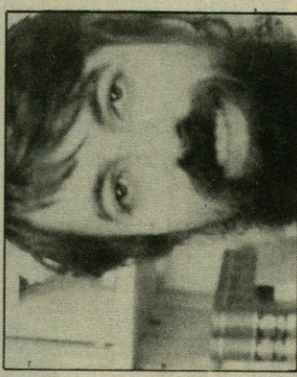
RAMON SAIZARBITORIA

(Idazlea)

Zer dakit bada! Ez dakit zer bal-
dintzetan ematen diren suben-
tzioak, ez eta zer dela eta erreorta-
tzen diren kulturako subentzioak

beti. Ez zait ondo iruditzen aldizka-
rien artean subentzioak zatikatzeko
politika. Enpresa editorialek gehi-
tzen diren bakoitzeko subentzioa
gehiago zatikatu behar bada, or-
duan eta gutxiago tokatuko zaio ho-
rietako bakoitzari. Hori ez dago on-
do, ARGIAk dioena horrela bada,
Eusko Jaurlitzaaren dirulaguntza
politika ez zait gustatzen. Literatur
beken sistema maite ez dudana beza-
laxe.

Beste bi atekari-egunkariak ezin
daitezke konpara ARGIArekin, bes-
teak ez dute ARGIAk, atekari beza-
la, duen kategoria, ez forma eta ez
funtsean.

JOXERRA GARTZIA

(Idazlea)

Lehenengo inpresioa desastrosua
da, zentsura ez zela Francorekin hil
eta zentsura modu asko daudela
oraindik. Hori batez ere, zentsura
modu berri bat bezala bihurtu dai-
tezke subentzioak. Garbi dagoena
da, erabaki hori Jaurlitzaaren poli-
tika orokorrako baten baitan hartu
behar dela. Politika horren ezauga-
rriak nagusia, zimenduetatik hasi
ordez, etxeko teiatutik eraikitzen
hastea litzateke. Kanporako figura-
zioak bilatu, kanpora begira itxurak
egin sektore guztietan, zerbait бага-
rela erakutsi asmoz eta etxean sor-
tzen diren iniziatiba aberats eta sa-
konak zentsuratu.

JON SARASUA

(Bertsolaria)

Nere ustez jokaera salagarria da
Eusko Jaurlitzaarena. Euskararen
munduari dirulaguntzak emateko-
tan, lehentasun batzu eduki behar-
ko lituzke Jaurlitza; eta lehenta-
sun horien baitan, objektiboki joka-
tuz, ARGIAk duen postua Jaurli-
tza ematen zaiona baino askoz
handiagoa da. Beste zenbait ekintza
folklorikotan, eta askotan itxura
garbitze hutsalean, hainbeste diru
gastatzen dute ARGIAri dirulagun-
tza jaisten dioten bitartean.
Lotsagarria da!

JOXERRA ETXEBARRIA

(UPV-EHUko irakaslea)

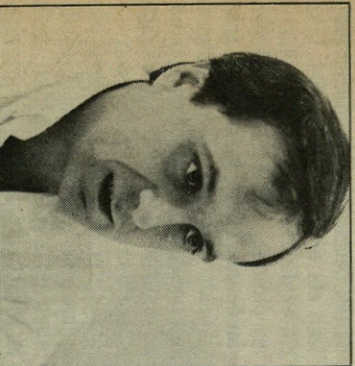
Horrelako erabaki erratuak erru-
dunak dauka, eta errudunak beren
izen eta deiturak, eta horiek beste-
rik ez dira Euskal Herria zatikatzeko
ari direnak, zati baten agintaritzan
daudenak, euskaldunon etsai histo-
rikoekin itun bat zinatu dutenak.
Nik nekez har ditzazket horiek eus-
kalduntzat edo euskaltzaleztat, gau-
za berbera baitira, nire eritzian.

Bestetik, ez naiz harritzen hori
eginagatik (dirulaguntza urritzea),
lehenago ere era horretako eraba-
kiak hartu bai dituzte euskararen al-
de gabiltzanon diru iturriak ito na-
hian. Bitartean dirua eruz xahu-
tzen ari dira irudi kanpainatan eta
kanpoko jendea hona ekarri nahian.
Eta horrekin, argi esateko, salatu
nahi dut Euskal Mundu Biltzarrean
oparo, neurrigabe eta esku zaballa-
sun kanpotiarrez banatzen ari diren
dirutza.

Hain zuzen ere, esatera hain za-
har bezain ezagun eta gaurkotue-
nak dioten lez: «kanpoan uso, etxean
otso»

kratiko baten karakter nagusia dela sistema honekin guztiz ados ez direnei libertate osoa ematea beren la-na egin dezaten. Nolabait, Jauriari-izak eta instituzio ofizialek uiltzen badute laguntza bat merezi dutela haiekin ados dauenek, eta besteek ez, orduan imajin txarra ematen dute. Bada Euskal Herrian diru asko euskaldun guztien zergeetatik hartuta Euskal Herrian diren proiektu guztiak behar den adina laguntzeko.

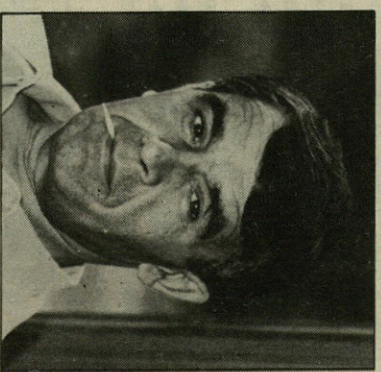
ARGIAren lana gainera kalitatezkoa da, eta ez beste entsainu sasi peridistikoak bezala. Eta kalitate hori kontutan hartu behar da. Bizi daitekeen kultura bakarra dominante den alderdiaren proiektua aurrera daramana denean soilik, nik horretaz pasoi!

JOXE AUSTIN ARRIETA
(Idazlea)

Nahiko nabarmena da hor tranpa bat dagoela. «Hemen» eta «Eguna» benetan egunkari bihurtzeko prozesu horretan baleude, nik ez nuke gaizki ikusiko haiei lehentasuna ematearena. Baina, itxura guztien arabera, badirudi astekari izaten jarraituko dutela sekulorum sekulotan. Orduan, astekari arteko bereizkeria horiek oso gaizki iruditzen zaizkit.

Horrezaz aparte, proiektuak aurkeztetakoan ARGIAri —oker ez bango— ukatu egin zitzaion laguntza, esanez egunkariak sortu nahi zituztela. Baina non daude egunkari horiek?

JON LOPATEGI
(Bertsolaria)

Instituzioak aipatzen dizkidazu-nez, orainxe bertan aritu naiz begiratzen Inigo EITBen egiten duen programa. Inigo, Recalde hezituko kontseilariari euskararen promozioa nola egiten den galdetu dio. Besteak, piskanaka egin beharreko presioa dela erantzun dio, presio horiek inoiz ez direla bliakatu behar opresioan euskara inposatzearen aldetik. Horrelako zurikeriak esan dira bertan, heuren konpromezu itxuraz salbatzen saiatzen dira, besterik ez.

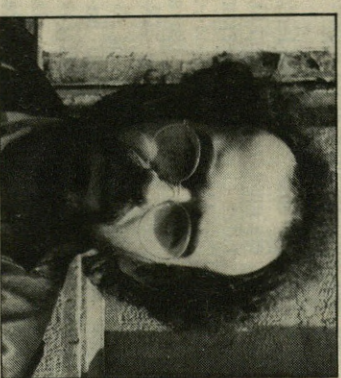
Euskal Herria euskalduntzeko plangintzarik ez dago, pausua galtzen ari gara, gogor ekin behar digogu, bestela betriko galduko dugu gure ondarea. Entzuten ditugunak entzunda, ez harritu instituzioek euskal aldizkariet subentzioak moten badizkiete.

Zer esan? Buru zuriketa eta itxuraz salbatzeaz aparte ez dela interes gehiegirik ikusten instituzioetan daudenen aldetik, ez dutela kezka

sakonik agertzen eguneroko jardunean euskararekiko, euskal kulturarekiko eta horretan diharduen ARGIArekiko.

ALEJANDRO TAPIA
(Pintorea)

Bi urte igaro eta atzeraka joateak Jauritarizak interes handirik ez dutela adierazten du. Nahikoa kaltegarria gertatzen dela gure aurrerapenarako, hau da, kultura arlorako.

FELIPE JUARISTI
(Idazlea)

Nik esango nuke subentzioekin beste gauza askorekin gertatu dena gertatu dela. Eripike oso partidista eta partikularistak daude hor. Esate baterako, pentasatu behar da HABE sortu aurretik AEK zegoela; ARGIA, «Eguna» eta «Hemen» sortu aurretik zegoen, eta nahiago izan dute azken biak bultzatzea. «Eguna» Alderdi inguruko, eta, suposatzen dut, «Hemenekiko» mesfidantza izango dutela.

Dena dela, pentsatzen dut egunkari proiekturik ez dutela, nahiz eta legarretak kontrakoa esan. Bera, egunkari finkeokin egin zuten apustuaren alde jokatu du Eusko Guber- nuak eta horregatik bultzatu ditu azkenik alegatutako biak.

Hirugarrena sobran dago, ez zaio interesatzen gobernuari. Laguntza minimo bat baino ez diote emango ARGIAri, baina sekula ezingo du konpetitu «Eguna» eta «Hemenekin» dirurik gabe. Guztiz diskriminataria iruditzen zait, zeren aldizkariak ditugu hirurak. Ez dute egunkari as- morik, «Eguna»tik ez badute aler- tzen behintzat, nahiz eta hau desas- trosoa izango litzatekeen eta diru ga- lerak ekarriko litzatekeen.

**«MASKARADA»
ANTZERKI TALDEA**

Ez gara batere harritzen. Zuen kasua ezaguna gertatzen zaigu. Honez gero guk euskararen munduan lan egiteko ilusioa galduta daukagu eta zuek eta gainontzeko euskaldun erakundeak gaitzeko arriskutan zaudete. Eusko Gobernuaren euska- ra galereatzeko politika fruitu onak ematen ari da: beraiek Euskal Mun- du Biltzarra eratu duten moduan, gu Euskaldun Danmikatuaren Ba- tzordea eratzeko prest gaude, nahi baduzue jarri zaitzete gurekin kon- taktuan, baina laster ze bestela Kari- ben topatu beharko gaituzue. Fran- cok ez zuen hoberik egiten jakin izan.

INAKI MURUA
(Bertsolaria)

Nik uste orain arte eman den la- guntza ematen jarraitzeko da lehen- go arrazoi berdina daudela, ez de- la ezer aldatu alegia. ARGIAk bete- izen duen hutsunea ez da txantxela- koa, hori hasteko. Euskal prentsa, ARGIAk betetzen duen alorrean di- harduena behintzat, piskanaka hilt- izen joan duk eta hor zegoek adibide bezela «Anaitasuna»rena. Nik ez nu-

ke sinetsi nahi Eusko Jauritarizaren helburua «Habe» mantendu eta bes- te denak urkatzea, baztertea edo iotzea izango denik. Ez nuke sinets- tu nahi, oso ezberdinak direlako bi aldizkari hauek konketuan, bete- tzen dituzten sailak eta helburuak.

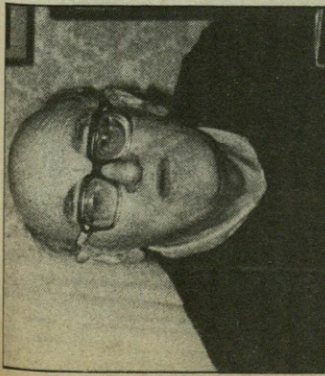
Bestalde, ni irakaskuntzan nabile- nez, zer zentzu du irakaskuntza D helburuan bultzatzeak, ikastetxe pu- bilko nahiz pribatueta, are gehia- go, 5 milioi eta pikoz talde bakoitza subentzionaizten ari direnean, gero jende horri astean bi egunkari baino, ez bazaio eskeini behar euskaldun bezela eta kulturadun bezela bere alderdia osatu dezan.

ARGIA laguntza gabe utziz, ito- tzea lekarte, D erdian ari den eus- kalduna berak duen kultura jasotze- ko baliabiderik gabe uzten bait du. Helburuak politikoak direla pentsa- tzen jarritz gero, euskaldun edo eus- karadunen aurka zuzenean doazen neurriak direla iruditzen zait. Aldiz- kari gehiago behar ditugun garaian bat isleko trantze larria jartzen du- telako. Bera, hemen egin behar de- na da aldizkari gehiago sortu euska- raz, bestela non dago politiko hauen euskaltasuna?

Uste nuen euskararen hil ala bizi- ko defentsa horretan denok bat gen- tozela eta badirudi horretan ere za- tituak gaudela azkenean.

MATTE IDIRIN
(Kantaria)

Nire ustez diru gutxi da. Suben- tizioa gehiagozela behar zen, ez gu- txiagozela. Ikusirik zer ematen die- ten «Hemen» eta «Eguna»ri, ARGIA- ren jokabidea ikusirik, neretzako ARGIA da partidutatik kanpoena dagoen Euskal Herriko aldizkaria. Honeia ikusten dut ARGIA, jende askok idazten du, nahi duenak; eta ematen dut besteak primatu nahi du- tela. Penagarria! 50 urtez aritu eta

MARIANO IZETA

(Euskaltzain urgazle)

Bakotxak izaten ditu bere arrazoiak. Bi aldeetako arrazoiak entzun behar dira lehenik. Bakotxak —Baztan aldean esaten den beazala—, bere sailduari dio otoitz egiten, bere alde indarra. Baina euskal aldizkari bati subentzioa kentzea gaizki dago. Gaizki iduritzen zait zeren, nahiz eta nire ideologikoa ez izan, euskararen alde ari da jokatzen ARGIA. Erran behar da ideologia guztietakoena dela euskara, denona da euskara. Denok erraiten dugu euskara defendatu behar dela, baina politika ateratzen da, eta denok bereizten gara.

Ni ez naiz politikan sartzen, nire zaletasuna eta politika euskara da. Euskaldun ororen lagun naiz. Nik erraiten dut euskal aldizkariak behar direla lagundu, oraino gutxi bait dira euskal aldizkariak. Nik ARGIA hartzen dut eta bukatzeko esan, berriro, subentzioak kentzearena ez zaidala ongi iduritzen.

JOKIN APALATEGI

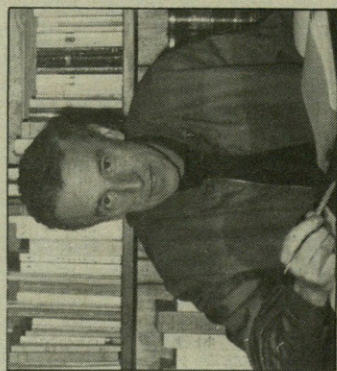
(Idazlea)

ARGIaren fenomeno soziala eza gutuz, neurri horrek esanahi zehatz bat du ene iduriko eta honetan laburbilduko nuke: alde batetik, subentzioak emateko irizpideak oso loturik agertzen direla alderdien jo-

koari eta ordezkaritza, eta beste-tik, errespetu gutxi, kontsiderazio gutxi intelektual sorkaritza autonomo eta independenteeikio.

Hain zuzen, Euskal Herrian gizar-te honek bizi duen egoera krispatu eta gatazkatsu honetan, nahitaezko atxematen dut gaurko publikoari ematea ez duen intelektual sorkaritzaren ezagutza eta gizarte aktibitatei plaza. Izan ere lehen alptuak ez dute fixirik ere kontatzen, male-ruski. Uste dut horren faltan dagoe-la, parte handi batetan, gure egoera- ilun eta itsu hori, aterabide ezean. Alegia, politikazko estrategia eta taktika partzialgiaren menpe.

Ondorioa da, kultur politika zu-zen batek ARGIA eta ezaugarri be-reitsuak dituzten fenomenoak pibi-lejiatu behar lituzkeela eta alderan-tziz gertatzen dela. Politikarik biziki txarrena.

EMILE LARRE

(«Herria»ko kazetaria)

Nik bi gauza esan nahi nituzke. Subentzioa kentze hori gauza oso itsusia dela, oso tristea dela. Tamal-garria dela gauzak horrela badoatzi gure kulturarendako eta gure espre-sabideentzat. Esan bai eta ere, Eus-kal Herriko Ipar eta Hegoaldean ez garelako estimu berean bizi, gure agintarien aldetik eta dirulaguntzen aldetik. ARGIAK 6 milioi eta piku ja-

sozten ditu eta «Herria»k 100.000. Hori ez da zuzena ez zuzentzat ez eta guretzat ere. Agian zuzenduko dira aurrerantzean bidegabekeria hauek.

Bestalde, beharrezkoa da Iparral-deko berri ematea eta ARGIAK Ipa-rraldeko berri frangotan ematen du. Iparraldeko Hegoaldekoen, eta alderantziz, bata bestearen berri eman behar dugu, eskuz esku joan eta eskuz erreibindikatu kulturaren eta espresioaren bideak. Horregatik da tamalgarria subentzio kentze ho-ri.

JULEN KALZADA

(AEKko partaidea)

Hori jakiterakoan, lehenengo ha-rridura sentitu dut. Ezaguturik eus-kararen egoera, alde batetik izuga-rrizko laguntzaren premian dagoela euskara bera eta euskara bultzatzen duten erakunde herritarrek, eta AR-GIAkoen lana bestetik, euskararen egoera larri honi buelta emateko, aldizkari bakoitzeko gehiago den hori egiten ari den esfortzua ezagutzen dudalako. Orduan, ez dut ulertzen nola Gasteizko administrazioak ge-ro eta diru gutxiago ematen dion ARGIAri, ARGIA denean gainera gehien irakurtzen den aldizkaria.

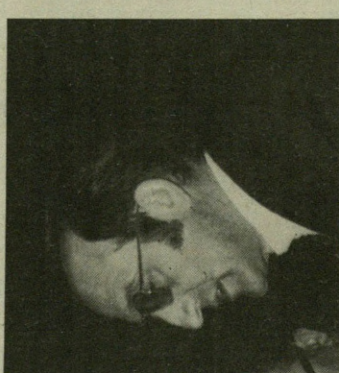
Gasteizko administrazioaren joka-bide hau zergatik eman daiteken az-tertzetarakoan, bi hipotesi ikutu nahi nituzke.

Abiapuntutzat hartuz gero Gas-teizko administrazioak bete behar-ko lukeela gure herriaren desioa —hau da, euskara indartu eta salba-bidean jarri beharko lukeela, herria-ren desio honen ordezkari erdela-ko—, ez diot aurkitzen ez esplika-ziorik, ez logikarik, Gasteizko admi-nistrazioak ARGIArekin daraman jokabideari.

Abiapuntutzat hartzen badugu

gure herriko jendeen desioa euska-raren salbaltzearena izan arren, Gasteizko administrazioak ez diola kasurik egiten herriaren desio honi, eta lortu nahi duena euskaldunok Espainian gure etxean bezala sen-tiaraztea bada, orduan bai, aurki-tzen diot logika Gasteizko adminis-trazioaren jokabide honi, eta AR-GIAra diru gutxiago ailegatze horri intentzio guztia aurkitzen diot.

Hala ere, ez nuke nahi bigarren hipotesi hau izatea erreala eta egiazkoa, etxe barruan traidoreak ditugula esan nahiko lukeelako.

JOXE MARI SATRUSTEGI

(Euskaltzaindiako idazkaria)

Bat batean entzun eta harritu egi-ten naiz. Ez dakit zergatik izango den subentzioa murriztearena. Nik honetaz ezin dut ezer esan, lehenik jakin beharko genituzke horren arrazoiak. Hori bai, subentzioak jaistearena euskal argitalpenen irau-penerako txarra dela esan behar dut, euskal aldizkariak gutxi dira oraindik eta gehitu behar direla.

ARGIA Euskal Herri osoari zuzen-durik egon behar du eta neurri han-di batean hala dago. Horretarako di-rulaguntzak behar beharrezkoak di-ra. Ni neu ere, behin baino gehiagi-go-tan, egon naiz ARGIAko harpidedun

izateari uko egitekotan, baina baka-rrenetakoa zen —ez bazen baka-rra—, eta oso gogozko ez banuen ere beharrezkotzat jotzen nuen. Ga-rai batean, profesionaltasun eza ba-tean ibili bazen ere ARGIA, zuzen-duko zen fedea banuen eta hala ger-tatu da. Norbait mindu bazen ere al-dizkariarekin, ez nuen protesta gu-tunik igorri sekula. Hori baino ge-hiago, bati baino gehiagori aholkatu diot ARGIAko harpidedun izaten se-gi zezan.

Ahalik eta irakurlego zabalago-tera zuzendurik egon behar du AR-GIAk, bestela «hau ez da nire He-rria» edo «hau ez da ARGIA» esango nuke. Horrexegatik beraz, aurreran-tzean azken aldiko aroan bezain za-bal edo zabalagoa izanez irauin be-har du ARGIAk.

EMILIO LOPEZ ADAN «BELTZA»

(Idazlea)

Oso txarra. ARGIAk badu leku bat euskal kulturaren alde batetik, eta gero euskara eta euskararen prole-ma proiektu nazional baten bar-nean sartzeko. Bigarren puntu hori oso inportantea iruditzen zait: eus-karak izan behar du leku bat proiek-tu nazional baten barnean eta ho-rretarako badira arrazoiak: alde ba-tetik, ARGIAk kontutuan hartzen di-tuelako Euskal Herriko alde difer-en-teak, zapai probintziak, Iparralde-a ere bai, eta oso inportantea irudi-tzen zait hau gauden egoeran, ze-egoera honetan batasun nazionala, proiektu politikoetan behintzat, guz-tiz desegiten ari bait da.

Gero bestalde, ARGIAk ez du inoiz merezi izan duen laguntza na-hikorik izan, beharbada ARGIAren inguruan zurrumuru politikoak era-biltzen direlako, ea norena den eta noren alde egiten duen.

Hala eta guztiz ere sistema demo-

Eusko Jaurlaritzak ARGIA itzali nahi du

EUSKO Jaurlaritzak ARGIArekiko daraman jokabide diskriminatzailean urrats berri bat eman du: iaz baino bi milioi gutxiago eman digu, dirulaguntzak banatzean. 6.700.000 pezeta, zehazki. Beste milioi bateko aukera ematen digu azalak lau koloretan ateratzekotan, nahiz eta aurretik garbi egon berrikuntza hori urtean lau milioitik gora kostako zaigula.

HISTORIARI begiratuta, duela bi urte 13 milioi jaso zituen instituzioetatik, Jaurlaritzatik eta Gipuzkoako Diputazioitik. LHL legea zela eta, Jaurlaritzak hartu zuen arlo honetako kompetentzia eskusiboa, baina 4 milioi gutxiago —%30 eko beharpena— eman zizkion ARGIAri, aldikarientzako diru gehiago ez omen zegoela aitzakiaz. Urte horretan bertan 18 milioi ateratu zituen Jaurlaritzak «Hemen» eta «Eguna» sortarazteko. Aurretik, bi astezari horien artean 40 milioi banatu dira eta gainerako aldikari gutxienentzako 25 milioi utzi. Nahi dutenean nahi dute nerako dirua bada, nonbait.

HIRU urtetan ARGIAri subentzia erdira jaitsi zaio: 1985ean, 13 milioi; 1986an, 8,8 milioi, 1987an, 6,7 milioi. ARGIAri 6,7 milioi eta aldiz «Hemen» eta «Eguna»ri 20na milioi, hauen salmenta eta irakurlegoa ARGIArena baino askoz urriago den arren, eta jakinik gainera kosto askoz txikiagoa dutela. Eusko Jaurlaritzaren jokabidea laguntzeko balio du PNVren «2.000. erako aberzaleatasuna» liburuan euskal prentsa esaten duenak: euskal prentsa ez da lehentasunezko gauza eta euskal egunkaria EIT-Bren sendotzearen ondorioz iritsiko da. «Eguna» eta «Hemen» astezari izateko jaio dira, beraz, eta hala ere horiei ematen zaizkien laguntzen ondian ARGIA erabat diskriminaturik gelditzen da.

ARGIA da Euskal Herriko astezkaririk salduen eta irakurriena, berrikidan CIESen datuek erakutsi dutenez. Eta hala ere sistematikoki baztertzen gaitu Jaurlaritzak. Orain gainera heriotzera kondenatu nahi gaitu. Euskaltzaileen eta Herriaren esku dago ARGIA itzaltzen ez uztea.

INKESTA

ARGIAk Eusko Jaurlaritzatik jasaten duen diskriminazioaren aurrean, euskal kulturako protagonistengana ere jo nahi izan digu, auzi honi buruzko beren eritzia galdetuz. Zehazki, 50 pertsonari galde hauxe egin diegu: «Instituzioek bi urtetan subentzia erdira jeltsi diote ARGIAri, 13 milioitik 6,7ra. Zer inpresio sortzen dizu horrek?». Berraren erantzunak hortxe daude, eta ez dira bakarrik izango. Subentzio eskasia horrek sortzen digun itolarriari buelta emateko, herriaren eta kultur munduko jendearen sostengua hili ala bizikoa zaigu. Horregatik ere, harpidedun kanpaina berri bat ekin dugu, harpidedun botoitzak berri bat egin dezan. Azken orrialdean duzu horri buruzko informazioa.